

Kommitté 7: Rättsfrågor, grundlag, civilrätt

**Motioner:
Grundlagsfrågor, Demokrati, Religion**

Centerpartiets partistämman 29 september - 1 oktober 2023

Centerpartiet

Innehållsförteckning

Yttrande Partistyrelsen	3
Att-satser från partistyrelsen	22
Förslag till beslut: Bifall.....	22
Förslag till beslut: Besvarad.....	23
Förslag till beslut: Avslag	26
Reservationer partistyrelsen.....	27
Att-satser.....	29
7.49 Mer demokratisk metod för mandatfördelning.....	35
7.50 Mer tyngd åt mittenpolitik.....	36
7.51 En fri opposition – ändra kommunallagen	40
7.52 Utred hur man kan införa aktiv dödshjälp	40
7.53 Motion om införande av politisk uppfattning som diskrimineringsgrund i diskrimineringslagen	41
7.54 Ändra grundlagen för att vid nedläggning av viktiga myndigheter, departement eller Publik Service ska folket bestämma istället genom att anordna folkomröstning	43
7.55 Tillåt eutanasi och assisterad dödshjälp.....	44
7.56 Färre nämndemän - för rättssäkerhetens bästa	45
7.57 Ersättning i förvaltningsrätt - ingen ska vara rättslös	46
7.58 Stärk grundlagsskyddet för privatlivet	47
7.59 Värna yttrandefriheten i vår liberala demokrati	48
7.60 Stärk det grundlagsstadgade diskrimineringskyddet.....	49
7.61 Stärk den grundlagsskyddade äganderätten	50
7.62 Motion angående demokrati	51
7.63 Utbildning för framtida politiker	51
7.64 Förbjud manlig omskärelse av religiösa skäl på ickemyndiga barn/ungdomar..	52
7.65 Legalisera dödshjälp/Assisterat självmord!.....	53
7.66 Motion om att göra svenskt teckenspråk till nationellt minoritetsspråk.....	54
7.67 Stoppa förföljelse av folkgrupp eller religion	55
7.68 Stärk den personliga integriteten kopplat till söktjänster på nätet	55
7.69 Motion om sänkt rösträttsålder	56
7.70 Mer demokratiska och kraftfulla personval enligt finländsk modell	57
7.71 Motion om opt-out system för organdonation	58

7.72 Skild valdag för region och kommunvalen	60
7.73 Enbart kandidera i en riksdagsvalkrets	61
7.74 Dags att lagstadga oppositionen.....	62
7.75 Allmänhetens tillgång till information	63
7.76 Barnkonventionen och principen av barnets bästa måste bli mer än ett fint ord på pappret, följ den norska modellen!	64
7.77 Angående nya politiker till Riksdagen.....	66
7.78 Motion om införandet av medborgarförsamling.....	67
7.79 Motion om partigemensamma valsedlar.....	68
7.80 En ny övergripande grundlagsberedning behövs.....	69
7.81 Utred om missaktning för nationella och religiösa symboler bör omfattas i lagen om hets mot folkgrupp.....	71
7.82 Idéutveckling kring demokrati.....	72
7.83 Låt FN:s konvention för personer med funktionsnedsättning bli svensk lag	73
7.84 Inför Barnrättsråd i Sveriges kommuner.....	74
7.85 Motion för uppluckrad LOU samt utökat tjänstemannaansvar	75
7.86 Av jord är du kommen.....	76
7.87 Avskaffa legal vigselrätt för religiösa trossamfund.....	83
7.88 Avskaffa rätten och möjlighet för samfund att diskriminera vid vigsel.....	85
7.89 Samhällsomstörtande verksamhet.....	87

1 Yttrande Partistyrelsen

2

3 Demokrati

4

5 Hundra år efter dess införande är den svenska demokratin i grunden välfungerande, och som sådan
6 väl värd att försvara. Demokrati, rättsstatens principer, mänskliga rättigheter och minoriteters rätt till
7 skydd kan dock aldrig tas för givna. Dessa värden, värderingar och den världsordning de vilar på är
8 inte en gång för alla givna utan utmanas, ifrågasätts och hotas. Vår utgångspunkt är att den svenska
9 demokratin ständigt måste både försvaras och kontinuerligt utvecklas för att anpassas till en
10 föränderlig värld; detta är särskilt viktigt i ljuset av samtidsutvecklingen där den politiska debatten
11 har blivit råare och färre engagerar sig i politiska partier. Minoritetsgrupper, förtroendevalda och
12 journalister utsätts för hot och trakasserier, och våldsbejakande extremismen är ett allvarligt hot
13 samtidigt som det rasar ett anfallskrig i Europa. Men människans inneboende strävan efter frihet och
14 rättvisa innebär att den liberala demokratin alltid kommer att ha förkämpar. Vi kan dock aldrig ta
15 demokratin för given eller underskatta dess motståndare - den är ett gemensamt projekt som vi
16 bygger tillsammans, varje dag, varje generation. Demokratin är värd att kämpa för, och den kampen
17 är central för vår politiska gärning. Centerpartiet var också pådrivande för 2020 års
18 grundlagsutredning, Förstärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende (SOU 2023:12).

19

20 Men staten varken kan eller bör lösa alla problem vi människor ställs inför. Vi måste ta ansvar för
21 våra egna liv så gott vi kan. Det är därför Centerpartiet värderar civilsamhället så högt; genom att gå
22 samman för att lösa gemensamma problem eller tillgodose gemensamma behov tar vi vårt ansvar för
23 samhällskontraktet. Så bygger vi ett samhälle och en liberal demokrati som är mer än bara lagar och
24 regler, skatter och utbetalningar, tvång och pekpinnar. Så bygger vi ett samhälle som är större än
25 staten. Vid stämman 2021 antogs stämmoprogrammet *En starkare liberal demokrati* där dessa frågor
26 utreddes och utvecklades.

27

28 Partierna spelar en central roll i vår demokrati, men de står nu inför stora utmaningar och de flesta
29 partier tappar numera medlemmar. Väljare har också under senare år blivit allt rörligare i sina
30 partisympatier samtidigt som de också tenderar att taktikrösta utifrån förväntade eller uttalade
31 regeringsunderlag i allt större utsträckning. När partisympatier inte nödvändigtvis resulterar i en röst
32 på valdagen får partierna allt svårare att navigera den politiska terrängen. Det leder också ofta till
33 svagare regeringsunderlag och svårare förhandlingar partierna emellan.

34

35 Trots att regeringsformen (RF) syftar till att underlätta för minoritetsregeringar har det också under
36 det senaste decenniet blivit allt svårare för dem att såväl tillträda, som att styra riket. Det
37 parlamentariska läget ser helt annorlunda ut nu, med fler partier och svagare samarbeten än vid
38 regeringsformens tillkomst. Men att med anledning av detta formulera ett valsystem som genom
39 design tvingar in regeringsmakten i mitten av den politiska skalan, bl.a. med hjälp av rangordning av
40 önskvärda partier och möjligheten att välja bort andra partier, istället för en röst per person skulle
41 vara ett avsevärt brott med svensk demokratisk tradition. För Centerpartiet utgör den representativa
42 demokratin grunden för det offentliga, vilket innebär att vi väljer partier och politiker som ska fatta
43 politiska beslut utifrån det mandat de fått av väljarna. Att i förväg vikta valsystemet för att med

44 avsikt ge fördel åt en viss del av den politiska skalan går inte att förena med den syn på folkstyre som
45 kommer till uttryck i såväl våra grundlagar, som i Centerpartiets värderingar och ideologi.

46

47 Den representativa demokratin kan i vissa fall även kompletteras med rådgivande folkomröstningar,
48 och Centerpartiet anser att det är positivt med regler som möjliggör för lokala eller andra starka
49 opinioner att leda till faktiskt politiskt inflytande. En annan typ av deliberativa demokratiska metoder
50 är s.k. medborgarförsamlingar, också kallad medborgarberedning. Det är en grupp, ofta
51 slumpmässigt utvalda, medborgare som sammanförs för att diskutera en fråga på djupet och komma
52 fram till rekommendationer på åtgärder. Medborgarberedningar används i många länder i världen –
53 en uppmärksammas medborgarberedning på Irland diskuterade till exempel aborträtt. På senare år
54 har medborgarberedningar vid flera tillfällen använts för att diskutera hur städer och länder ska
55 bemöta klimatkrisen. Vid sidan av traditionella kanaler för deltagande i existerande demokratier, så
56 som partier, allmänna val, folkomröstningar och föreningsdeltagande, utgör medborgardialoger ett
57 slags demokratiska innovationer som blir allt vanligare policyinstrument runt om i världen.

58

59 Enligt OECD[1] kan effektivt genomförande av deliberativa deltagandemodeller resultera i en rad
60 konkreta fördelar: politiska beslut blir mer robusta när de baseras på djupare reflektioner eftersom
61 dialoger medför att fler aktörer med olika bakgrund får delta, ökad legitimitet för svåra prioriteringar
62 när diskussioner om värderingar och resonemang blir synliggjorda, legitimiteten för den offentliga
63 styrningen kan stärkas när medborgare ges en roll i beslutsfattande, och mer inkluderande styrning
64 kan skapas genom att dörrar öppnas för en större mångfald av medborgare som annars inte deltar i
65 politik. Samtidigt kan initiativen också bidra till att motverka polarisering och desinformation.
66 Sveriges kommuner och regioner erbjuder sedan 2006 stöd i arbetet med att utveckla
67 medborgardialog, bl.a. genom *Dialogguiden*, en hemsida där SKR samlar exempel från svenska
68 kommuner och regioner. Där framgår att olika typer av medborgardialog redan är en del av det
69 demokratiska ekosystemet. Centerpartiet anser att den här typen av deliberativt deltagande är ett
70 positivt tillskott som kan bidra till att stärka det demokratiska samtalet och den demokratiska
71 processen, och att innovativa demokratiska lösningar har möjlighet att revitalisera debatten i frågor
72 som tidigare upplevts ligga långt ifrån medborgarnas inflytande.

73

74 Inom Centerpartiet är vi stolta över den svenska ordningen med självständiga och rättssäkra
75 myndigheter som arbetar för medborgarnas och Sveriges bästa. Vi anser dock inte att myndigheter,
76 och förstatligandet av allt större delar av människors liv, är ett mål i sig. Vi vill flytta beslutsfattandet
77 närmare medborgarna, och anser att Sverige behöver färre men effektivare myndigheter lokaliserade
78 i hela landet. Grundläggande är dock att man utgår ifrån vilka uppgifter myndigheterna ska lösa och
79 sedan skapa organisationen utifrån dem. Allt eftersom samhället förändras och myndigheter både
80 tillkommer och läggs ned, finns anledning att löpande se över hur statsförvaltningen mest effektivt
81 kan sköta sina uppdrag. Nästan alla myndigheter, bortsett från kommunala och regionala
82 förvaltningar tillsammans med riksdagens egna myndigheter såsom JO och Riksrevisionen, ligger
83 under regeringen. Det är regeringen som styr riket, och har som en följd av detta befogenheten att
84 starta eller lägga ned såväl myndigheter som departement, en befogenhet som tillkommer
85 regeringen enligt regeringsformen. Att det är regeringen som styr myndigheterna är ett uttryck för
86 dess ansvar att styra riket och säkerställa att de lagar som riksdagen beslutat om tillämpas i
87 verksamheterna. Regeringen ansvarar också för statens budget, och måste därför vara fri att fatta
88 nödvändiga beslut för en rättssäker och effektiv förvaltning. Att i grundlag reglera en skyldighet att

89 konsultera befolkningen genom folkomröstningar vid nedläggning av myndigheter eller departement
90 skulle därmed begränsa den exekutiva makten på ett sätt som direkt står i strid med dess uppgifter.

91

92 Fria och oberoende medier är en av grunderna för ett demokratiskt samhälle. Public service spelar en
93 stor roll för spegling av hela landet och dess oberoende är centralt för att public service ska uppfylla
94 det demokratiska syftet. En del i detta är att se över det faktum att regeringen i dag är den instans
95 som har att fatta beslut vad gäller förhandsprövningen. Att public service är oberoende vad gäller
96 politisk påverkan är viktigt och bör även fastslås vad gäller förhandsprövningen. Därför bör systemet
97 enligt vår mening se annorlunda ut, så att regeringen inte är inblandad i beslutsfattande vad gäller
98 förhandsprövningen. Det finns inga indikationer på att något parti för nuvarande driver frågan om
99 nedläggning av public service, och Centerpartiet skulle motarbeta ett sådant förslag med stort
100 engagemang, tillsammans med många andra. Ett sådant förslag skulle dock mycket väl vara av en
101 sådan dignitet att en nationell folkomröstning skulle vara motiverad, även om det inte finns skäl att
102 grundlagsreglera en sådan skyldighet.

103

104 Det svenska teckenspråket hör inte till de fem nationella minoritetsspråk för vilka Sverige skrivit
105 under Europarådets konvention. Svenskt teckenspråk uppfyller dock flera viktiga kriterier för vad som
106 kan betraktas som nationellt minoritetsspråk – det är till exempel tydligt ett helt eget språk och det
107 har använts under mycket lång tid i Sverige. När Europarådets konventioner som rör minoriteter och
108 minoritetsspråk öppnades för ratificering tillsatte den svenska regeringen en kommitté som fick i
109 uppdrag att utreda vilka språk som skulle få status som nationella minoritetsspråk i Sverige.
110 Kommittén kom fram till att det svenska teckenspråket inte är ett kulturspråk som talas av en
111 minoritet utan snarare ska ses som ett kommunikationsmedel för personer med hörselnedsättningar.
112 Därför fick det svenska teckenspråket inte status som ett nationellt minoritetsspråk. I språklagen från
113 2009 jämföras emellertid det svenska teckenspråket med de nationella minoritetsspråken, men
114 skyddet är inte lika omfattande i språklagen som i minoritetslagen. Partistyrelsen anser att det finns
115 skäl för en ny översyn av frågan, med ambitionen att det svenska teckenspråket ska bli ett av de
116 nationella minoritetsspråken.

117

118 **Diskriminering**

119

120 Diskrimineringslagstiftningen syftar till att värna principen om alla människors lika värde och allas
121 rätt att bli behandlade som individer på lika villkor. Ytterst är lagstiftningen ett uttryck för det fria,
122 demokratiska samhället och de värderingar som ligger till grund för samhällsordningen. Ett samhälle
123 som slår vakt om alla människors lika värde är ett samhälle som ger alla möjligheter att utvecklas
124 utifrån sina individuella egenskaper och förutsättningar och efter sin egen förmåga och sina egna val.

125

126 Av 1 kap 2 § RF, det s.k. program- och målsättningsstadgandet, framgår att den offentliga makten ska
127 utövas med respekt för alla människors lika värde, och diskrimineringsförbudet i regeringsformen är
128 på så sätt en naturlig följd av den principen. I diskrimineringslagen finns diskrimineringsskyddet
129 närmare reglerat, med fler diskrimineringsgrunder. Även i EKMR[2], som är inkorporerad i svensk rätt

130 och gäller som svensk lag, finns ett diskrimineringskydd i form av en öppen lista av
131 diskrimineringsgrunder. Det finns också ett diskrimineringskydd i EU-stadgan[3].

132

133 Vi ser i allt större utsträckning exempel på hur principen om allas lika värde undermineras och
134 motarbetas när reaktionära och populistiska krafter växer i styrka. När den liberala demokratin
135 undermineras riskerar samtidigt tilltron till statens förmåga att skydda och behandla alla människor
136 på ett likvärdigt sätt att minska. Det är därför viktigt att vi gör allt vi kan för att skydda de grupper i
137 samhället som är som mest utsatta, och som riskerar allra mest om skyddet för deras rättigheter
138 skulle försämrats. När diskrimineringslagen infördes diskuterades möjligheten att på sikt kanske
139 utreda möjligheten och lämpligheten av generellt och mer heltäckande diskrimineringsförbud med
140 utgångspunkt i principen om alla människors lika värde och rättigheter. Till skillnad från i EKMR och
141 EU-stadgan, finns ingen diskrimineringsgrund för t.ex. politisk åskådning eller familjebakgrund varken
142 i regeringsformen eller diskrimineringslagen. Det finns också brister i utkrävbarheten, dvs
143 möjligheten att få sin sak prövad. I såväl Norge som Finland har man valt vidare
144 diskrimineringsgrunder som bättre motsvarar europarätten. De få som vågar driva fall i domstol
145 måste oftast göra det som förenklat tvistemål på grund av risken för få betala motpartens
146 rättegångskostnader, även om man har skälig anledning av få tvisten prövad. För att
147 diskrimineringslagstiftningen ska leda till förändring måste fler få upprättelse, och lagen måste få
148 större normerande effekt. Partistyrelsen anser att det kan finnas skäl att göra en översyn av såväl
149 grundlagens som diskrimineringslagens diskrimineringsförbud och dess effekter.

150

151 Centerpartiets idéprogram inleds med meningen "Alla människors lika rätt och värde är grunden för
152 Centerpartiets politik." Värdegrunden ramar sedan in av följande stycke: "Vi tror på varje människas
153 rätt och förmåga att själv forma sin egen framtid. Det är därför vi vill att makt ska finnas så nära
154 människor som möjligt. Det är därför vi försvarar alla människors frihet från förmynderi och
155 påtvingad kollektivism. Det är därför vi tror på ett gemensamt ansvar för att ge alla människor
156 möjligheter att förverkliga sina liv och sina drömmar och utjämna de orättvisor som arv och uppväxt
157 skapat. Det är därför vi vill bevara vår planet och ekosystemet, som är den långsiktiga grunden för
158 frihet och välfärd. Det är därför vi tror på människors rätt att bygga en framtid varhelst i vårt land de
159 vill bo, vart än de känner att de hör hemma." Även Centerpartiets ideologiska hemvist beskrivs i
160 idéprogrammet: "Centerpartiets liberalism är social, decentralistisk och grön. Den är jordnära och
161 frihetlig. Den bygger på rättvisa och hållbarhet. Den ser samhället som större än bara staten, som en
162 gemenskap där alla behövs. När många får vara med och ta ansvar för tryggheten och solidariteten
163 byggs en välfärd som är mycket starkare än vad staten ensam förmår." Sedan 1912 har
164 Bondeförbundet/Centerpartiet antagit 11 idéprogram/partiprogram med jämna mellanrum. Inför
165 beslutet om vårt nuvarande partiprogram var det en bred och djup diskussion både i och utanför
166 Centerrörelsen om våra värderingar och vårt förhållande till liberalismen i stort. När idéprogrammet
167 antogs av Framtidsstämman i mars 2013 var det efter omfattande diskussioner i hela Centerrörelsen
168 vilket ledde fram till ett beslut i stor enighet. Ytterst är det partiledaren och partistyrelsen som har
169 ansvar för att förvalta och utveckla vår värdegrund, men i en folkrörelse är det viktigt att detta arbete
170 involverar förtroendevalda på alla nivåer. Partistyrelsen menar att arbetet med att göra
171 Centerpartiets värdegrund tydlig är ett ansvar för alla förtroendevalda, inte minst i det dagliga
172 politiska arbetet.

173

174 **Rättssäkerhet**

175 En viktig del av den trygghet en rättsstat ger är tryggheten i en rättvis rättegång. Tyvärr ser vi idag att
176 nämndemannasystemet vid ett antal tillfällen har gett upphov till frågor kring om detta är ett
177 rättssäkert system. I september 2014 trädde nya regler ikraft som innebar en förbättring av
178 nämndemannasystemet. Bland annat skärptes kravet på lämplighet och det blev lättare för
179 domstolen att entlediga en nämndeman som genom att begå brott eller på annat sätt har visat sig
180 olämplig för uppdraget, och det förtydligades också att nämndemannauppdraget inte är ett politiskt
181 uppdrag. Dock har vi sett hur nämndemän upprepat har orsakat rubriker, inte sällan med grund i en
182 politisk ideologi. Även om de nämndemän som låter sig påverkas av sin politiska ideologi inte är
183 många riskerar förtroendet för rättsväsendet att skadas svårt. För att värna den moderna rättsstaten
184 kan en modell som håller politiker borta från den dömande verksamheten behövas. Partistyrelsen
185 anser därmed att det behövs en översyn av nämndemannasystemet för att minska det politiska
186 inflytandet.

187

188 Förvaltningsprocessen kännetecknas av dess i huvudsak skriftliga form, och domstolens tydliga
189 uppdrag att leda parterna i processen. De senaste decenniernas utveckling med en alltmer detaljerad
190 lagstiftning, tillsammans med det faktum att motparten i processen är en resursstark myndighet
191 innebär att det i många måltyper blivit svårare för enskilda att få rätt även när de har rätt.
192 Centerpartiet anser att det är mycket viktigt att säkerställa att den enskilde har inte bara en legal
193 rätt, utan också faktisk möjlighet, att överklaga förvaltningsrättsliga beslut som gått denne emot.
194 Även om ett överklagande inte resulterar i en ändring av beslutet kan utfallet vara långt ifrån givet
195 och det kan finnas goda skäl för en överprövning. Att införa en generell rätt till ersättning för ombud,
196 men som exempelvis bara gäller om beslutet ändras i överrätt, riskerar att göra processerna
197 professionaliserade på ett sätt som minskar möjligheterna för enskilda att överklaga. Det skulle också
198 föra in ett moment där den enskilde måste överväga i vilken utsträckning det är möjligt att nå
199 framgång med ett överklagande. Detta skulle medföra en delvis annorlunda inriktning då
200 grundtanken idag är att förvaltningsrättsliga beslut som gått den enskilde emot enkelt ska kunna
201 överklagas. Den nuvarande, mindre professionaliserade ordningen, ger enskilda större möjlighet att
202 få ytterligare en prövning av tveksamma beslut och därmed också kan anses mer demokratisk. Vidare
203 finns det redan idag många exempel på förvaltningsrättsliga mål där den enskilde har rätt till
204 offentligt biträde, exempelvis tvångsmål och många migrationsrättsliga mål. Det är svårt att motivera
205 en generell rätt till juridiskt biträde i alla förvaltningsrättsliga mål med hänsyn till kostnad, målens
206 beskaffenhet och andra samhällsekonomiska avvägningar, men Centerpartiet driver frågan om att
207 utreda en möjlighet för enskilda att ges en utökad rätt till ersättning för ombud i förvaltningsärenden
208 då denne haft skäl att få sin sak prövad.

209

210 En stark och välmående liberal demokrati kräver att medborgarna har förtroende för sina folkvalda
211 representanter. Sverige rankas konsekvent som ett av världens minst korrupta och mest
212 transparenta länder. Det är vi stolta över. Före 1975 fanns en bred form av tjänstemannaansvar, och
213 efter dess avskaffande har det pågått en debatt om huruvida reformen blev för långtgående. Ett
214 utökat tjänstemannaansvar skulle kunna vara ett sätt att stärka förtroendet för våra myndigheter.
215 Samtidigt finns risken att ett utvidgat tjänstemannaansvar kan leda till att tjänstemän blir överdrivet
216 försiktiga. Under 2017 lade Centerpartiet, tillsammans med andra partier, ett tillkännagivande i
217 riksdagen om en utredning av ett utvidgat straffansvar för tjänstefel i syfte att stärka förtroendet för
218 den offentliga verksamheten. Regeringen tillsatte en utredning som i februari 2022 lämnade sitt
219 betänkande, *SOU 2022:2 En skärpt syn på brott mot journalister och utövare av vissa samhällsnyttiga*
220 *funktioner*. Utredningen ansåg inte att det finns skäl som talat för ett utökat tjänstemannaansvar.

221

222 Straffansvaret kring tjänstefel har genomgått stora förändringar över tid, samtidigt som det formellt
223 unika med en statlig anställning har försvagats och anställningarna numera i stor utsträckning liknar
224 dem på den privata arbetsmarknaden. Att ändå behålla det straffrättsliga ansvaret vid offentlig
225 anställning har framförallt kopplats till de krav som ställs på offentlig verksamhet. Det är också en
226 tydlig markering från lagstiftaren om betydelsen av att den offentliga verksamheten bedrivs korrekt i
227 förhållande mot enskilda medborgare, som inte kan välja bort den offentliga maktutövningen. En
228 sådan ordning stärker medborgarnas rättssäkerhet och är nödvändig för att upprätthålla
229 allmänhetens förtroende. Det är därför angeläget att straffansvaret för tjänstefel är ändamålsenligt
230 utformat, med det är också viktigt att komma ihåg att ansvarsutkrävandet inte är begränsat till
231 straffrätten – utöver detta finns såväl ett skadeståndsrättsligt ansvar, som disciplinärt ansvar. Både
232 JO och JK fyller därutöver viktiga funktioner genom möjligheterna att rikta kritik mot felaktigheter i
233 tjänsteutövningen. De olika delarna av ansvarssystemet har delvis olika funktioner, men bildar ändå
234 ett tydligt sammanhang, och förändringar i en del av systemet kommer ha påverkan på en eller flera
235 av de andra delarna.

236

237 Ett principiellt skäl för att utvidga det straffrättsliga tjänstefelsansvaret kan vara att i större
238 utsträckning binda tjänstemännens arbete vid olika regler. Ett sådan ordning skulle dock med största
239 sannolikhet leda till en större efterfrågan från tjänstemännen på tydligare styrning av verksamheten,
240 d.v.s. ett större behov av detaljstyrning. En ökad detaljstyrning skulle leda till minskad effektivitet och
241 försämrad kvalitet i många verksamheter. Ett för långtgående och onyanserat straffansvar riskerar
242 också att skapa en osäkerhetskultur med tjänstemän som är rädda för att fatta beslut, en osäkerhet
243 som skulle få stora konsekvenser framförallt för (men inte begränsat till) verksamheter med krav på
244 snabba beslut, exempelvis inom polisen. Dessa risker förstärks av att många tjänstemän i allt större
245 utsträckning utsätts för våld, hot och trakasserier från allmänheten. I förlängningen skulle ett
246 utvidgat tjänstefelsansvar kunna medföra problem att rekrytera och upprätthålla kompetens inom
247 viktiga funktioner i samhället, där det redan ställs höga krav på den enskilda tjänstemannen.
248 Partistyrelsen håller med utredningens slutsats att de principiella skälen för ett utvidgat
249 tjänstemannaansvar inte väger upp riskerna med en sådan utvidgning, och anser därför inte att det
250 straffrättsliga tjänstefelsansvaret bör utvidgas. Det betyder dock inte att det inte finns andra
251 åtgärder som bör vidtas för att säkerställa att medborgarna kan lita på att myndigheter behandlar
252 ärenden rättvist och fattar konsekventa beslut. Om fel begås ska medborgarna kunna få upprättelse.
253 Den svenska förvaltningsmodellen har många fördelar som ska bevaras, men kombinationen av ett
254 förbud mot ministerstyre och en stor myndighetsapparat innebär att möjligheterna till effektivt
255 ansvarsutkrävande är begränsade. Därför bör den svenska förvaltningsmodellen ses över i syfte att
256 stärka medborgarnas möjligheter att utkräva ansvar av såväl regering som av enskilda ministrar.
257 Förvaltningsprocessens utveckling under senare år, såsom beskriven ovan, innebär också att det
258 blivit allt mer komplicerat för enskilda att driva förvaltningsprocess. Partistyrelsen anser därför att
259 det behövs en ny parlamentarisk utredning med en översyn av den svenska förvaltningsmodellen. En
260 ytterligare fråga som Centerpartiet driver är att inrätta en oberoende antikorrupsionsmyndighet med
261 uppdrag att granska offentlig verksamhet, ge vägledning och stöd kring insatser för ökad transparens,
262 att bidra till åtal mot brott och erbjuda alla myndigheter, kommuner, regioner och riksdag en central
263 visselblåstjänst, för att säkerställa att rapporterade misstankar utreds. På så sätt kan den enskildes
264 rätt stärkas, och kontrollen över den offentliga verksamheten öka, även utan ett utökat
265 tjänstemannaansvar.

266

267 Under senare år har allvarliga brister om barns rättigheter och möjlighet att komma till tals, och om
268 domstolars och andra myndigheters bristande kompetens i barnärenden, kommit till ytan.
269 Centerpartiet har agerat och följt upp detta med ett antal olika förslag till lagändringar,
270 kompetenshöjning och metodutveckling i olika ärenden som rör barn både på social-, civil- och
271 justitieutskottets områden. Centerpartiet har även lyft behovet av en helhetssyn för att tillgodose
272 barns rättigheter över samtliga rättsområden och drivit på för att de aktörer som hanterar
273 barnärenden ska ha särskild kompetens. Partistyrelsen instämmer i att det behövs särskild
274 kompetens hos de rättsliga aktörer som hanterar barnärenden, men vill inte införa särskilda
275 barndomstolar. Detta eftersom mål som rör barn, trots behov av särskild kompetens, har stora
276 likheter med andra civil- och brottmål eller andra förvaltningsrättsliga mål. Viktig kompetens riskerar
277 därmed att gå förlorad om alla typer av mål som rör barn ska hanteras av en barndomstol. Även
278 helhetsperspektivet på civil- och brottmålsområdet riskerar att försämrans om mål som rör barn skiljs
279 ut.

280

281 FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) är svensk lag sedan januari 2020. Att
282 konventionen införlivats i svensk rätt innebär ett förtydligande av att domstolar och rättstillämpare
283 måste beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen i beslut, mål och ärenden som rör barn.
284 Vid en konflikt mellan barnkonventionen och annan lag är också myndigheter och domstolar skyldiga
285 att så långt som möjligt tolka svenska interna rättsregler på ett sådant sätt att de blir förenliga med
286 barnkonventionen (s.k. fördragskonform tolkning). Det innebär att det inte är frivilligt för
287 myndigheter och domstolar att tillämpa barnkonventionen. I Norge har man inkorporerat
288 barnkonventionen genom att införliva den i menneskerettsloven, vilket innebär att ingen annan lag
289 får stiftas eller tillämpas i strid med den. I Sverige har vi en liknande ordning för EKMR. Partistyrelsen
290 anser att en sådan ordning kan ha sina fördelar, men att det inte utan vidare utredning är möjligt att
291 ta ställning till huruvida det ens vore möjligt, eller för den delen, en bra idé. Partistyrelsen anser
292 därför att Centerpartiet bör verka för en förutsättningslös utredning kring frågan, innan partiet kan ta
293 ställning. Samma sak gäller införandet av det tredje tilläggsprotokollet till barnkonventionen.

294

295 Barnombudsmannen (BO) är Sveriges barnrättsmyndighet som arbetar för barns rättigheter med
296 uppdrag är att driva på och bevaka efterlevnaden av barnkonventionen. BO företräder barns och
297 ungas intressen, uppmärksammar brister i tillämpningen av barnkonventionen, föreslår förändringar
298 i lagar och förordningar för att Sverige bättre ska tillgodose barns rättigheter och bevakar hur
299 barnkonventionen efterlevs i samhället. De driver också på genomförandet av barnkonventionen i
300 kommuner, regioner och statliga myndigheter och bildar opinion och företräder barns och ungas
301 intressen i den allmänna debatten. Partistyrelsen anser att Barnombudsmannens uppdrag är väl
302 anpassat och ändamålsenligt. BO:s arbete – tillsammans med en rad civila organisationer – med att
303 belysa och stärka barns rätt och att uppmärksamma brister i tillämpningen av barnkonventionen
304 tillhandahåller en uppsjö av resurser och stöd för både kommuner och myndigheter som arbetar
305 med frågorna. Lokala initiativ för att tillgodogöra sig detta är såklart väl värda att uppmärksamma
306 och dra lärdom av. Partistyrelsen anser dock inte att införandet av ett obligatoriskt barnrättsråd i
307 kommunerna för att belysa barnrättsperspektivet är en väg framåt i det arbetet, bland annat på
308 grund av det ingrepp i den kommunala självstyrelsen en sådan ordning skulle kunna innebära, samt
309 att den typen av beslut och resursfördelning är bäst lämpat att beslutas på lokal nivå.

310

311 Personer med funktionsnedsättning är inte en homogen grupp och politiken kan inte

312 utformas utifrån en generaliserande analys av funktionsnedsättning. Alla politiska områden
313 måste genomsyras av ett perspektiv som främjar individens möjlighet att interagera i sin
314 vardag. I juli 2022 gick Centerpartiet därför ut med ett funktionshindersmanifest där det framgår att
315 vi vill att samtliga politiska beslut och all samhällsplanering ska reflekteras av ett
316 funktionshindersperspektiv. FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
317 (CRPD) slår fast att ”konventionsstaterna erkänner lika rätt för alla personer med
318 funktionsnedsättning att leva i samhället med lika valmöjligheter som andra personer och ska vidta
319 effektiva och ändamålsenliga åtgärder för att underlätta att personer med funktionsnedsättning fullt
320 åtnjuter denna rätt och deras fulla inkludering och deltagande i samhället.” I praktiken är det
321 kommuner och regioner som ansvarar för en stor del av samhandlingen mellan medborgaren och
322 samhället. Av manifestet framgår att Centerpartiet vill att det tillsätts en utredning av hur staten kan
323 stärka förutsättningarna för kommuner och regioner att bidra till att Sverige efterlever FN-
324 konventionen i praktiken. Samhället ska vara tillgängligt för alla och en funktionsnedsättning ska inte
325 vara ett hinder för människor i vardagen. Att samhället, varor och tjänster utformas och fungerar
326 oavsett allas våra olika behov och förutsättningar är en förutsättning för demokratisk delaktighet på
327 lika villkor för alla. Arbetet med universell utformning och tillgängliga miljöer, både utomhus och
328 inomhus, går alldeles för långsamt. Utöver detta anser Partistyrelsen att det finns skäl att även
329 utreda frågan kring om, och i sådana fall hur, CRPD kan införlivas i svensk lag.

330

331 Centerpartiets partistämman 2017 ställde sig bakom den så kallade opt-out-principen som innebär att
332 om man inte aktivt sagt nej till att bli organdonator, blir man det automatiskt när man dör. Den
333 statliga utredning om donations- och transplantationsfrågor som presenterades 2015 (SOU 2015:84)
334 påpekade dock att principen kan stå i strid med grundlagen. Till dess att ett grundlagsenligt förslag
335 presenterats anser partistyrelsen att det är viktigt att fortsätta stärka informationsinsatserna för att
336 fler ska välja att vara donator. 2015 års utredning lyfte också behovet att överväga utökade kriterier
337 för organdonation, så att vården i större utsträckning kan respektera donationsviljan hos personer
338 som avlider genom cirkulationsstillestånd (DCD). Stämman 2021 beslutade därför att verka för
339 stärkta nationella insatser i syfte att öka antalet donatorer, för att DCD skyndsamt kan
340 implementeras i Sveriges alla sjukvårdsregioner och för en samordnad struktur för organdonation i
341 alla sjukvårdsregioner i syfte att möjliggöra donation i fler fall. Det är en viktig princip att det inte är
342 var en person dör som ska avgöra om man kan bli organdonator, utan den enskildas vilja till
343 organdonation.

344

345 **Trossamfund i ett sekulariserat samhälle**

346

347 Kyrkor och andra religiösa organisationer bidrar till sfärer där människor tillsammans med andra får
348 utrymme för sina existentiella behov. De fyller också ofta en särskild roll vid stora händelser i livet.
349 De är viktiga aktörer inom det civila samhället som bidrar med verksamheter av många slag som är
350 positiva för samhällsutvecklingen så länge dessa vilar stabilt på en demokratisk grund.

351

352 Svenska kyrkan och staten separerades slutligen, i stort sett, fullt ut den 1 januari 2000. Även om
353 separationen år 2000 innebar ett definitivt åtskiljande, hade delar av åtskillnaden genomförts redan

354 tidigare; tex överfördes folkbokföringen från Svenska kyrkan till Skatteverket redan i mitten av 90-
355 talet. I en överenskommelse efter separationen ingår också att staten ersätter Svenska kyrkan för
356 kulturhistoriskt ansvarstagande i byggnader och att Svenska kyrkan är huvudsaklig huvudman för
357 begravningsväsendet i landet etc.

358

359 Begravningar berör oss alla såväl individuellt som på trossamfunds- och samhällsnivå. Dagens
360 samhälle präglas av både individualism och (religiös) pluralism, vilket också märks i samband med
361 begravningssederna. Svenska kyrkan är huvudman för begravningsverksamheten i hela landet utom i
362 Stockholms stad och i Tranås kommun där kommunen är huvudman, något som ger Svenska kyrkan
363 dubbla roller i relation till begravningsverksamhet i nästan alla kommuner. Som kristet trossamfund
364 ska Svenska kyrkan förkunna evangeliet och utföra församlingens grundläggande uppgifter, att fira
365 gudstjänst, undervisa, utöva diakoni och mission. I rollen som huvudman för
366 begravningsverksamheten ska Svenska kyrkan tillhandahålla gravplatser och gravanläggningar för alla
367 som är folkbokförda inom församlingens område, oberoende av tillhörighet till något trossamfund.

368 Svenska kyrkan har därmed också ansvar för att tillhandahålla konfessionslösa lokaler för dem som så
369 önskar. Även om begravningslagen tillkom innan separationen mellan stat och kyrka har den, likt
370 dess föregångare *1957 års lag om jordfästning m.m. (SFS1957:585)*, inte utformats utifrån kyrkliga
371 värderingar förutom i de delar som avser jordfästning inom Svenska kyrkans försorg av dess
372 medlemmar. Något behov av att sekularisera begravningslagen på grund av separationen mellan
373 kyrka och stat föreligger därmed inte.

374

375 För de som önskar begravning på en av Svenska kyrkans begravningsplatser finns möjligheten att i
376 förväg välja sin begravningsplats. Det är dock inte möjligt att i förväg ansöka om tillstånd att sprida
377 aska på en viss plats. Tillstånd kan sökas hos Länsstyrelsen endast efter att någon har avlidit. Valfrihet
378 är en viktig fråga för Centerpartiet. Det finns säkert sätt att påverka var man kan komma att få sin
379 aska strödd redan idag, men då genom någon typ av testamente. Men den enskilde vet inte om det
380 kommer att bli så. Länsstyrelsen behöver såklart fortsatt bedöma om platsen är lämplig och övriga
381 hänsyn som måste tas. Det bör ändå vara möjligt att få ett tillstånd medan man är i livet så att man
382 kan styra över var ens aska kommer bli strödd. Partistämman 2021 beslutade därför att Centerpartiet
383 ska verka för att det ska vara möjligt att på förhand ansöka om tillstånd för plats för spridning av
384 egen aska. Handläggande Länsstyrelse ska självklart följa gällande regler och föreskrifter, med
385 utgångspunkt i lokala förutsättningar där så medges, oavsett var i landet den önskade askspridningen
386 ska ske.

387

388 I Sverige finns i dag en typ av äktenskap och det är civiläktenskap. För att en vigsel ska vara giltig ska
389 den förrättas av en behörig vigselförrättare som är knuten till ett samfund med vigselrätt. För att ett
390 trossamfund ska få ett tillstånd att förrätta vigsel krävs att det ska ha en varaktig verksamhet och en
391 organisation som klarar av att tillämpa den svenska lagens bestämmelser om vigsel. Det är
392 Kammarkollegiet som både beslutar om ett trossamfund ska få tillstånd att förrätta vigsel, och om de
393 individuella förordnanden till vigselförrättare som är företrädare för godkända trossamfund.
394 Länsstyrelsen förordnar vigselförrättare som håller borgerliga vigslar efter att ha säkerställt att
395 vigselförrättaren har de kunskaper och kvalifikationer som behövs. Att vissa religiösa samfund, bl.a.
396 Svenska kyrkan, har rätten att förrätta juridiskt bindande äktenskap anser Centerpartiet är en
397 praktiskt fungerande modell som skapar valfrihet, något som vi bejakar. Centerpartiet har dock i

398 Kyrkomötet tagit ställning för att de som prästvigs i Svenska kyrkan framöver ska kunna viga
399 samkönade par.

400

401 **Religionsfrihet**

402

403 I en liberal demokrati byggd på rättsstatliga principer och individuella fri- och rättigheter kan
404 tolkningen och tillämpningen av dessa ge upphov till komplexa etiska, juridiska och politiska frågor –
405 särskilt när oundvikliga intressekonflikter mellan fri- och rättigheter måste hanteras.

406 Religionsfriheten är inget undantag. En sådan komplex fråga rör icke-medicinsk omskärelse av pojkar.
407 Det finns argument för att en pojkes rätt till självbestämmande över sin egen kropp

408 motiverar att icke-medicinsk omskärelse inte ska kunna genomföras förrän han är gammal nog att
409 fatta ett eget beslut. Centerpartiet vill emellertid, såsom flera tidigare stämmobeslut visar, att
410 omskärelse av pojkar under 18 år fortsatt ska vara tillåtet i Sverige även när det inte sker av
411 medicinska skäl.

412

413 För judar och för många muslimska samfund är omskärelse av pojkar centralt för att de ska upptas i
414 församlingen, lika viktigt som dopet är för merparten av kristendomen. Ett förbud skulle därför i
415 praktiken göra det omöjligt för tiotusentals svenskar att leva här i enlighet med sin religion och
416 kulturella tillhörighet. Ett förbud skulle dessutom sannolikt leda till att omskärelser av pojkar
417 genomförs illegalt på sätt som riskerar allvarlig smärta och livslång skada. Om det däremot utförs
418 medicinskt korrekt och i enlighet med svensk lagstiftning – med bedövning och av läkare eller en
419 person med särskilt tillstånd – är inte manlig omskärelse ett allvarligt ingrepp.

420

421 Eftersom riten är så central i det religiösa utövandet skulle ett förbud inskränka troendes frihet enligt
422 regeringsformen att ensam eller tillsammans med andra utöva sin religion. Ett förbud skulle vidare
423 strida mot Sveriges åtaganden enligt internationella konventioner, däribland FN:s barnkonventions
424 artikel om att minoriteter inte ska förvägras rätten att tillsammans med andra medlemmar av sin
425 grupp utöva sin kultur eller bekänna sig till och utöva sin egen religion. Dessa är viktiga motiv för att
426 det fortsatt ska vara tillåtet med icke-medicinsk omskärelse av pojkar i Sverige.

427

428 **Kommunal demokrati**

429

430 En stor del av det politiska arbetet i Sverige sker genom praxis, även om de stora dragen är reglerade
431 i såväl regeringsformen som i t.ex. vallagen (2005:837). I riksdagen, regionfullmäktige och
432 kommunfullmäktige delar partierna upp ordförandeposter och andra former av inflytande
433 sinsemellan enligt oskrivna regler, och oftast med respekt för politiska motståndare. Det är på många
434 sätt beundransvärt och ger en värdefull flexibilitet till våra demokratiska institutioner. Men det finns
435 risker med att förlita sig för mycket på praxis. Polarisering mellan politiska partier leder lätt till att
436 praxis bryter samman, och den styrande majoriteten kan - medvetet eller ej - utnyttja avsaknaden av
437 lagstiftning kring maktindelning för att tysta oppositionen. Av stämmoprogrammet *En starkare liberal*
438 *demokrati* från 2021 framgår att Centerpartiet vill ha en översyn av bl.a. kommunalt beslutsfattande

439 med syfte att utreda om viss praxis bör formaliseras, bland annat för att och skydda oppositionens
440 ställning i lagstiftning. En sådan utredning måste ske i nära samråd med regioner och kommuner.
441 Under 2023 har ett internt arbete med att tillsammans med lokala och regionala företrädare ta fram
442 ny centerpolitik inom området inlets inom partiet.

443

444 Centerpartiet vill att kommuner och regioner ska bli mer blir mer effektiva, miljövänliga och ges
445 möjlighet att stötta det lokala näringslivet. En aspekt av dessa frågor är möjligheterna för kommuner
446 och regioner att ställa krav vid offentlig upphandling. Allt från att ha med miljökrav när en kommun
447 upphandlar skolmat, till vilka drivmedel som driver landsvägsbussarna. Vidare behöver den offentliga
448 upphandlingen som strategiskt verktyg utvecklas, och bör genomsyra alla samhällsområden och
449 politikområden. Partistyrelsen anser dock inte att den nuvarande lagstiftningen som helhet behöver
450 ändras eftersom den har genomgått stora förändringar de senaste åren, bland annat till följd av
451 implementerade EU-direktiv. Centerpartiet har i riksdagen dock krävt att lagstiftningen utvärderas,
452 bland annat med hänsyn till små företags möjlighet att delta i upphandlingar. Fokus bör ligga på att
453 förenkla processen och göra det enklare för fler att delta. Det är också viktigt att vi ökar kunskapen
454 om LOU och hur vi kan utveckla arbetet med att skapa upphandlingar som är gynnsamma för
455 kommuners och regioners långsiktiga hållbarhet. Centerpartiets kommunala sektion arbetar redan
456 idag med att sprida kunskaper och erfarenheter i aktuella frågor både genom seminarier,
457 kommundagar och träffar för förtroendevalda samt via förslag på motioner och initiativ via
458 Centerpartiets intranät Connect.

459

460 **Opinionsfriheterna och den personliga integriteten**

461

462 Centerpartiet kommer alltid att stå upp för opinionsfriheterna, som utgör stommen i vår
463 konstitutionella ordning. Sverige kan och bör vara stolta över den historiska lagstiftning på området
464 som varit avgörande för den demokratiska ordning som vi har idag. Yttrande- och tryckfriheterna
465 utgör en garant för ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning, ett fritt konstnärligt
466 skapande och ytterst, demokratin i sig. Det senaste decenniets digitala utveckling har också skapat
467 nya konflikter mellan opinionsfriheterna och den personliga integriteten, konflikter som måste lösas
468 ut på ett hållbart och välavvägt sätt. Samtidigt är det tydligt att tryck- och yttrandefriheterna
469 värderas särskilt högt i förhållande till den personliga integriteten och rätten till privatliv i den
470 svenska ordningen jämfört med de allra flesta liberala demokratier, men särskilt påtagligt är detta i
471 förhållande till Europarätten. Den personliga sfär där människor utan övervakning kan forma och
472 utbyta tankar och skapa relationer är en förutsättning för ett fritt och upplyst samhälle. Under de
473 senaste decennierna har staten snabbt fått nya möjligheter att övervaka sina medborgare, genom
474 bland annat videoövervakning i offentliga rum och insyn i våra digitala kommunikationer. Staten har
475 starka och legitima skäl att använda övervakning för att bekämpa brottslighet, stoppa
476 terrorhandlingar och skydda landet mot stater som inte vill oss väl, men det måste ske i sund balans
477 med rätten till personlig integritet.

478

479 Det moderna samhället med en allt mer dominerande digitalisering, ögonblicks snabb
480 informations spridning och nära på obegränsad tillgång till nyheter och åsikter har skapat en ny arena
481 för det offentliga samtalet, demokratin, journalistiken och nya kontaktvägar människor emellan,

482 oavsett var i världen de befinner sig. Det här är i stort en positiv utveckling, som ger människor av
483 idag tidigare oanade möjligheter till såväl inflytande som inblick i samhällsutvecklingen. Men
484 samtidigt som förutsättningarna för nyttjandet av yttrande- och tryckfriheten i mångt och mycket har
485 utvecklats till det bättre, innebär samma utveckling också stora utmaningar. Bland annat innebär
486 utvecklingen på t. ex. det säkerhets- och försvarspolitiska området att Sverige mycket mer än tidigare
487 samverkar internationellt. Det betyder att utmaningar och hot i stor utsträckning hanteras i
488 samverkan med andra länder och organisationer. Hot mot freden och Sveriges säkerhet avvärs bäst i
489 samverkan med andra länder. De hot som i dag bedöms allvarliga för Sveriges säkerhet är av delvis
490 annan karaktär än tidigare - andra staters underrättelseverksamhet har breddats mot forskning och
491 utveckling inom civila områden, samt mot politiska frågor och information som bl.a. rör
492 statsledningen, myndigheter, försvar, forskning och industri samt oppositionella och utländska
493 intressen.

494

495 I dag sker också en stor del av såväl offentliga som privata samtal på arenor som kontrolleras av
496 några få plattformsföretag som har stor påverkan på hur åsiktsbildningen tar sig uttryck genom bl.a.
497 innehållsmoderering. Samtidigt är det genom sociala plattformar som Facebook, YouTube och
498 Twitter som mycket av desinformation, propaganda och näthat sprids. Den påverkan som
499 plattformarna och olika former av digital teknik har på samhället väcker flera komplexa rättighets-
500 och integritetsfrågor. Likaså är det ur ett demokratiperspektiv problematiskt när åsiktsbildningen i
501 stor utsträckning förs på plattformar som kontrolleras av individer och stater som inte står bakom,
502 eller inte prioriterar, grundläggande demokratiska principer. Just nu pågår en diskussion inom EU om
503 hur de digitala plattformarna kan regleras, men det finns stora svårigheter att utforma en reglering
504 som är förenlig med yttrandefriheten och som är tillämplig, ändamålsenlig och anpassningsbar i
505 förhållande till medieformat och affärsmodeller. De olika demokratiutmaningar som de sociala
506 plattformarna gett upphov till är dock genomgripande. Centerpartier anser därför att det bör
507 tillsättas en utredning för att analysera hur demokratin påverkas av globala plattformsföretag, och
508 om det finns behov att utveckla lagstiftningen för att stärka skyddet för demokratin.

509

510 I den här diskussionen är det som sagt viktigt att komma ihåg den fundamentala roll som
511 yttrandefriheten har i en liberal demokratisk ordning som vår, och att dess skydd och försvar i
512 förlängningen också är ett skydd och försvar av vår demokrati. Men det är samtidigt lika viktigt att
513 komma ihåg att yttrandefriheten inte är absolut, och att det inte behöver vara odemokratiskt att
514 inskränka den i vissa, väl avvägda och välmotiverade, fall. Yttrandefriheten är omgärdad av en
515 formaliserad ordning, med personligt ansvar, som i förlängningen upprätthåller ett skydd för den
516 demokratiska ordningen. Om t.ex. förtalsbrottet inte fanns, eller spioneribrotten, skulle förtroendet
517 för den demokrati som tillåter sådana yttranden utan att skydda sina medborgare från dess negativa
518 konsekvenser, snabbt försvagas. Att generalisera och säga att inga inskränkningar i tryck- och
519 yttrandefriheten i framtiden kan vara motiverade, av anledningar vi ännu inte vet något om, är därför
520 inte önskvärt. Alla sådana föreslagna inskränkningar får dock endast ske för att tillgodose ett
521 ändamål som är godtagbart i ett demokratiskt samhälle och måste vara proportionerlig.
522 Inskränkningen får aldrig heller gå så långt att den innebär ett hot mot den fria åsiktsbildningen som
523 en av folkstyrelsens grundvalar och får inte göras enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller
524 annan sådan åskådning. Vid bedömningen av vilka begränsningar som får göras ska dessutom särskilt
525 beaktas vikten av vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet i bl.a. politiska och religiösa
526 angelägenheter.

527

528 I Sverige finns bara en grundlagsstadgad rätt till skydd för den personliga integriteten i förhållande
529 till behandling av personuppgifter. Utöver grundlagsregleringen finns dataskyddslagen som
530 innehåller vissa undantag och anpassningar av EU:s dataskyddsförordning (GDPR) till svensk rätt.
531 Syftet med GDPR är att skydda enskildas grundläggande rättigheter och friheter, särskilt deras rätt till
532 skydd av personuppgifter. Rätten till privatliv uttrycks också i EKMR, där rätten till respekt för privat-
533 och familjeliv, hem och korrespondens skyddas, och gäller därmed som lag i Sverige. Även i EU-
534 stadgan finns rätten till respekt för privat- och familjeliv, med en särskild bestämmelse om rätt till
535 skydd för personuppgifter. Stadgan är rättsligt bindande för EU:s medlemsstater. Den svenska
536 regleringen tillämpas dock inte om den är oförenlig med TF eller YGL. År 2019 infördes därför, i
537 enlighet med GDPR, bestämmelser i TF och YGL för att skydda den personliga integriteten mot vissa
538 typer av offentliggöranden av s.k. känsliga personuppgifter, såsom bl.a. politiska åsikter och hälsa.
539 Dessa bestämmelser gör det möjligt att i vanlig lag begränsa eller förbjuda offentliggöranden av
540 sådana personuppgifter. Sedan 2003 är det dock möjligt, genom att skaffa ett utgivningsbevis, få s.k.
541 frivilligt grundlagsskydd, något som innebär att en bredare krets kan sprida information under TF:s
542 och YGL:s skydd. Redan vid införandet av möjligheten till frivilligt grundlagsskydd påtalade
543 Konstitutionsutskottet risken för konflikter med skyddet för den personliga integriteten.

544

545 Med dagens tekniska möjligheter är det också väldigt lätt för vem som helst att ta del av många
546 uppgifter om oss som privatpersoner, något som kan utnyttjas för betydande intrång i den personliga
547 integriteten. I många fall blir de känsliga personuppgifter som samlas in den produkt som företagen
548 säljer och tillhandahåller, ofta på oförutsägbara sätt, i sin verksamhet. Det är tydligt att den svenska
549 ordningens starka skydd för offentlighetsprincipen och tryck- och yttrandefriheterna, på den
550 personliga integritetens bekostnad, är i alltmer behov av en översyn och balansering. För snart två år
551 sedan lade regeringen ett förslag till riksdagen[4] att uppgifter som rör fällande domar i brottmål,
552 eller lagöverträdelser som innefattar brott, skulle läggas till bestämmelserna i TF och YGL om s.k.
553 känsliga person-uppgifter. Reglerna skulle endast gälla om det med hänsyn till uppgiftssamlingens
554 karaktär står klart att det finns särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet.
555 Förslaget avsågs dock av riksdagen, bl.a. eftersom en majoritet av remissinstanserna motsatte sig de
556 förslagna bestämmelserna på grund av att de var för vaga eller svårtolkade, och att de riskerade att
557 även träffa sådana skyddsvärda uppgiftssamlingar som är nödvändiga verktyg i journalistisk
558 verksamhet. Partistyrelsen anser att det bör tillsättas en ny parlamentarisk utredning för att utreda
559 en grundlagsreglering av rätten till personlig integritet, och att ta fram en bättre ordning för
560 hanteringen av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål, eller lagöverträdelser som
561 innefattar brott.

562

563 **Koranbränning och yttrandefrihetens gränser**

564

565 Under det senaste året har en rad koranbränningar genomförts, som har gett uttryck för en
566 respektlöshet gentemot islam och muslimer, och koranens värde och intima roll inom islam. Många
567 känner att det går en gräns vid ett sådant respektlöst beteende, att yttranden som är så stötande
568 måste åtnjuta det skydd en begränsning i tryck- och yttrandefriheterna kan ge – t.ex. genom ett
569 kriminaliserande inom ramen för straffbestämmelsen om hets mot folkgrupp. Men även för
570 yttranden som av en bred allmänhet uppfattas som stötande finns ett vidsträckt utrymme för tryck-

571 och yttrandefriheterna inom ramen för brottet hets mot folkgrupp, och alla förnedrande eller
572 nedsättande yttranden mot folkgrupper är därför inte att bedöma som hets mot folkgrupp.
573 Bedömningen ska också göras med tillämpning av de principer och bedömningar som
574 Europadomstolen har utvecklat i sin praxis. Ett uttalande kan därför inte anses brottsligt om det
575 skulle innebära ett oproportionerligt intrång i yttrandefriheten, och yttrandefriheten kan då innefatta
576 även rätten att framföra sådan information och sådana åsikter och tankar som kränker, chockerar
577 eller stör och som typiskt sett innefattas av rekvisiten som utgör hets mot folkgrupp.
578 Yttrandefriheten innebär i dessa fall att sådana yttranden istället ska bemötas med motargument i en
579 öppen och fri debatt, och för straffansvar är alltid - och särskilt när det gäller inskränkningar i någon
580 av opinionsfriheterna – omständigheterna avgörande. En kriminalisering är därför inte ett
581 automatiskt skydd mot alla stötande eller kränkande yttranden.

582

583 I samband med denna diskussion har också frågan om att återinföra straffbestämmelsen mot brott
584 mot trosfrid väckts, d.v.s. att kriminalisera hädelse. Bestämmelsen avskaffades 1970 för att man
585 ansåg att den allmänna debatten blivit allt öppnare och att toleransen till oliktänkande ökat
586 väsentligt i samhället, även om åsikter någon gång framförts på ett olämpligt sätt. I ljuset av detta
587 drogs slutsatsen att den inskränkning i yttrandefriheten som bestämmelsen om brott mot trosfrid
588 utgjorde kunde uppfattas som onödigt. Friheten att hysa vilken åsikt som helst i religiösa frågor
589 bedömdes som väl värd att skydda. Partistyrelsen anser att den analysen fortfarande håller. Det är
590 inte heller, med anledning av Sveriges åtaganden inom ramen för Europeiska konventionen om skydd
591 för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (EKMR), möjligt att utesluta
592 medborgare från andra länder från att utnyttja sin yttrandefrihet i Sverige. Centerpartiet kommer
593 emellertid alltid att verka för tolerans och alla människors lika värde, och mot intolerans, förföljelse
594 och fördomar.

595

596 **Övriga grundlagsskyddade fri- och rättigheter**

597

598 All lagstiftning som innebär en inskränkning av grundlagsskyddade fri- och rättigheter

599 måste noggrant granskas och övervägas. Sådana begränsningar får aldrig hanteras

600 på slentrian; för att kontrollmekanismerna ska fungera måste lagstiftningens beredning

601 hanteras med stor respekt. Vi i Centerpartiet är stolta över Sveriges starka skydd för medborgerliga
602 och politiska rättigheter. I Sverige är vi fria att uttrycka oss som vi vill och kritisera makten, och media
603 har goda förutsättningar att utföra sitt viktiga uppdrag. Men dessa rättigheter får inte tas för givna,
604 varken av medborgarna eller av de folkvalda som fått förtroendet att besluta om dem. De måste
605 skyddas och vidareutvecklas så att de gör faktisk skillnad i människors liv och svarar upp mot de
606 utmaningar de står inför.

607

608 Aborträtten är hotad, inskränkt eller avskaffad på flera håll i världen, och i många länder har kvinnor
609 aldrig haft fullständig rätt till sin egen kropp. Det innebär att vi inte får ta den för given här i Sverige.
610 Möjligheten till abort regleras i abortlagstiftningen. Det är en vanlig lag, vilket innebär att den kan
611 ändras eller tas bort med ett enkelt riksdagsbeslut, trots att den handlar om kvinnors integritet och
612 rätt till sin egen kropp För att säkra aborträtten, nu och i framtiden, vill Centerpartiet

613 grundlagsskydda den. Kvinnors möjlighet till fria och säkra aborter är en fråga om mänskliga
614 rättigheter och en förutsättning för en fungerande demokrati. En grundlagsreglering om abort bör
615 dock inte sammanvägas med frågor om eutanasi och surrogatmödraskap.

616

617 Rätten till värdighet i livets slut är en angelägen fråga, som i grunden handlar om såväl personlig
618 integritet som medmänsklighet och god omsorg. Alla människor har rätt att bestämma över sitt eget
619 liv, att få bästa möjliga vård och att få dö under värdiga former. Därför har man också rätt att avstå
620 från behandling och vården ska acceptera det beslutet. Centerpartiet har stor respekt för att det
621 finns personer som under ordnade former vill kunna bestämma också över sin död. Vår inställning är
622 att vi inte tycker att patienter ska kunna kräva att vården aktivt ska hjälpa dem att dö, något
623 Partistämman beslutat vid flera tidigare tillfällen.

624

625 Ett tillvägagångssätt för ofrivilligt barnlösa att bli föräldrar är surrogatmoderskap. Metoden är särskilt
626 aktuell för manliga samkönade par och för kvinnor som saknar livmoder, eller som inte kan behålla
627 eller genomgå en graviditet. Metoden är tillåten i ett flertal EU-länder, men inte i Sverige. Trots detta
628 förekommer att svenska par skaffar barn med hjälp av en surrogatmoder i ett annat land, eller
629 genom att en svensk surrogatmoder insemineras utomlands. Statens Medicinsk Etiska Råd (Smer),
630 har tagit ställning för att altruistiskt surrogatmoderskap kan vara en etiskt godtagbar metod under
631 särskilda förutsättningar. Ett altruistiskt surrogatmoderskap innebär att surrogatmodern inte erhåller
632 någon ekonomisk ersättning utan att insatsen har formen av ett ideellt åtagande. En viktig
633 förutsättning är att surrogatmoderskapet sker på helt frivillig väg. Centerpartiet delar Smers
634 uppfattning och anser att altruistiskt surrogatmödraskap bör tillåtas i Sverige förutsatt att det finns
635 starka rättsliga garantier för såväl barnet som den födande kvinnans rättigheter. Att grundlagsfästa
636 en sådan ordning kan dock inte vara aktuellt.

637

638 Den grundlagsskyddade privata äganderätten är av fundamental betydelse för vår
639 demokrati och ekonomi. Det som ägs privat blir typiskt sett bättre förvaltad än det som
640 ägs av det allmänna. Äganderätten är också en förutsättning för ekonomisk utveckling
641 och marknadsekonomi, och för en långsiktig och hållbar utveckling. Den är av synnerlig
642 betydelse för de gröna näringarna, som i sin tur är centrala för svensk ekonomi. Den
643 inhemska produktionen av såväl mat som skogsråvaror behöver öka för att minska den
644 nationella sårbarheten i kristider, något som blev tydligt under pandemin. För att en
645 sådan utveckling ska kunna bedrivas på ett hållbart sätt är egendomsskyddet avgörande.

646 Under senare år har dock äganderätten alltför ofta kringkurits i naturvårdssammanhang, trots den
647 självklara utgångspunkten om rätten att få bruka sin egen mark. Områden med höga naturvärden har
648 slentrianmässigt helt undantagits från aktivt skogsbruk, och många skogsägare har fått sin äganderätt
649 kraftigt inskränkt när stora områden pekats ut som bevarandevärda, och därmed fredade från
650 brukande. Detta utan att markägarna haft någon rätt till ersättning. Centerpartiet har länge drivit
651 frågan om att stärka äganderätten, inte minst vad gäller de gröna näringarna, och var avgörande för
652 att både den s.k. skogsutredningen och den efterföljande lagstiftningen om bl.a. förstärkt skydd och

653 rätt till ersättning vid rådighetsinskränkningar kom till stånd. Mot bakgrund av detta driver
654 Centerpartiet frågan om att det konstitutionella egendomsskyddet måste stärkas. I RF 2 kap. finns
655 det utförliga regleringar till skydd för hur en rad fri- och rättigheter får inskränkas, och av vilka skäl.
656 Utöver dessa uppställs också krav på bl.a. proportionalitet och tydlighet. Några sådana uttryckliga
657 begränsningar finns emellertid inte för inskränkningar i den grundlagsstadgade äganderätten, och det
658 är tydligt att det konstitutionella skyddet för äganderätten måste stärkas, bl.a. genom ett krav på
659 lagstöd vid inskränkningar.

660

661 **Valfrågor**

662

663 Allmänna, hemliga och fria val är den självklara grunden för en demokrati värd namnet.

664 Att medborgare och invånare kan välja – och välja bort – företrädare till de folkvalda

665 församlingarna genom allmänna val är demokratins yttersta och ultimata uttryck. Utan

666 ett välfungerande och tillförlitligt valsystem sätts demokratins själva fundament ur

667 balans. De röstande ska kunna lita på att deras röst räknas och att valresultaten är

668 korrekta och rättvisande, och vara säkra på att valhemligheten är tryggad. Ett valsystem som saknar

669 legitimitet riskerar att leda till en nedmontering av demokratin.

670 En livskraftig och stark demokrati förutsätter allmänhetens delaktighet på många olika

671 sätt och i många olika former. Med detta som utgångspunkt måste alla ha faktiska

672 möjligheter att ta del av och själva delta i de demokratiska processerna, och demokratins kostym

673 måste skraddarsys i många storlekar för att alla ska kunna delta och bidra. Det handlar om allt från

674 möjlighet att delta i val till att kunna ta del av offentliga handlingar. Människor med olika typer av

675 funktionsnedsättningar, men även såväl yngres som äldres specifika möjligheter och utmaningar när

676 det gäller delaktighet, och den digitala utvecklingens potential för att öka delaktigheten måste

677 ständigt anpassas. Myndigheternas arbete för att öka möjligheten till demokratisk delaktighet mellan

678 valen för personer med funktionsnedsättning måste stärkas, men lika viktigt är att vi skapar ett

679 valsystem med bättre tillgänglighet för alla, såväl vad gäller fysisk som digital tillgänglighet. För

680 Centerpartiet är delaktighet i den svenska demokratin en viktig fråga och ett högt valdeltagande har

681 ett stort värde i sig - den enskilda väljarens intresse för politiken och beslutsfattandet på hemmaplan

682 är en angelägen fråga för demokratins vitalitet. Men att leva i en demokrati innebär också att ta

683 ansvar för att hålla sig informerad och uppdaterad kring vårt styrelseskick och vad det innebär för

684 såväl samhället i stort, som för enskilda medborgare.

685 De allmänna valen är framför allt val mellan partier, men det är enskilda kandidater som tar plats i de

686 folkvalda församlingarna. Partierna styr över nomineringen av kandidater, men väljarna har utifrån

687 det möjlighet att välja mellan de kandidater som partierna nominerat och därigenom ge särskilt stöd

688 till en viss kandidat, s.k. personval. Personvalet är inte obligatoriskt, och en valsedel utan personval

689 innebär fortfarande ett val på det aktuella partiet. Vissa andra länder har valsystem med mycket

690 starkare drag av personval. I t.ex. Finland är ett obligatoriskt personval inbyggt i själva valsystemet på

691 så sätt att man röstar på en enskild kandidat som är knuten till ett parti, och partiets samlade

692 personröster ger mandat till partiet i stället för tvärtom. Den svenska modellen med partilistor med

693 möjlighet till personval förenar partiernas starka ställning i den svenska demokratin, men det mer
694 direkta inflytandet i personvalsförfarandet.

695

696 Det finns enligt dagens regler inget krav på att en kandidat i riksdagsvalet måste vara bosatt eller
697 folkbokförd i den valkrets där denne kandiderar; en kandidat får kandidera i flera valkretsar, och kan
698 alltså bli vald i mer än en valkrets. Om det händer måste det avgöras vilken valkrets som kandidaten
699 ska företräda. Det sker genom s.k. dubbelvalsavveckling vilket innebär att kandidaten får företräda
700 den valkrets där den fått flest röster i förhållande till antalet röster för partiet. Nackdelen med en
701 sådan ordning är att förutsebarheten för väljarna över vilken kandidat som har störst chans att
702 företräda valkretsens mandat blir starkt begränsat. Sådana dubbelval kan riskera att leda till att
703 personvalsinslaget och valsystemet som sådant förlorar i trovärdighet. Det är också viktigt att en
704 kandidat har bred kunskap och kännedom om sin valkrets för att kunna fatta så bra beslut som
705 möjligt. Centerpartiet ser betydelsen av att kandidater är väl förankrade och insatta i de lokala och
706 regionala

707 förutsättningarna för den valkrets som de ska representera. Regler om att en kandidat endast får
708 ställa upp i en valkrets, med t.ex. krav på s.k. bostadsband, skulle dock innebära en stor begränsning
709 av partiernas möjligheter att fritt lansera kandidater. Samtidigt så är värdet av föreningsdemokrati
710 och lokalt förankrade beslut stort. Utgångspunkten bör därför fortsatt vara att kandidaten ska bo och
711 vara mantalsskriven i den valkrets man kandiderar i. Det kan dock finnas tillfällen då det kan vara
712 lämpligt att göra ett avsteg från den principen och partistyrelsen anser inte att den möjligheten bör
713 tas bort.

714

715 Ungdomars demokratiska och politiska engagemang främjar samhället på många sätt, och det
716 minskande politiska engagemanget är ett problem som måste tas på allvar. I Sverige har vi 18-
717 årsgräns för röstning i allmänna val. Den som är 16 år och medlem i Svenska kyrkan får rösta i
718 kyrkovalet. Vissa länder har 16-årsgräns på regional och kommunal nivå. Ungas drivkraft, kompetens
719 och engagemang behöver tas tillvara för en bättre samhällsutveckling. Många av samtidens största
720 problem påverkar våra unga negativt i en oproportionerlig omfattning. Centerpartiet anser att det är
721 viktigt att stärka ungas inflytande. Det kan göras bland annat genom att kommuner kan använda
722 ungdomsråd som remissinstans. Det är viktigt att lyssna till unga i alla avseenden som rör deras liv, så
723 de till exempel kan få inflytande över sin skolsituation. Att stärka ungas tilltro till vårt gemensamma
724 samhälle är också en mycket viktig uppgift. Centerpartiet driver också sedan tidigare att unga ska få
725 rösta i de allmänna valen från året de fyller 18 år. Partistyrelsen anser dock som tidigare att
726 rösträtten i stort bör vara kopplad till valbarheten som bör ligga vid myndighetsåldern. Partistyrelsen
727 anser därmed att det inte är rimligt att sänka rösträtten i allmänna val.

728

729 Att vara riksdagsledamot är ett ansvarsfullt och krävande uppdrag som förutsätter att kandidaten
730 kan sätta sig in i många svåra och komplicerade frågor. I detta uppdrag kan det såklart vara en fördel
731 med tidigare erfarenheter utanför politiken, men det går inte att säga att avsaknad av sådana
732 erfarenheter innebär att man inte kan göra ett bra jobb som riksdagsledamot. I Sverige är man valbar
733 i allmänna val från 18 års ålder. Det är en grundläggande demokratisk princip att det är den enskilda
734 väljaren som bestämmer vem den vill lägga sin röst på. Möjligheten till personval förstärker den
735 valfriheten. Det finns också ett stort värde med att de folkvalda också reflekterar väljarna, vilket och

736 även innefattar personer utan erfarenheter från arbetslivet. Partistyrelsens uppfattning är därmed
737 att gällande ordning inte bör ändras.

738

739 Svenska väljare har möjlighet att lägga i en blank valsedel i valkuvertet när de röstar. De
740 blanka rösterna räknas in i valdeltagandet men inte i den procentuella fördelningen av
741 röster och därmed inte heller i fördelningen av mandat. Blankrösten kan tolkas som ett stöd
742 för det demokratiska systemet som sådant men samtidigt också som en stark protest att
743 det inte finns något parti som är tillräckligt bra för att ta tillvara de egna intressena. Blanka röster
744 räknas som ogiltiga, men redovisas särskilt så att det ska framgå hur stor andel och antal som röstat
745 blankt.

746

747 Sverige har gemensamma valdagar för nationell, regional och kommunal nivå medan många länder,
748 flera i vår omedelbara närhet som Norge och Finland, har en modell med skilda valdagar. Fördelen
749 med skilda valdagar är att kommunala och regionala frågor får större utrymme i debatten utan att
750 överskuggas av rikspolitiken. Såväl de demokratiska som politiska organisationerna blir också mer
751 kontinuerligt engagerade i demokratifrågor och -debatt. Samtidigt innebär skilda valdagar en
752 avsevärd risk för minskat valdeltagandet, vilket vore till stor nackdel för legitimiteten för de valda
753 församlingarna och för tilltron i samhället. Partistyrelsens uppfattning är därför som tidigare att
754 riksdagsvalet och valen till regioner och kommuner ska hållas samtidigt.

755

756 Det svenska valsystemet behöver kontinuerligt värnas och stärkas och ska så rättvist som möjligt
757 spegla folkets politiska vilja. Därför fördelas mandat, i till exempel riksdagen eller
758 kommunfullmäktige i förhållande till antalet röster som partierna fått i valet, dvs proportionellt
759 utifrån valresultatet. Riksdagens 349 platser består av två olika typer av mandat, fasta mandat och
760 utjämningsmandat. 310 av platserna är så kallade fasta mandat. Antal fasta mandat per valkrets
761 fastställs av Valmyndigheten inför varje val utifrån antal röstberättigade i valkretsen. Utöver dessa
762 finns också 39 utjämningsmandat som fördelas mellan partierna (och valkretsarna) för att jämna ut
763 avrundningarna som sker i varje valkrets så att hela riket betraktas som en valkrets för
764 slutfördelningen (riksproportionalitet). I EU-valet är redan hela riket en valkrets och valsystemet
765 fungerar då likadant som det gör med utjämningsmandat i riksdagsval. För att fördela de fasta
766 valkretsmandaten mellan partierna stadgas i 3 kap. 8 § regeringsformen att den så kallade jämkade
767 uddatalsmetoden ska användas. För varje mandat som ska fördelas delas partiernas antal röster
768 (röstetal) med olika delningstal beroende på hur många mandat som partierna redan har fått i
769 tidigare beräkningsomgångar.

770

771 Eftersom fördelningen av mandat, oavsett beräkningsmetod, alltid måste avrundas är inget
772 valsysteem helt perfekt. Alla önskemål kan inte alltid förenas. Den jämkade uddatalsmetoden, som är
773 väl beprövad och grundlagsstadgad är dock ett rättvist, robust och enkelt system. Det är precis lika
774 stor sannolikhet för alla partier att bli avrundade uppåt respektive nedåt. Vi har också i Sverige andra
775 politiska ställningstaganden som är invävda i systemet, som att sprida riksdagsplatser geografiskt,
776 och att undvika alltför små partier i riksdagen, vilket har lett till fasta mandat och utjämningsmandat.

777 Dessa aspekter invecklar beräkningen ytterligare. Ett så detaljerat och sofistikerat valsysteem är inte
778 alltid lätt att förstå eller förutse utfallen ifrån, men det betyder inte att det inte är rättvist eller att
779 det inte speglar resultaten i de allmänna valen. Att kontinuerligt fortsätta diskussionen om hur vi
780 bäst kan förvalta och stärka vårt valsysteem är dock en förutsättning för att det kan utvecklas,
781 moderniseras och behålla sin legitimitet. Diskussionen om val av beräkningsmodell är en central del
782 av den uppgiften - en uppgift som Centerpartiet tar på stort allvar.

783

784 Dagens valedelssystem kan upplevas svåröverskådligt av många väljare. Det har heller
785 inte blivit lättare varken för väljare eller valförrättare, med de skärpta krav de senaste
786 åren inneburit på en avskärmad plats där valedlar kan läggas ut. Valmyndigheten har
787 efter de senaste fyra allmänna valen lyft det brådskande behovet av en översyn av
788 valedelssystemet. Enligt myndigheten orsakar nuvarande system vissa problem som undergräver
789 förtroendet för valet som helhet, och en förändring av valedelssystemet är den enskilt viktigaste
790 förbättringsåtgärden när det gäller svenska val. Även den internationella valobservationsinsatsen vid
791 2018 års val från Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSCE) uppmärksammade
792 behovet av en översyn. Ett sätt att avhjälpa dessa problem skulle kunna vara att ersätta nuvarande
793 valedelssystem med ett system som kräver färre valedlar. Valmyndigheten har lyft fram ett
794 valedelssystem med neutrala valedlar, dvs valedlar utan varken förtryckt partibeteckning eller
795 förtryckta kandidater, där väljaren själv fyller i en siffra för parti och eventuell personröst. Ett sådant
796 system används i bl.a. Finland. Ett system med neutrala valedlar har många fördelar.
797 Valmyndigheten pekar på att det skulle lösa problemet med bevarande av valhemligheten vid
798 valedelsställen och minska otydligheten kring utläggning av valedlar samtidigt som
799 röstningsprocessen blir enklare och likadan oavsett var och när väljaren röstar. Färre antal valedlar
800 och möjlighet att återanvända redan tryckta valedlar skulle också minska kostnader och
801 miljöpåverkan. Mot bakgrund av bl.a. dagens mångfald av valedlar anser Centerpartiet att det är
802 hög tid att ifrågasätta och pröva giltigheten i den gällande ordningen. Valmyndighetens förslag att se
803 över valedelssystemet i sin helhet, med sikte på ett förenklat, förbättrat och mindre sårbart system
804 ligger i tiden och förtjänar att diskuteras på allvar. I en föränderlig värld måste vi kontinuerligt
805 utveckla och anpassa oss och vår demokrati. Centerpartiet driver därför frågan om att utreda hur ett
806 förändrat, förbättrat och förstärkt valedelsystem, inklusive vad gäller tillgängligheten för personer
807 med grav synnedsättning, ska se ut.

808

809 [1] The **Organisation for Economic Co-operation and Development**

810 [2] Den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de
811 grundläggande friheterna

812 [3] Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna

813 [4] Se prop. 2021/22:59 Ett ändamålsenligt skydd för tryck- och yttrandefriheten

Att-satser från partistyrelsen

1. att Centerpartiet ska verka för en översyn av diskrimineringskyddet i både grundlag och diskrimineringslagen.
2. att Centerpartiet ska verka för översyn av nämndemannasystemet för att minska det politiska inflytandet.
3. att Centerpartiet verkar för att stärka äganderättens ställning i såväl grundlagen, som i allt lagstiftningsarbete.
4. att Centerpartiet verkar för en parlamentarisk utredning med en översyn av den svenska förvaltningsmodellen med syfte att stärka den enskildes rätt gentemot det allmänna, inklusive en utökad rätt till offentligt biträde och ersättning för kostnader i fler förvaltningsprocesser.
5. att Centerpartiet ska verka för en förutsättningslös utredning om frågan att ge barnkonventionen samma konstitutionella ställning som EKMR, samt införandet av det tredje tilläggsprotokollet till barnkonventionen.
6. att Centerpartiet ska verka för en utredning om frågan kring hur FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning kan införlivas i svensk lag.
7. att Centerpartiet ska verka för att alla svenska val ska tillgängliggöras för alla röstberättigade i Sverige.

814

Förslag till beslut: Bifall

[7.58.1](#) att Centerpartiet verkar för att skyddet för privatlivet i regeringsformen omdefinieras för att ha förtydliga skyddsvärdet för den personliga integriteten istället för att enbart skydda från vissa former av legalt definierade tvångsmedel.

[7.66.1](#) att svenskt teckenspråk skall bli nationellt minoritetsspråk.

815

Förslag till beslut: Besvarad

[7.49.1](#) att verka för en utredning för att möjliggöra utnyttjandet av nya metoder att räkna ut utjämningsmandaten, med syfte att få en bättre likabehandling av små och stora partier.

[7.51.1](#) att Centerpartiet driver en lagändring i kommunallagen som säkrar att val av ledamöter för oppositionen sker fritt utan att majoriteten deltar.

[7.53.1](#) att politisk uppfattning införs som diskrimineringsgrund i diskrimineringslagen.

[7.54.1](#) att Centerpartiet verkar för att grundlagen ändras för att kunna stoppa nedläggning av viktiga institutioner, departement och myndigheter samt public service och detta avgörs av folkomröstning istället.

[7.56.1](#) att Centerpartiet verkar för att antalet nämndemän i tingsrätt och förvaltningsrätt sänks till en.

[7.57.1](#) att Centerpartiet verkar för att en enskild som går vinnande ur en förvaltningsprocess bör ha en rätt att få sina rättegångskostnader ersätta i liknande ordning som gäller för process i allmän domstol.

[7.57.2](#) att Centerpartiet verkar för att en enskild som haft skäl att få sin sak prövad även ska kunna ersättas då denne går förlorande ur en förvaltningsprocess.

[7.58.2](#) att Centerpartiet verkar för att stärka skyddet för den kroppsliga integriteten och autonomin genom att inkludera individers rätt att själv besluta kring abort, eutanasi och assisterad dödshjälp samt deltagande i surrogatarrangemang.

[7.59.2](#) att Centerpartiet framgent motsätter sig lagändringar som innebär omotiverade inskränkningar i tryck- och yttrandefriheten, särskilt där tillämpningsområdet är otydligt.

[7.60.1](#) att Centerpartiet ska verka för att ett generellt och allmänt diskrimineringsförbud införs i svensk grundlag som förbjuder diskriminering i lag, föreskrift eller av den som utför offentliga förvaltningsuppgifter med hänvisning till en diskrimineringsgrund.

[7.60.2](#) att Centerpartiet ska verka för att undantaget för att tillåta diskriminering i lag, föreskrift eller av den som utför offentliga förvaltningsuppgifter med grund i kön tas bort ur den svenska grundlagen.

[7.61.1](#) att Centerpartiet verkar för stärkt äganderätt i svensk grundlag.

[7.61.2](#) att Centerpartiet verkar för att ta bort undantagen från skälig ersättning vid inskränkt äganderätt av miljöhänsyn.

[7.61.3](#) att Centerpartiet verkar för krav om lagstöd för inskränkningar i äganderätten.

[7.61.4](#) att Centerpartiet verkar för att även rådighetsinskränkningar av lös egendom ska omfattas av äganderättsskyddet.

[7.61.5](#) att Centerpartiet verkar för att skälig ersättning ska tilldelas den som drabbas av rådighetsinskränkningar av lös egendom.

[7.62.1](#) att man ändrar vallagen, så att blanka röster räknas för sig och redovisas i en särskild post.

[7.63.1](#) att Centerpartiet går i framkant och tar fram material för kortare utbildning och information om vad man förväntas göra som politiker, vad det finns för skyldigheter, möjligheter och vad man kan åstadkomma. Såväl på kommun- som på region och riksdagsnivå.

[7.67.1](#) att allt som kan ses som förföljelse av folkgrupp eller religion upphör.

[7.68.1](#) att Centerpartiet verkar för att lagändringar skyndsamt införs för att stärka individers personliga integritet kopplat till söktjänster på internet.

[7.68.2](#) att Centerpartiet verkar för att personuppgifter publicerade av söktjänster på internet ska falla under dataskyddsförordningen GDPR.

[7.68.3](#) att Centerpartiet verkar för att grundlagsskyddet för frivilliga utgivningsbevis begränsas för söktjänster på internet.

[7.70.1](#) att Centerpartiet verkar för att införa personval enligt finländsk modell.

[7.71.1](#) att införa ett opt-out system för organdonation i Sverige.

[7.71.2](#) att DCD (Donation after Circulatory Death) införs på alla intensivvårdsavdelningar över hela landet.

[7.74.1](#) att Centerpartiet verkar för att stärka och lagstifta oppositionens roll och dess oberoende av majoriteten.

[7.75.1](#) att omfattningen av allmänhetens tillgång till information om privatpersoner utreds.

[7.76.1](#) att Centerpartiet ska verka för att barnkonventionens ställning stärks och att den måste tas hänsyn till i myndighetsutövningar. Det ska inte vara frivilligt för myndigheterna. Det innebär att en bedömning av barnets rättigheter enligt barnkonventionen samt en analys av barnets bästa måste finnas med i beslutsunderlaget.

[7.76.2](#) att Centerpartiet ska verka för att barnkonventionen blir överordnad all annan nationell lagstiftning. Det vill säga tar efter den norska modellen.

[7.76.3](#) att Centerpartiet ska verka för att Sverige undertecknar det tredje tilläggsprotokollet till Barnkonventionen, vilket ger enskilda rätt att klaga hos FN:s barnrättskommitte.

[7.78.1](#) att Centerpartiet ska driva införandet av rådgivande medborgarförsamlingar.

[7.79.1](#) att Centerpartiet verkar för införande av ett system med partigemensamma valsedlar.

[7.79.2](#) att Centerpartiet verkar för införande av ett mer tillgänglighetsanpassat valsedelsystemet.

[7.80.1](#) att Centerpartiet verkar för en ny genomgripande grundlagsberedning, som utifrån försvaret av frihetens principer och värnandet av vårt samhällskontrakt för riksdagen presenterar förslag till förändringar av Sveriges grundlag.

[7.82.1](#) att partistyrelsen initierar ett arbete med idéutveckling kring demokrati och inflytande, där nya roller och samverkan mellan det ideella, privata och offentliga bygger hållbara samhällen.

[7.83.1](#) att Centerpartiet verkar för att FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska införlivas i svensk lag.

[7.83.2](#) att plan- och bygglagen kompletteras med tydliga krav och viten om man inte bygger efter normer och principen om universell utformning.

[7.85.1](#) att Centerpartiet ska verka för ett nytt, utökat och moderniserat tjänstemannaansvar / ämbetsmannaansvar.

[7.85.2](#) att Centerpartiet ska verkar för ett nytt, uppluckrat LOU där kommuner och regioner får mer rörelsefrihet och handlingskraft.

[7.86.2](#) att beslutet inte ska bero på vilken länsstyrelse som handlägger ansökan utan baseras på lokala förhållanden.

[7.86.3](#) att göra det möjligt att söka förhandsbesked om önskad plats för att likställa med kyrklig begravning, underlätta för anhöriga och säkerställa att platsen är den avlidnes vilja.

Förslag till beslut: Avslag

[7.50.1](#) att Centerpartiet verkar för större möjligheter att bilda regeringar i politikens mitt som en majoritet av väljarna verkligen vill ha genom att reformera Sveriges valsysteem.

[7.50.2](#) att Centerpartiet verkar för att minoriteter och särintressen får större möjligheter att påverka svensk politik genom att mildra fyraprocentsspärren och förbättra den proportionella representationen i riksdagen.

[7.52.1](#) att Sverige utreder hur man kan införa aktiv dödshjälp med tydliga gränser för vad som krävs för att det ska kunna ges.

[7.55.1](#) att Centerpartiet tar ställning för att varje människa i lag bör erkännas rätt till aktiv dödshjälp vid smärtsam och obotlig sjukdom som orsakar bestående och outhärdligt lidande.

[7.55.2](#) att Centerpartiet verkar för att utreda en legalisering av eutanasi och läkarassisterad dödshjälp.

[7.59.1](#) att Centerpartiet tar ställning mot lagändringar som innebär inskränkningar i yttrande- och tryckfriheten.

[7.64.1](#) att omskärelse av pojkar av religiösa skäl ska förbjudas innan de fyllt 18 år.

[7.65.1](#) att Centerpartiet verkar för att tillåta aktiv dödshjälp i Sverige.

[7.65.2](#) att Centerpartiet verkar för att tillåta assisterat självmord i Sverige.

[7.67.2](#) att detta blir straffbart.

[7.67.3](#) att medborgare från andra länder inte får tillstånd att demonstrera i vårt land med detta syfte.

[7.69.1](#) att Centerpartiet ska verka för att sänka den politiska rösträttsåldern till 16 år.

[7.72.1](#) att Centerpartiet verkar för att region- och kommunval hålls på en skild valdag från riksdagsvalet.

[7.73.1](#) att Centerpartiet verkar för en förändring av vallagen så att kandidater till riksdagsvalet enbart får kandidera i en valkrets.

[7.76.4](#) att Centerpartiet ska verka för att barnombudsmannen ges ett tillsynsuppdrag för att barnkonventionen och principen om barnets bästa efterlevs.

[7.76.5](#) att Centerpartiet ska verka för att en särskild barnrättsdomstol upprättas som hanterar ärenden gällande barn, exempelvis vårdnadstvister, LVU ärenden m.fl.

[7.77.1](#) att den som blir invald på riksdagslistan, skall ha minst 3 års erfarenhet inom näringsliv/arbetsliv

[7.81.1](#) att vi initierar en rättsutredning, för att utreda hur lagstiftningen behöver förändras för att missaktande handlingar mot nationella och religiösa symboler ska bli lagstridiga.

[7.84.1](#) att Centerpartiet verkar för att undersöka hur ett barnrättsråd kan fungera i Sveriges kommuner.

[7.84.2](#) att Centerpartiet verka för att ett barnrättsråd införs i Sveriges kommuner.

[7.86.1](#) att begravningslagen och begravningsförordningen moderniseras så att de inte utgår endast från kyrkliga värderingar utan baseras på fakta och är tillämpbara även i en sekulär kontext.

[7.87.1](#) att Centerpartiet verkar för att avskaffa religiösa trossamfunds legala vigselrätt.

[7.88.1](#) att staten endast tilldelar individuella vigselrätter via Länsstyrelserna.

[7.88.2](#) att alla som tilldelas vigselrätt avkrävs att intyga att de kommer att utföra sin myndighetsutövning i full enlighet med lagen och inte diskriminera utefter sexuell läggning, kön, könsidentitet, etnicitet, fysisk funktionalitet eller annan tillämplig diskrimineringsgrund.

[7.88.3](#) att den som inte kan eller vill fullgöra sina plikter i enlighet med detta intygande fråntas vigselrätt skyndsamt av tilldelande myndighet.

[7.88.4](#) att inget krav på ceremoni kvarstår bortanför att säkerställa att de parter som ingår äktenskap förstår dess innebörd och har fattat beslutet vid sina sinnens fulla bruk.

[7.88.5](#) att de som ingår äktenskap har fortsatt rätt att genomföra den eller de ceremonier de önskar i samband med den juridiska akten eller vid tillfälle de finner lämpligt.

[7.89.1](#) att Centerpartiet arbetar för att extremister och extremistorganisationer inte tillåts att skymfa religiösa heliga skrifter som exempelvis Koranen eller Bibeln.

[7.89.2](#) att Centerpartiet arbetar för att inte häda andra religioner så som koranbränning.

817

818 Reservationer partistyrelsen

819

Caroline von Seth, Centerpartiets Ungdomsförbund, reserverar sig till förmån för bifall på att-sats 7.55.1 samt 7.55.2

820

Rasmus Elfström, Centerstudenter, reserverar sig till förmån för bifall på att-sats 7.55.1 samt 7.55.2

821

Rasmus Elfström, Centerstudenter, reserverar sig till förmån för bifall på att-sats 7.58.2

822

Rasmus Elfström, Centerstudenter, reserverar sig till förmån för bifall på att-sats 7.60.2

823

Rasmus Elfström, Centerstudenter, reserverar sig till förmån för bifall på att-satserna 7.61.1, 7.61.2, 7.61.3, 7.61.4 samt 7.61.5

824

Caroline von Seth, Centerpartiets Ungdomsförbund, reserverar sig till förmån för bifall på att-sats 7.65.1 samt 7.65.2

825

Rasmus Elfström, Centerstudenter, reserverar sig till förmån för bifall på att-sats 7.65.1 samt 7.65.2

826

827 Att-satser

828 [7.49.1](#) att verka för en utredning för att möjliggöra utnyttjandet av nya metoder att räkna ut
829 utjämningsmandaten, med syfte att få en bättre likabehandling av små och stora partier.

830

831 [7.50.1](#) att Centerpartiet verkar för större möjligheter att bilda regeringar i politikens mitt som en
832 majoritet av väljarna verkligen vill ha genom att reformera Sveriges valsysteem.

833

834 [7.50.2](#) att Centerpartiet verkar för att minoriteter och särintressen får större möjligheter att påverka
835 svensk politik genom att mildra fyraprocentsspärren och förbättra den proportionella
836 representationen i riksdagen.

837

838 [7.51.1](#) att Centerpartiet driver en lagändring i kommunallagen som säkrar att val av ledamöter för
839 oppositionen sker fritt utan att majoriteten deltar.

840

841 [7.52.1](#) att Sverige utreder hur man kan införa aktiv dödshjälp med tydliga gränser för vad som krävs
842 för att det ska kunna ges.

843

844 [7.53.1](#) att politisk uppfattning införs som diskrimineringsgrund i diskrimineringslagen.

845

846 [7.54.1](#) att Centerpartiet verkar för att grundlagen ändras för att kunna stoppa nedläggning av viktiga
847 institutioner, departement och myndigheter samt public service och detta avgörs av folkomröstning
848 istället.

849

850 [7.55.1](#) att Centerpartiet tar ställning för att varje människa i lag bör erkännas rätt till aktiv dödshjälp
851 vid smärtsam och obotlig sjukdom som orsakar bestående och outhärdligt lidande.

852

853 [7.55.2](#) att Centerpartiet verkar för att utreda en legalisering av eutanasi och läkarassisterad
854 dödshjälp.

855

856 [7.56.1](#) att Centerpartiet verkar för att antalet nämndemän i tingsrätt och förvaltningsrätt sänks till
857 en.

858

859 [7.57.1](#) att Centerpartiet verkar för att en enskild som går vinnande ur en förvaltningsprocess bör ha
860 en rätt att få sina rättegångskostnader ersatta i liknande ordning som gäller för process i allmän
861 domstol.

862

863 [7.57.2](#) att Centerpartiet verkar för att en enskild som haft skäl att få sin sak prövad även ska
864 kunna ersättas då denne går förlorande ur en förvaltningsprocess.

865

866 [7.58.1](#) att Centerpartiet verkar för att skyddet för privatlivet i regeringsformen omdefinieras för
867 att ha förtydliga skyddsvärdet för den personliga integriteten istället för att enbart skydda från vissa
868 former av legalt definierade tvångsmedel.

869

870 [7.58.2](#) att Centerpartiet verkar för att stärka skyddet för den kroppsliga integriteten och
871 autonomi genom att inkludera individers rätt att själv besluta kring abort, eutanasi och assisterad
872 dödshjälp samt deltagande i surrogatarrangemang.

873

874 [7.59.1](#) att Centerpartiet tar ställning mot lagändringar som innebär inskränkningar i yttrande-
875 och tryckfriheten.

876

877 [7.59.2](#) att Centerpartiet framgent motsätter sig lagändringar som innebär omotiverade
878 inskränkningar i tryck- och yttrandefriheten, särskilt där tillämpningsområdet är otydligt.

879

880 [7.60.1](#) att Centerpartiet ska verka för att ett generellt och allmänt diskrimineringsförbud införs i
881 svensk grundlag som förbjuder diskriminering i lag, föreskrift eller av den som utför offentliga
882 förvaltningsuppgifter med hänvisning till en diskrimineringsgrund.

883

884 [7.60.2](#) att Centerpartiet ska verka för att undantaget för att tillåta diskriminering i lag, föreskrift
885 eller av den som utför offentliga förvaltningsuppgifter med grund i kön tas bort ur den svenska
886 grundlagen.

887

888 [7.61.1](#) att Centerpartiet verkar för stärkt äganderätt i svensk grundlag.

889

890 [7.61.2](#) att Centerpartiet verkar för att ta bort undantagen från skälig ersättning vid inskränkt
891 äganderätt av miljöhänsyn.

892

893 [7.61.3](#) att Centerpartiet verkar för krav om lagstöd för inskränkningar i äganderätten.

894

895 [7.61.4](#) att Centerpartiet verkar för att även rådighetsinskränkningar av lös egendom ska
896 omfattas av äganderättsskyddet.

897

898 [7.61.5](#) att Centerpartiet verkar för att skälig ersättning ska tilldelas den som drabbas av
899 råddighetsinskränkningar av lös egendom.
900

901 [7.62.1](#) att man ändrar vallagen, så att blanka röster räknas för sig och redovisas i en särskild post.
902

903 [7.63.1](#) att Centerpartiet går i framkant och tar fram material för kortare utbildning och information
904 om vad man förväntas göra som politiker, vad det finns för skyldigheter, möjligheter och vad man
905 kan åstadkomma. Såväl på kommun- som på region och riksdagsnivå.
906

907 [7.64.1](#) att omskärelse av pojkar av religiösa skäl ska förbjudas innan de fyllt 18 år.
908

909 [7.65.1](#) att Centerpartiet verkar för att tillåta aktiv dödshjälp i Sverige.
910

911 [7.65.2](#) att Centerpartiet verkar för att tillåta assisterat självmord i Sverige.
912

913 [7.66.1](#) att svenskt teckenspråk skall bli nationellt minoritetsspråk.
914

915 [7.67.1](#) att allt som kan ses som förföljelse av folkgrupp eller religion upphör.
916

917 [7.67.2](#) att detta blir straffbart.
918

919 [7.67.3](#) att medborgare från andra länder inte får tillstånd att demonstrera i vårt land med detta syfte.
920

921 [7.68.1](#) att Centerpartiet verkar för att lagändringar skyndsamt införs för att stärka individens
922 personliga integritet kopplat till söktjänster på internet.
923

924 [7.68.2](#) att Centerpartiet verkar för att personuppgifter publicerade av söktjänster på internet ska falla
925 under dataskyddsförordningen GDPR.
926

927 [7.68.3](#) att Centerpartiet verkar för att grundlagsskyddet för frivilliga utgivningsbevis begränsas för
928 söktjänster på internet.
929

930 [7.69.1](#) att Centerpartiet ska verka för att sänka den politiska rösträttsåldern till 16 år.

931

932 [7.70.1](#) att Centerpartiet verkar för att införa personval enligt finländsk modell.

933

934 [7.71.1](#) att införa ett opt-out system för organdonation i Sverige.

935

936 [7.71.2](#) att DCD (Donation after Circulatory Death) införs på alla intensivvårdsavdelningar över hela
937 landet.

938

939 [7.72.1](#) att Centerpartiet verkar för att region- och kommunval hålls på en skild valdag från
940 riksdagsvalet.

941

942 [7.73.1](#) att Centerpartiet verkar för en förändring av vallagen så att kandidater till riksdagsvalet enbart
943 får kandidera i en valkrets.

944

945 [7.74.1](#) att Centerpartiet verkar för att stärka och lagstifta oppositionens roll och dess oberoende av
946 majoriteten.

947

948 [7.75.1](#) att omfattningen av allmänhetens tillgång till information om privatpersoner utreds.

949

950 [7.76.1](#) att Centerpartiet ska verka för att barnkonventionens ställning stärks och att den måste tas
951 hänsyn till i myndighetsutövningar. Det ska inte vara frivilligt för myndigheterna. Det innebär att en
952 bedömning av barnets rättigheter enligt barnkonventionen samt en analys av barnets bästa måste
953 finnas med i beslutsunderlaget.

954

955 [7.76.2](#) att Centerpartiet ska verka för att barnkonventionen blir överordnad all annan nationell
956 lagstiftning. Det vill säga tar efter den norska modellen.

957

958 [7.76.3](#) att Centerpartiet ska verka för att Sverige undertecknar det tredje tilläggsprotokollet till
959 Barnkonventionen, vilket ger enskilda rätt att klaga hos FN:s barnrättskommitte.

960

961 [7.76.4](#) att Centerpartiet ska verka för att barnombudsmannen ges ett tillsynsuppdrag för att
962 barnkonventionen och principen om barnets bästa efterlevs.

963

964 [7.76.5](#) att Centerpartiet ska verka för att en särskild barnrättsdomstol upprättas som hanterar
965 ärenden gällande barn, exempelvis vårdnadstvister, LVU ärenden m.fl.

966

967 [7.77.1](#) att den som blir invald på riksdagslistan, skall ha minst 3 års erfarenhet inom
968 näringsliv/arbetsliv

969

970 [7.78.1](#) att Centerpartiet ska driva införandet av rådgivande medborgarförsamlingar.

971

972 [7.79.1](#) att Centerpartiet verkar för införande av ett system med partigemensamma valsedlar.

973

974 [7.79.2](#) att Centerpartiet verkar för införande av ett mer tillgänglighetsanpassat valsedelsystemet.

975

976 [7.80.1](#) att Centerpartiet verkar för en ny genomgripande grundlagsberedning, som utifrån försvaret
977 av frihetens principer och värnandet av vårt samhällskontrakt för riksdagen presenterar förslag till
978 förändringar av Sveriges grundlag.

979

980 [7.81.1](#) att vi initierar en en rättsutredning, för att utreda hur lagstiftningen behöver förändras för att
981 missaktande handlingar mot nationella och religiösa symboler ska bli lagstridiga.

982

983 [7.82.1](#) att partistyrelsen initierar ett arbete med idéutveckling kring demokrati och inflytande, där
984 nya roller och samverkan mellan det ideella, privata och offentliga bygger hållbara samhällen.

985

986 [7.83.1](#) att Centerpartiet verkar för att FN:s konvention om rättigheter för personer med
987 funktionsnedsättning ska införlivas i svensk lag.

988

989 [7.83.2](#) att plan- och bygglagen kompletteras med tydliga krav och viten om man inte bygger efter
990 normer och principen om universell utformning.

991

992 [7.84.1](#) att Centerpartiet verkar för att undersöka hur ett barnrättsråd kan fungera i Sveriges
993 kommuner.

994

995 [7.84.2](#) att Centerpartiet verka för att ett barnrättsråd införs i Sveriges kommuner.

996

997 [7.85.1](#) att Centerpartiet ska verka för ett nytt, utökat och moderniserat tjänstemannaansvar /
998 ämbetsmannaansvar.

999

1000 [7.85.2](#) att Centerpartiet ska verka för ett nytt, uppluckrat LOU där kommuner och regioner får mer
1001 rörelsefrihet och handlingskraft.

1002

1003 [7.86.1](#) att begravningslagen och begravningsförordningen moderniseras så att de inte utgår endast
1004 från kyrkliga värderingar utan baseras på fakta och är tillämpbara även i en sekulär kontext.

1005

1006 [7.86.2](#) att beslutet inte ska bero på vilken länsstyrelse som handlägger ansökan utan baseras på
1007 lokala förhållanden.

1008

1009 [7.86.3](#) att göra det möjligt att söka förhandsbesked om önskad plats för att likställa med kyrklig
1010 begravning, underlätta för anhöriga och säkerställa att platsen är den avlidnes vilja.

1011

1012 [7.87.1](#) att Centerpartiet verkar för att avskaffa religiösa trossamfunds legala vigselrätt.

1013

1014 [7.88.1](#) att staten endast tilldelar individuella vigselrätter via Länsstyrelserna.

1015

1016 [7.88.2](#) att alla som tilldelas vigselrätt avkrävs att intyga att de kommer att utföra sin
1017 myndighetsutövning i full enlighet med lagen och inte diskriminera utefter sexuell läggning, kön,
1018 könsidentitet, etnicitet, fysisk funktionalitet eller annan tillämplig diskrimineringsgrund.

1019

1020 [7.88.3](#) att den som inte kan eller vill fullgöra sina plikter i enlighet med detta intygande fråntas
1021 vigselrätt skyndsamt av tilldelande myndighet.

1022

1023 [7.88.4](#) att inget krav på ceremoni kvarstår bortanför att säkerställa att de parter som ingår äktenskap
1024 förstår dess innebörd och har fattat beslutet vid sina sinnens fulla bruk.

1025

1026 [7.88.5](#) att de som ingår äktenskap har fortsatt rätt att genomföra den eller de ceremonier de önskar i
1027 samband med den juridiska akten eller vid tillfälle de finner lämpligt.

1028

1029 [7.89.1](#) att Centerpartiet arbetar för att extremister och extremistorganisationer inte tillåts att skymfa
1030 religiösa heliga skrifter som exempelvis Koranen eller Bibeln.

1031

1032 [7.89.2](#) att Centerpartiet arbetar för att inte häda andra religioner så som koranbränning.

1033

1034

1035 [7.49 Mer demokratisk metod för mandatfördelning](#)

1036 **Motionskrivare:** Richard Kullberg

1037 LINKÖPING C-krets, ÖSTERGÖTLAND C-dist

1038 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

1039 Lars, Vikinge, Östergötland

1040 [Brödtext](#)

1041 Idag används den "jämkade uddatalsmetoden" (modifierade Sainte-Laguë-metoden) för att beräkna
1042 mandatfördelning. En gammal metod som inte speglar folkets vilja så bra som det skulle kunna göra. I
1043 lagtexten står (Vallag 2005:837, 14 kap): 3§ De fasta valkretsmandaten ska för varje valkrets fördelas
1044 proportionellt mellan partier som får delta i fördelningen. Fördelningen görs genom att jämförelsetal
1045 beräknas för partierna med utgångspunkt i valresultatet i valkretsen. Det parti som vid varje
1046 beräkning får det största jämförelsetalet tilldelas ett mandat.

1047

1048 Beräkningen ska göras med *tillämpning av den jämkade uddatalsmetoden*. Denna innebär att så
1049 länge ett parti ännu inte tilldelats något mandat beräknas jämförelsetalet genom att partiets röstetal
1050 i valkretsen delas med 1,2. När ett parti har fått ett mandat beräknas nytt jämförelsetal genom att
1051 partiets röstetal delas med 3. Därefter fortsätter man på samma sätt att dela partiets röstetal med
1052 närmast högre udda tal för varje tilldelat nytt mandat... 1

1053 Den jämkade uddatalsmetoden behandlar större partier annorlunda jämfört med mindre partier, och
1054 fyraprocentsspärren hanteras inte optimalt. Enligt forskare Kaj Holmberg, LiU, så skulle valet 2018
1055 fått ett annat utfallet med en optimal mandatfördelning. Då hade det så kallade högerblocket vunnit
1056 med ett mandats marginal (Sveriges Riksdag). 2

1057 Tanken är att mandatfördelningen ska spegla folkets vilja. En bättre metod för mandatfördelning är
1058 alltså mer demokratisk!

1059 Kaj Holmberg har "tagit fram en matematisk optimeringsmodell och en metod som behandlar alla
1060 partier lika, alla röster lika och som dessutom tar korrekt hänsyn till riksdagsspär"- 3

1061 Det finns alltså förutsättningar att undersöka en förändring av det befintliga valsystemet.

1062

1063 1 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/vallag-2005837_sfs-2005-837

1065 2 <https://liu.se/nyhet/folkets-vilja-sa-ska-mandatfordelningen-bli-rattvis>

1066 3 <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:liu:diva-164134>

1067

1068 [Att-sats](#)

1069 [7.49.1](#) att verka för en utredning för att möjliggöra utnyttjandet av nya metoder att räkna ut
1070 utjämningsmandaten, med syfte att få en bättre likabehandling av små och stora partier.

1071 [Yttrande Distrikt](#)

1072 En utredning för att undersöka nya metoder att räkna ut utjämningsmandaten med
1073 inriktningen att få en bättre likabehandling av små och stora partier vore av stor vinning för
1074 vår demokrati och för att behålla det höga förtroendet för vårt valsystem.

1075 Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att bifalla motionen.

1076 [7.50 Mer tyngd åt mittenpolitik](#)

1077 **Motionsskrivare:** Martin Sundin

1078 Stockholms Stad C-krets, STOCKHOLMS STAD C-dist

1079 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

1080

1081 [Brödtext](#)

1082 **Problembeskrivning**

1083 Centerpartiet karaktäriseras av att vara ett samarbetsinriktat parti i mitten av svensk politik och har i
1084 förra årets val propagerat en bred mittenkoalition. En farhåga med en bred mittenkoalition är att
1085 oppositionen då består av ytterlighetspartier på höger- och vänsterflankerna som ges möjlighet att
1086 växa (jmf. den stora CDU/SPD-koalitionens regeringsperioder i Tyskland och framgångarna för die
1087 Linke och AfD). Dessutom finns det en stor risk för att det största partiet kan bli för dominerande,
1088 t.ex. Socialdemokraterna i Sverige till nackdel för Moderaterna (jmf. CDUs upplevda dominans över
1089 SPD i de stora koalitionerna i Tyskland, och Centerpartiets egen valanalys efter Alliansregeringarna
1090 om problemet med Alliansskuggan). Historiskt sett kunde Sverige undvika sådana problem under
1091 många år genom att Socialdemokraterna regerade framgångsrikt med hoppande majoriteter, där
1092 man ofta gjorde upp med mittenpartierna. Det gav Centerpartiet inflytande även när man inte var i
1093 regeringsställning. Idag är Socialdemokraterna inte tillräckligt stora för att detta system ska fungera.
1094 På senare år har vi istället fått en förskjutning mot blockpolitik, men även blockpolitik ger nu starkt
1095 inflytande till ett ytterlighetsparti, f.n. manifesterat i form av Sverigedemokraternas inflytande.
1096 Svensk politik har således hamnat i ett svårlost dilemma där alla de möjliga regeringsalternativen
1097 innebär koalitioner som varken väljarmajoriteten eller de regeringsbärande partierna själva
1098 egentligen vill ha. Trots att majoritetens vilja ligger i mitten får ändå ytterligheterna ett starkt
1099 inflytande. Särskilt Centerpartiet har tagit upp problemet och försökt hitta lösningar, tyvärr utan
1100 framgång i förra valet. Andra länder med proportionellt valsysteem har likartade problem, t.ex.
1101 Tyskland. Risken för att man kör fast i koalitionsförhandlingar har ökat och därmed också risken för
1102 nyval. Vid riksdagsvalet måste väljarna överväga ett komplext sakpolitiskt läge där många partier
1103 ligger nära varandra och sedan välja det parti som passar bäst in med de egna preferenserna. För många
1104 kommer flera partier i fråga och rörligheten att byta parti är stor medan antalet kärnväljare minskar
1105 (enbart 41% röstade på Centern både 2018 och 2022). Röstsplittring mellan kommun och riksdagsval
1106 är en trend bland väljarna (inte minst Centern präglas av röstsplittring, jmf. valanalysen), liksom att
1107 bestämma sent vilket parti man ska rösta på. Enligt statsvetaren Lothar Probst i Bremen har
1108 dessutom koalitionsproblematiken lett till ett ökande antal taktiska väljare eftersom väljarna
1109 tenderar att inte bara väga in småpartispärren utan även koalitionsförhandlingsproblematiken i sitt
1110 partival. I situationen efter valet 2018 hade Socialdemokrater och Moderater vitt skilda uppfattningar
1111 om hur en riksdag med nio partier skulle hanteras. Fredrik Reinfeldt menade att det enda sättet att
1112 möta den situationen var att i förväg göra upp om politiken med andra partier. Mikael Damberg drev
1113 i stället linjen att det nya parlamentariska läget innebar blockpolitikens död. Om det proportionella

1114 systemet ändå inte speglar väljarnas vilja, varför då inte undvika koalitionsproblematiken genom att
1115 införa majoritetsval. Just det föreslog Ingvar Carlsson i sin bok *Lärdomar från 2014: den logiska*
1116 *konsekvensen av systemskiftet mot blockpolitik borde vara att vi byter valsysteem och övergår till*
1117 *majoritetsval*. Ett införande av majoritetsval skulle främja framväxandet av ett tvåpartisystem, där
1118 Ingvar Carlsson ser Socialdemokraterna som ett av dem. För Centerpartiet är det uppenbart att
1119 majoritetsval inte fungerar. Ett majoritetsvalsysteem ger demokratin för lite livskraft eftersom det blir
1120 svårare för människor att engagera sig politiskt och påverka sin situation. Med två dominerande
1121 partier skulle många viktiga intressen och värderingar bli utan representation. Majoritetsval riskerar
1122 därför att leda till ett system där åsiktsriktningar inte blir representerade, vilket i sin tur riskerar
1123 minska medborgarnas tilltro till politiken och till det demokratiska systemet. Mot den bakgrunden
1124 kan det vara motiverat att titta på hur valsysteem är upplagt och diskutera vilka följder det får och
1125 vilka alternativ som finns. Frågan är om det nuvarande valsysteem är ändamålsenligt för att skapa
1126 en parlamentarisk och rationell bas med den splittrade bild som karakteriserar dagens partilandskap,
1127 särskilt med avseende på fyraprocentsspärren.

1128 **Lösningensansats**

1129 Ett intressant bidrag i frågan publicerades i tidningen Die Zeit 8:e februari 2018 i Tyskland av Henning
1130 Sussenbach. Han föreslog att väljarna tillåts dela upp sina röster mellan olika partier, t.ex. mellan
1131 CDU, SPD, Grüne och FDP. Han argumenterar att det hade kunnat snabba upp koalitionsbildningen i
1132 Tyskland efter valet 2017. Förslaget leder till att partierna måste ta hänsyn till att de inte har enbart
1133 hundra procentiga supportrar. FDPs Christian Lindner hade inte med ett sådant system kunnat
1134 taktiskt skjuta koalitionsförhandlingarna i sank efter en lång tid av förhandling genom att hänvisa till
1135 relativt små meningsskiljaktigheter om en god del av hans väljare delat upp sina röster på andra
1136 partier med andra åsikter i detalj. Väljarna är inte lika kategoriska som politiker ibland vill påskina av
1137 taktiska skäl, t.ex. när Lindner polemiskt deklarerade vad han inte kan acceptera med avseende på
1138 ansvaret gentemot sina väljare. Enligt Lothar Probst är väljarna tvärtom till stor del pragmatiska,
1139 vilket även är det intryck jag själv har. Den ökande rörligheten mellan partierna bland väljarna tyder
1140 även på väljarnas pragmatism. Men politikerna tenderar att ta chansen att framhäva sin egen politik.
1141 I fallet Lindner kan man tänka sig att han och FDP kunde vinna på publiciteten med avbrutna
1142 koalitionsförhandlingar, men att det var dåligt för demokratin eftersom många uppfattade hans
1143 utspel som ett spektakel som inte låg varken majoritetens eller nationens intresse. Med Sussenbachs
1144 förslag hade Lindner troligen tvingats vara betydligt mer ödmjuk i sin framtoning under
1145 koalitionsförhandlingen och man hade kunnat spara mycket tid, minskat det politiska spelet och ökat
1146 väljarnas förtroende för politiken. Partierna skulle dessutom få bättre grepp om hur opinionen ligger
1147 och väljarrörelser mellan partier skulle bli mindre volatila eftersom man inte tvingas välja ett enda
1148 parti av flera som man anser vara valbara. Sussenbachs förslag ger väljare möjligheten att snarare
1149 välja bort enstaka oönskade partier istället för att tvingas välja ett enda bästa alternativ. Det finns
1150 många likheter mellan tysk och svensk politik, så även i Sverige är Sussenbachs argumentation
1151 relevant. Problemen i Tyskland med att ytterlighetspartierna AfD och die Linke har blivit relativt stora
1152 men ändå inte bör ges inflytande över regeringspolitiken motsvarar Centerpartiets problem med
1153 Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet. Problemen för SPD som junior partner i regeringen med
1154 CDU motsvarar Miljöpartiets problem i regeringen med Socialdemokraterna och de problem
1155 Moderaterna hade väntat sig få i en stor koalition med Socialdemokraterna efter förra valet. Se även
1156 Centerpartiets egen valanalys efter Alliansregeringarna om problemet med Alliansskuggan och att
1157 Alliansen dominerades av Moderaterna. Själv anser jag att Sussenbachs förslag är intressant, men det
1158 är inte säkert att man med hans system kunnat undvika den stora koalitionen 2005, 2013 och 2017. I
1159 Tyskland liksom i Sverige kan man urskilja en rörelse av både höger- och vänsterpartier mot
1160 politikens mitt för att fånga den breda basen av mittenväljare. I Tyskland är det t.ex. många väljare

1161 som kan tänka sig rösta på både CSU och SPD. Låt oss som ett exempel anta att i Sussenbachs system
1162 lika många av CSUs väljare som SPDs väljare hade lagt en lika stor andel på det andra partiet. Då hade
1163 valresultatet inte ändrat sig, trots att en grupp väljare markerat sin flexibilitet i frågan om CDU eller
1164 SPD ska få regeringsmakten och vi hade fortfarande inte kommit ifrån problemen med
1165 koalitionsbildningen. Hans förslag löser inte heller problemet med fyraprocentsspärren och dess
1166 försämring av demokratin. Den ideala riksdagen borde med 349 ledamöter bättre kunna spegla
1167 minoriteter och särintressen som ligger under 4% och därigenom bli mer demokratiskt förankrad.
1168 Centerpartiet gjorde t.ex. en valteknisk samverkan med dåvarande KDS 1985, vilket hade sina för och
1169 nackdelar, men helt klart förbättrade riksdagens representation i strikt demokratisk mening eftersom
1170 de 2% som röstade på KDS fick en representation i riksdagen. Om man vill utveckla det proportionella
1171 valsystemet tänker jag man bör försöka lösa både problemet med småpartispärren och
1172 koalitionsproblematiken, vilket jag nedan exemplifierar med de båda valen i Tyskland 2005 och 2013.
1173 Ett nytt förbättrat valsystem ska inte bara ge ett ödmjukare tonläge i koalitionsförhandlingar, utan
1174 borde även ge en förskjutning mot en stabilare regeringsbildning. Vid ett val skulle väljarna ge sina
1175 alternativ för valbara och icke valbara partier. Det skulle ge en möjlighet att räkna fram de största
1176 valbara regeringsalternativen. Det är de som först ska komma i fråga vid regeringsbildningen och gör
1177 att politikens mitt förstärks och ytterligheternas förhandlingsposition försämras, eftersom
1178 mittenpartierna anses valbara av många väljare både på höger- och vänstersidan. Mittenpartierna får
1179 således en god chans att representera en större bas av väljarna eftersom de speglar väljarnas
1180 pragmatism för samarbete både åt höger och vänster. Ytterlighetspartier skulle i motsvarande grad
1181 straffas av det nya systemet. I det Tyska fallet 2005 och 2013 (där enbart några få mandat saknades
1182 för CDU/FDPs regeringsbildning) skulle ett "mångpartivalsystem" med säkerhet räckt för att ge
1183 CDU/FDP regeringsmakten och SPD hade kunnat undvika sin olyckliga roll som junior partner i en stor
1184 koalition utan istället gå i opposition. Om man ger en sådan fördel åt mittenmajoritetens vilja bör
1185 man även bygga in en bättre representation för minoriteter än vad som idag är möjligt med
1186 fyraprocentsspärren. Den skulle då kunna sänkas radikalt utan att riskera att partisystemet splittras
1187 så regeringsbildningen försvåras eller omöjliggörs. Tvärtom var det småpartispärren som ställde till
1188 det i 2013 års val genom att FDP inte kom in i Bundestag och därmed inte kunde bilda en majoritet
1189 tillsammans med CDU. Det finns olika modeller för hur man skulle räkna fram hur många mandat
1190 varje parti skulle få, men enligt min mening är det möjligt att konstruera ett valsystem som är mycket
1191 bättre än både ett majoritetsvals system och vårt proportionella system, och dessutom minskar
1192 problemet med småpartigränsen. I mina exempel från Tyskland handlar det om några få mandat som
1193 behöver beröras av mångvals systemet för att koalitionsproblematiken skulle kunna lösas. Konkret
1194 skulle det högst troligt ha handlat om en marginell omfördelning av mandat från SPD till CSU 2005.
1195 Det hade varit mycket bättre för SPD än att tvingas ingå som junior partner i regering med CSU. 2013
1196 kunde problemet ha lösts med en exaktare representativ demokrati genom en flexiblere
1197 småpartigräns och att FDP kunnat bli kvar i Bundestag trots att de hade knappt 5% av väljarnas
1198 röster. Mina exempel visar att det vore ett steg i rätt riktning att ge väljarna en möjlighet att
1199 åstadkomma en flexiblere regeringsbildning. I förra valet hamnade Centerpartiet i en svår situation
1200 eftersom man förespråkade ett mittensamarbete som Moderaterna inte ville ha. Därmed fanns det
1201 inte något trovärdigt regeringsalternativ i politikens mitt. Om man genom vals systemet låter väljarna
1202 visa sin flexibilitet genom att välja flera möjliga regeringsdugliga partier kan man minska
1203 regeringsfrågans vikt i valrörelsen. En ny koalitionsfrämjande valmöjlighet kan även vara intressant
1204 för dem som blankröstar, dvs. personer som väljer bort alla partier. Blankröstare borde vara
1205 intresserade av en effektiv regeringsbildning och borde därmed välja ett koalitionsfrämjande
1206 alternativ. Det kan även vara ett bra alternativ till dem som idag är soffliggare eller proteströstar för
1207 att de inte tycker om politiskt taktikspel bland de etablerade partierna. Med tanke på de argument
1208 jag har framfört (väljarrörlighet, röstsplittring riksdag/kommun, blankröstning, väljarna beslutar sent

1209 vilket parti de ska välja, taktikröstning, vikten av en fungerande regeringsbildning och avoghet mot
1210 politiskt spel och nyval, etc.) är det inte otroligt att flexibelt valalternativ skulle kunna få flera procent
1211 av rösterna i ett riksdagsval. Centerpartiet är som klippt och skuret för att valtekniskt introducera
1212 denna möjlighet. Denna koalitionsfrämjande valmöjlighet måste vara avgränsad mot Centerpartiet
1213 eftersom den skulle störa Centerns politik i sakfrågor, men måste ändå valtekniskt höra till
1214 Centerpartiet på grund av småpartispärren. På lagom avstånd till valet skulle denna nya möjlighet
1215 presenteras för väljarna, som passar till Centerpartiets position i svensk politik i mitten av
1216 höger/vänsterskalan. Möjligheten att kunna välja bort partier passar till Centerpartiets betoning på
1217 värderingar. Enligt min mening har Centern allt att vinna och inget att förlora om man motiverar ett
1218 nytt valalternativ övertygande. Sussenbach ger uppslag till hur man skulle kunna gå till väga och
1219 nämner i sin artikel att det i Tyskland finns exempel på liberala valmöjligheter. Även i Schweiz finns
1220 flexibla liberala valsystem som kan ge inspiration. Särskilt Centerpartiet som är ett kreativt och
1221 pragmatiskt parti har goda skäl att gå vidare med denna fråga eftersom den handlar om hur man kan:
1222 (1) ge bättre tyngd åt majoritetens vilja i politikens mitt, (2) underlätta bildandet av koalitioner där
1223 Centerpartiet kan ingå och ge mer inflytande för Centerpartiets politik, (3) minska blockpolitikens
1224 inflytande och dess beroende av ytterlighetspartier (Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet) som
1225 gör att Centerpartiet inte passar in i något av blocken, (4) minska det politiska spelet vid
1226 koalitionsbildning genom att enskilda politiker inte längre i samma utsträckning taktiskt kan ägna
1227 koalitionsbildningen åt att positionera sig politiskt, därmed kan förtroendet för demokratin stärkas,
1228 (5) avbilda väljarnas vilja på ett mer exakt sätt vilket ger över tid en mer stabil röstningsprofil som ger
1229 Centerpartiet stabilitet när kärnväljarna minskar, (6) förbättra demokratin genom att
1230 fyraprocentsspärren i ett nytt system kan mildras, (7) minska Centerpartiets egen risk för att
1231 fyraprocentsspärren sätter käppar i hjulet för vår egen engagerade mångskiftande folkrörelse, (8) ge
1232 ett bra alternativ till blankröstare, soffliggare och en del av proteströstarna, (9) hitta en logisk
1233 fortsättning på den väg Centerpartiet slog in på i förra valet med ett korrekt och konsekvent
1234 avvisande av Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet, och minska regeringsfrågans vikt i valrörelsen,
1235 (10) ge väljare möjlighet att inte bara välja ett bästa parti utan även att välja bort ett oönskat parti
1236 och därmed förbättra demokratin och stärka politikens mitt.

1237 [Att-sats](#)

1238 [7.50.1](#) att Centerpartiet verkar för större möjligheter att bilda regeringar i politikens mitt som en
1239 majoritet av väljarna verkligen vill ha genom att reformera Sveriges valsystem.

1240 [7.50.2](#) att Centerpartiet verkar för att minoriteter och särintressen får större möjligheter att
1241 påverka svensk politik genom att mildra fyraprocentsspärren och förbättra den
1242 proportionella representationen i riksdagen.

1243 [Yttrande Distrikt](#)

1244 Motionären lyfter en viktig frågeställning rörande framtida regeringsbildningar. Avgörande för att
1245 öka möjligheten är själva valutfallet och Centerpartiets stöd hos väljarna. Denna fråga kommer det
1246 finnas tillfälle och möjligheter att diskutera inom Centerpartiet under kommande mandatperiod.

1247 Men att starta en ett arbete med en reformering av Sveriges valsystem och jobba för att mildra
1248 fyraprocentsspärren bedöms inte lika angeläget som att utveckla politikområden för Centerpartiet att
1249 gå till val med och därmed öka möjligheterna till en valframgång.

1250 Motionären ägnar en stor del av brödtexten åt att argumentera för en specifik valmetod med
1251 multipla röster för varje väljare, även om den metoden inte finns omnämnd i att-satserna. Valmetod
1252 spelar stor roll men distriktsstyrelsen delar inte motionärens övertygelse om att skillnaden skulle bli
1253 så stora eller ens åt det hållet motionären föreslår med den föreslagna metoden. Den liberala

1254 demokratin är under attack i Sverige och Europa och då anser distriktsstyrelsen att det är en bättre
1255 strategi att försvara de nuvarande valsystemen som har en stor acceptans och högt förtroende hos
1256 väljarna.

1257 Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att avslå motionen

1258 [7.51 En fri opposition – ändra kommunallagen](#)

1259 **Motionskrivare:** Mari-Louise Wernersson, Centerkvinnorna i Falkenberg

1260 HALLANDS C-distrikt

1261 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

1262

1263 [Brödtext](#)

1264 Demokratin hotas alltmer och vi måste bli medvetna om de förändringar som sker. Ett område är att
1265 det i kommunallagen inte finns något som garanterar en opposition. Det har funnits ett arbetssätt
1266 där personvalen sker efter att det nya fullmäktige tillträtt så har majoriteten valt sina ledamöter och
1267 oppositionen sina. Det har skett genom att majoriteten inte deltagit i valen som inte gäller de själva.
1268 Men i de senaste valen har det blivit allt vanligare att majoriteten också väljer företrädare för
1269 oppositionen. Det gör att det i praktiken inte finns någon opposition eftersom uppgörelser görs inför
1270 dessa val. Varje kommun eller region behöver en aktiv och självständig opposition och detta viktigt
1271 för att upprätthålla en fri demokrati.

1272 Samtidigt har den oberoende journalistiken försvagats och saknas ibland helt. Det gör det än
1273 viktigare att det finns en aktiv opposition som ges förutsättningar att kritiskt granska majoriteten.

1274 En ny kommunallag (2017:725) trädde i kraft den 1 januari 2018. Kommunallagen ger det
1275 grundläggande regelverket för vad som är kompetensligt och hur den lokala självstyrelsen utövas.
1276 Kommunallagen gäller på samma sätt för kommuner och regioner. Här krävs en förändring när det
1277 gäller val av ledamöter där valen sker med majoritet för sig och opposition där sig.

1278 [Att-sats](#)

1279 [7.51.1](#) att Centerpartiet driver en lagändring i kommunallagen som säkrar att val av ledamöter för
1280 oppositionen sker fritt utan att majoriteten deltar.

1281 [Yttrande Distrikt](#)

1282 Hallands distriktsstyrelser delar motionärens analys att det blir allt vanligare att majoriteten även
1283 väljer sin opposition. När det sker i andra länder anser vi att de inte har en fullt utvecklad demokrati.
1284 Det är alltså en farlig väg att vandra och kan innebära i framtiden att vi inte har någon opposition
1285 runtomkring i landet, i kommuner och regioner. Viktigt att oppositionens frihet och möjlighet att vara
1286 opponenter på de som har makten säkras via lagen. Det räcker tyvärr inte längre med praxis.

1287 Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att bifalla motionen.

1288 [7.52 Utred hur man kan införa aktiv dödshjälp](#)

1289 **Motionskrivare:** INGALILL Fredriksson

1290 Centerkvinnorna

1291 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

1292 Christina Bjur Gustafsson Ann-Kristin Moback

1293 Brödtext

1294

1295 Vi har erfarenhet av nära anhörigas sista tid i livet. Det har på intet sätt varit ett värdigt slut på ett
1296 människoliv. Vare sig med tanke på den döende eller de anhöriga. Vi har varit med när anhöriga har
1297 haft samtal med läkare som konstaterat att det inte finns någon behandling att ge utan enbart
1298 lindring i väntan på att livet ska ta slut.

1299 När läkare inte kan behandla sjukdomen mer utan endast ger lindring i form av morfin som vi vet inte
1300 är helt tillfyllest med tanke på smärta ger det även i många fall en känsla av ångest hos den som är
1301 sjuk. Beroende på vad det är för sjukdom så är väntan kort eller lång och ger olika svårigheter. Vissa
1302 drabbas av att inte kunna andas och andra har konstant smärta som påverkar måendet än mer.

1303 I Sverige är det inte möjligt att få hjälp att avsluta sitt liv även om det inte finns någon behandling att
1304 ge och smärtan eller andningssvårigheterna är mycket svåra. För att kunna avsluta sitt liv i förtid,
1305 krävs att man är tillräckligt frisk för att kunna ta sig utomlands. Alternativet är att på egen hand sluta
1306 äta och dricka eller på olika sätt på ett felaktigt sätt få tag i mediciner som sedan tas i en för stor
1307 mängd.

1308 I Sverige som välfärdsland borde man även kunna få besluta hur och när man vill avsluta sin
1309 behandling och sitt liv i samband med svår sjukdom som inte går att behandla. Det är värdigare för
1310 alla inblandade och ingen vårdpersonal eller anhörig behöver känna sig som en skurk om personen
1311 på olika sätt sparar medicin för att kunna ta i för stor mängd.

1312 Vi vill att det görs en utredning som svara på hur man kan sätta gränser för när det ska vara tillåtet
1313 att få aktiv döds hjälp för ett mänskligare och värdigare avslut av livet vid svår sjukdom.

1314 Att-sats

1315 [7.52.1](#) att Sverige utreder hur man kan införa aktiv dödshjälp med tydliga gränser för vad som krävs
1316 för att det ska kunna ges.

1317 Yttrande Distrikt

1318 Centerkvinnornas förbundsstyrelse beslutar att skicka motionen vidare till Centerpartiets
1319 partistämman utan förslag till beslut.

1320 [7.53 Motion om införande av politisk uppfattning som](#)
1321 [diskrimineringsgrund i diskrimineringslagen](#)

1322 **Motionskrivare:** Daniel Solling

1323 Uppsala C-krets, UPPSALA C-dist

1324 Ange medmotionär/Motionärer

1325

1326 Brödtext

1327 2009 trädde diskrimineringslagen (2008:567), DiskL, i kraft. Den anför sju diskrimineringsgrunder:
1328 kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan
1329 trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Inom exempelvis arbetslivet och
1330 utbildningsväsendet får diskriminering utifrån dessa grunder således inte ske.

1331

1332 Artikel 5 och 6 i ILO[1]-konvention nr 158 innehåller en rad omständigheter, som inte utgör giltiga
1333 skäl för uppsägning: ras, hudfärg, kön, civilstånd, familjeansvar, havandeskap, religion, politisk
1334 uppfattning, nationell härstamning eller socialt ursprung.

1335

1336 I denna motion vill jag särskilt lyfta fram att Centerpartiet borde verka för att politisk uppfattning
1337 införs som diskrimineringsgrund i svensk diskrimineringslag. I exempelvis Storbritannien utgör
1338 politisk uppfattning en diskrimineringsgrund. Därutöver anför European Convention on Human
1339 Rights (ECHR) följande:

1340

1341 The enjoyment of the rights and freedoms set forth in this Convention shall be secured
1342 without discrimination on any ground such as sex, race, colour, language, religion, **political or**
1343 **other opinion** [min framhävnin], national or social origin, association with a national
1344 minority, property, birth or other status.

1345

1346 Sverige skrev under ECHR 1950 och ratificerade det 1953. Likväl utgör politisk uppfattning ännu inte
1347 diskrimineringsgrund i svensk lagstiftning. Inför att lagen antogs fanns det remissinstanser som
1348 påpekade just denna omständighet (2007/08:95, s. 10):

1349

1350 Hovrätten över Skåne och Blekinge ifrågasätter om inte fler diskrimineringsgrunder
1351 borde införas i lagstiftningen, t.ex. **politisk åsikt**. Falu tingsrätt pekar på att det i EU- stadgan
1352 (Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna) finns diskrimineringsgrunder
1353 såsom socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, **politisk eller annan åskådning**, tillhörighet till
1354 nationell minoritet, förmögenhet och börd som inte nu föreslås omfattas av den svenska
1355 diskrimineringslagstiftningen. En sådan utökad lista skulle, som bl.a. Barnombudsmannen påpekat,
1356 vara i linje med FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen) i vilken även språk,
1357 **politisk eller annan åskådning**, socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt omfattas [mina
1358 framhävningar].

1359

1360

1361 Jag yrkar härmed

1362

1363 [1] International Labour Organization

1364 [Att-sats](#)

1365 [7.53.1](#) att politisk uppfattning införs som diskrimineringsgrund i diskrimineringslagen.

1366 [Yttrande Distrikt](#)

1367 Den nya diskrimineringslag som infördes under Alliansregeringen var i huvudsak en sammanslagning
1368 av flera olika tidigare lagar för att få dem i en samlad lagstiftning. Därmed samlades också ett antal
1369 tidigare ombudsmän i en diskrimineringsombudsman.

1370 I samband med införande diskuterades både frågan om fler diskrimineringsgrunder eller en "öppen
1371 lista" där all form av diskriminering omfattas. Motionären har dock i sin att-sats enbart föreslagit att
1372 politisk uppfattning ska införas som diskrimineringsgrund. På en sådan begränsad utökning föreslår
1373 distriktsstyrelsen avslag.

1374 När det gäller Europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna, EKMR, så är det idag gällande
1375 rätt i Sverige, vilket regeringen konstaterar i sitt förslag till diskrimineringslag (prop 2007/08:95
1376 s.111). De rättigheter som konventionen ger gäller utan diskriminering på någon grund såsom kön,
1377 ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åsikt, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till
1378 nationell minoritet, förmögenhet, börd eller ställning i övrigt gäller alltså i Sverige. Men det skyddet
1379 gäller endast för sådan diskriminering som har samband med någon av de skyddade fri- och
1380 rättigheter som garanteras i EKMR. Det är värt att notera att EKMR just är en öppen lista som
1381 avslutas med " ställning i övrigt".

1382 Distriktsstyrelsen föreslår därför distriktsstämman besluta

1383 Att avslå motionen

1384 Distriktsstämman beslutade

1385 Att avslå motionen

1386 [7.54 Ändra grundlagen för att vid nedläggning av viktiga myndigheter,](#)
1387 [departement eller Publik Service ska folket bestämma istället genom](#)
1388 [att anordna folkomröstning](#)

1389 **Motionskrivare:** Natalie Tordnell

1390 GÖTEBORGS C-krets, GÖTEBORGS C-dist

1391 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

1392

1393 [Brödtext](#)

1394 Januari 2023 kommer jag aldrig glömma. Jag kommer aldrig glömma att Sverige som har i många år
1395 stått i frontlinjen och pådrivande i viktiga miljöfrågor möttes av hård kritik från många håll.
1396 Miljödepartementet, som har funnits sedan år 1987, försvann. Verksamheten flyttades över till det
1397 nya klimat- och näringsdepartementet. Ett historiskt beslut som kommer att få förödande
1398 konsekvenser, sa per Bolund. Aldrig tidigare har klimat- och miljöfrågor krävt större politiskt
1399 ledarskap än idag. Från regeringens sida betonade man att det inte handlade om en nedläggning
1400 utan en sammanslagning av miljödepartementet och näringsdepartementet. Elva före detta
1401 miljöministrar krävde att regeringen skulle tänka om men inget hjälpte. Olof Johansson (C) som var
1402 chef för miljödepartementet 1991–1994 sa att " Miljödepartementet måste finnas kvar. Det är
1403 självklart. För mig är tanken på att det ska läggas ner helt främmande. Det är ju som att lägga ner
1404 tron på livet."

1405 Vi lever i en värld med fake news och disinformation och vikten av att ha ett oberoende
1406 miljödepartement är större än tidigare. Med dagens grundlag så fanns det inga verktyg att använda
1407 för att stoppa regeringen i denna fråga. Med tanke på att det blåser högvindar starkare och
1408 starkare vid varje regeringsskifte så är risken stor att vi kommer att vittna om flera sådana
1409 nedläggningar och sammanslagningar med syfte att försvaga institutionerna och public service för att
1410 kunna driva egna politik i fel riktning som underminerar demokratin och vi får ett otryggt samhälle.

- 1411 [Att-sats](#)
- 1412 [7.54.1](#) att Centerpartiet verkar för att grundlagen ändras för att kunna stoppa nedläggning av
- 1413 viktiga institutioner, departement och myndigheter samt public service och detta avgörs av
- 1414 folkomröstning istället.
- 1415 [Yttrande Distrikt](#)
- 1416 Avslag
- 1417 [7.55 Tillåt eutanasi och assisterad dödshjälp](#)
- 1418 **Motionskrivare:** Malin Johnson-Stampe
- 1419 Centerstudenter
- 1420 [Ange medmotionär/Motionärer](#)
- 1421 Centerstudenters förbundsstyrelse
- 1422 [Brödtext](#)
- 1423 Under de senaste åren har allt fler människor och anhöriga i Sverige tagit beslutet att öppna våga
- 1424 berätta om det lidande som obotliga sjukdomar innebär. En av berättelserna som väckt mycket
- 1425 uppmärksamhet handlade om hur en ALS-sjuk man, med hjälp av en läkare, avslutat sitt eget liv i
- 1426 hemmet. Flertalet berättelser har upprört och engagerat. Detta vittnar om både svårigheten i
- 1427 medicinsk-etiska överväganden och hur en allt större del av den svenska befolkningen anser att
- 1428 Sverige borde ta steg mot att tillåta det assisterande döendet för terminalt sjuka patienter.
- 1429 Miljöpartiet och Liberalerna har tidigare öppnat upp för att tillsätta en utredning om dödshjälp. Det
- 1430 borde vara självklart även för Centerpartiet, ett liberalt parti med självbestämmandet i centrum, att
- 1431 ställa sig bakom en sådan utredning.
- 1432 Det är idag besvärande att det saknas centerpartistiska företrädare i den här debatten. En bärande
- 1433 del av Centerpartiets ideologi baseras på självbestämmande, egenmakt och frihet. En frihet att få
- 1434 avsluta sitt liv, om slutskedet av detsamma innebär stort lidande, bör vara en rättighet som Sveriges
- 1435 liberala parti försvarar med självklarhet. Centerpartiet bör ställa sig bakom en utredning om
- 1436 dödshjälp, inte enbart för att det kan tyckas vara det enda befogade för ett parti med sin principiella
- 1437 kompass i en liberal ideologi, utan även för att det svenska rättsläget i frågan är i behov av en
- 1438 omfattande översyn.
- 1439 I Sverige är det inte olagligt i sig att assistera en människa i deras beslut att avsluta sitt eget liv.
- 1440 Undantaget rör sjukvårdspersonal som på grund av föreskrifter och sin garantställning inte får
- 1441 assistera en annan person i sitt döende. Såsom svensk rätt idag är utformad är det dock ofta svårt att
- 1442 dra gränsen mellan vad som kan bedömas som medhjälp till, och vad som kan bedömas som aktiv
- 1443 kontroll - och därmed ett gärningsmannaskap - över en annan människas döende. Lagrummen skapar
- 1444 därför flera juridiska falluckor. Eventuella oklarheter i händelseförloppet som gör att det går att
- 1445 ifrågasätta om den döende varit autonom vid beslutsfattandet kan komma att innebära att en person
- 1446 som assisterat ett självmord döms för dråp. Den nuvarande lagstiftningen försvarar därför inte
- 1447 enbart för vårdpersonal, utan även för de anhöriga som står i begrepp att assistera förverkligandet av
- 1448 en familjemedlems beslut att avsluta sitt liv.
- 1449 Ett bärande skäl till att en del av läkarprofessionen invänder mot att vården ska erbjuda ett assisterat
- 1450 döende grundas i den vårdetik som slår fast att de vägledande grunderna för läkargärningen ska
- 1451 byggas på principen om att bota, lindra och trösta den som fallit i sjukdom. En patient ska därmed
- 1452 kunna känna sig trygg i att en läkares bedömning och beslut oomtvistat vägletts av principen om att

1453 främja patientens liv och hälsa. Centerpartiet ansluter sig idag till dem som menar på att ett
1454 assisterat döende skulle stå i en sådan uppenbar strid med yrkesetiken att den skulle riskera att
1455 omvälva hela den grund på vilket professionen bygger sin gärning, och i förlängningen riskera
1456 professionens integritet. De etiska överväganden som omgärdar frågor om liv och död är obestridligt
1457 svåra. Att bevara en stark professionsintegritet och en tydlig vårdetik är därför viktigt, och fullt
1458 möjligt att göra även då ett assisterat döende i vården tillåts. Detta möjliggörs i många länder genom
1459 att skapa ett system där beslut om assisterat döende enbart får fattas av läkare med ett särskilt
1460 certifikat. På detta sätt ses kompetens om det assisterade döende som en frivillig påbyggnad på
1461 specialistutbildningen. I ett sådant system eftersträvar man inte att det assisterade döendet ska
1462 kunna förverkligas i hela vården. Istället erbjuds det på specialistutbildade enheter där en
1463 djupgående bedömning ligger till grund för ett beslut i varje enskilt fall. På så sätt möjliggörs en
1464 tillförlitlig professionsetik samtidigt som en oinskränkbar rätt till livet och dess slutskede
1465 upprätthålls.

1466 Det bör besvära varje politiska företrädare att den nuvarande lagstiftningen varken skapar en tydlig
1467 grund för hur samhället bör förhålla sig till assisterat döende, eller främjar självbestämmande över
1468 livets alla delar. Fler och fler partier, däribland Moderaterna, har internt öppnat upp för att förändra
1469 sitt tidigare ställningstagande. Med Centerpartiets stöd kan det således finnas förutsättningar för en
1470 majoritet i riksdagen och en ny utredning under kommande riksdagsår. Det är därför inte bara ett
1471 principiellt viktigt ställningstagande för ett liberalt parti, utan ett avgörande ställningstagande för alla
1472 de terminalt sjuka människor önskar att avsluta sitt liv under värdiga former. Centerpartiet bör ta
1473 varje chans möjlig för att få till stånd en utredning om dödshjälp.

1474 [Att-sats](#)

1475 [7.55.1](#) att Centerpartiet tar ställning för att varje människa i lag bör erkännas rätt till aktiv dödshjälp
1476 vid smärtsam och obotlig sjukdom som orsakar bestående och outhärdligt lidande.

1477 [7.55.2](#) att Centerpartiet verkar för att utreda en legalisering av eutanasi och läkarassisterad
1478 dödshjälp.

1479 [Yttrande Distrikt](#)

1480 Förbundsmotion, förbundsstyrelsen är avsändare och förbundet står således bakom motionen.

1481 [7.56 Färre nämndemän - för rättssäkerhetens bästa](#)

1482 **Motionskrivare:** Malin Johnson-Stampe

1483 Centerstudenter

1484 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

1485 Centerstudenters förbundsstyrelse

1486 [Brödtext](#)

1487 Sverige har sedan lång tid tillbaka haft inslaget nämndemän i våra domstolar, där de till och med
1488 utgör en majoritet av domarna i vissa processer i tingsrätterna.

1489 Nämndemannasystemet har goda intentioner, men har i praktiken kommit att resultera i domar som
1490 i vissa fall inte ligger i linje med gällande lagstiftning och praxis. Dessa domar måste sedan behandlas
1491 i överinstans för att korrigeras, där majoriteten av domarna består av så kallade juristdomare, som är
1492 utbildade och genomgått domarutbildning. Denna ventil är idag helt väsentlig för att kunna korrigera
1493 dessa så kallade nämndemannadomar. Men även om det är tacksamt att dessa domar blir

1494 korrigerade för att stämma överens med gällande lag finns det andra aspekter som är problematiska
1495 med dagens nämndemannasystem.

1496 Initialt kan kostnaden förenade med nämndemän tas upp. Hade nämndemännen varit lika många
1497 eller färre än juristdomarna hade detta medfört minskade kostnader för ersättning till nämndemän.
1498 Det hade även fört med sig att nämndemännen inte med sina röster fälla juristdomarens ställning i
1499 underinstans. Dessutom hade det minskat kostnaden av resur som som måste läggas i samband med
1500 överklaganden i överinstans. En välavvägd prioritering i en tid med växande köer och
1501 handläggningstider hos landets domstolar.

1502 Men det kanske främsta rör förhållandet för den enskilde i dessa processer. Att exempelvis behöva
1503 överklaga en dom som uppenbart är ogrundad för att korrigera denna är en process som, även om
1504 det sällan rör sig om mycket lång tid, är påfrestande för den tilltalade i processen. Sådan påfrestning
1505 bör i vår mening undvikas, såtillvida det inte finns goda intressen i att överklaga, som i övrigt gäller
1506 då exv. åklagare överklagar en dom. Utöver att detta minskar de enskildas tilltro till processen så
1507 riskerar det dessutom att minska medborgarnas förtroende generellt, då domar uppenbart inte följer
1508 vad som framgår av lagen.

1509 Avslutningsvis måste även politiseringen av domstolarna nämnas. Undersökningar har visat att olika
1510 nämndemäns politiska hemvist färgar de beslut de fattar i olika processer, där exv.
1511 Sverigedemokrater i större utsträckning röstar för utvisning i migrationsmål än andra nämndemän
1512 med andra partipolitiska tillhörigheter. Politiken har en given roll i en liberal demokrati i alla våra
1513 beslutande församlingar, men minst lika viktigt är domstolarnas oberoende och förtroendet för
1514 rättsstaten. Politiskt färgade beslut med grund i nämndemäns partipolitiska tillhörighet riskerar
1515 därför de senare två, och därav hela rättssamhällets legitimitet.

1516 Centerpartiet vill avskaffa systemet med nämndemän på sikt, vilket är en välkommen reform. Som
1517 ett steg på vägen bör det nuvarande antalet nämndemän minskas.

1518 [Att-sats](#)
1519 [7.56.1](#) att Centerpartiet verkar för att antalet nämndemän i tingsrätt och förvaltningsrätt sänks till
1520 en.

1521 [Yttrande Distrikt](#)
1522 Förbundsmotion, förbundsstyrelsen är avsändare och förbundet står således bakom motionen.

1523 [7.57 Ersättning i förvaltningsrätt - ingen ska vara rättslös](#)
1524 **Motionsskrivare:** Malin Johnson-Stampé

1525 Centerstudenter

1526 [Ange medmotionär/Motionärer](#)
1527 Centerstudenters förbundsstyrelse

1528 [Brödtext](#)
1529 Att processa i domstol är dyrt. I de allmänna domstolarna, alltså tingsrätt, hovrätt och högsta
1530 domstolen, gäller som huvudregel att den förlorande parten betalar den vinnande partens
1531 rättegångskostnader till den nivå att dessa är skäliga.

1532 Samma princip gäller idag med väsentliga modifikation i mål mellan staten, främst i form av olika
1533 myndigheter eller kommuner, och enskilda. Den enskilda kan därför behöva stå de egna kostnaderna
1534 för processen för det fall att han eller hon skulle förlora målet. Samtidigt gäller som huvudregel att

1535 även i de fall som den enskilde vinner målet mot staten så har denne inte rätt att få ersättning för
1536 sina rättegångskostnader.

1537 Det råder redan en obalans mellan staten och enskilda när det kommer till rättsprocesser. Staten har
1538 tillgång till väsentligt större resurser, både i form av den offentliga förmögenheten, men även i
1539 förhållande till den kompetens och kunskap som finns på olika myndigheter och kommuner.
1540 Förvaltningsmål är dessutom den typ av mål där individens rättigheter i förhållande till statsmakten
1541 är mest förekommande. Det är därför orimligt att låsa tillgång till varje persons rättigheter bakom så
1542 höga murar som risken för stora rättegångskostnader medför.

1543 Högsta domstolen slog år 2015 fast att rättsläget bör ändras så att enskilda under vissa
1544 förutsättningar kan få rätt till ersättning för rättegångskostnader i förvaltningsmål, eftersom detta
1545 kan följa av den grundlagsstadgade rätten till en rättvis rättegång. Förra året avlog Högsta
1546 förvaltningsdomstolen ett yrkande om rättegångskostnader i ett mål mot Skatteverket. Den enskilde
1547 hänvisades istället till att inleda en ny process i allmän domstol.

1548 Enskilda ska inte behöva stå kostnaderna för att få ett felaktigt förvaltningsbeslut rättat, eller för att
1549 kräva att få sina fri- och rättigheter respekterade. Inte heller ska enskilda behöva driva dubbla
1550 processer för att få frågan om rättegångskostnader prövad. Vi menar med grund i detta att en enskild
1551 person som går vinnande ur en förvaltningsprocess bör kunna tillerkännas ersättning för
1552 rättegångskostnader. Dessutom bör en enskild som går förlorande ur en process kunna få sina
1553 kostnader ersatta, om denna haft skäl att få sin sak prövad, exempelvis om frågan rör en rättsfråga
1554 som inte tidigare behandlats och som därav kan komma att bli prejudicerande.

1555 [Att-sats](#)

1556 [7.57.1](#) att Centerpartiet verkar för att en enskild som går vinnande ur en förvaltningsprocess bör ha
1557 en rätt att få sina rättegångskostnader ersatta i liknande ordning som gäller för process i
1558 allmän domstol.

1559 [7.57.2](#) att Centerpartiet verkar för att en enskild som haft skäl att få sin sak prövad även ska
1560 kunna ersättas då denne går förlorande ur en förvaltningsprocess.

1561 [Yttrande Distrikt](#)

1562 Förbundsmotion, förbundsstyrelsen är avsändare och förbundet står således bakom motionen.

1563 [7.58 Stärk grundlagsskyddet för privatlivet](#)

1564 **Motionsskrivare:** Malin Johnson-Stampé

1565 Centerstudenter

1566 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

1567 Centerstudenters förbundsstyrelse

1568 [Brödtext](#)

1569 Det grundlagsstadgade skyddet för vår personliga integritet återfinns i 2 kap. 6 § i regeringsformen.
1570 Trots att den personliga integriteten räknas upp som en rättighet är den i den svenska
1571 rättighetskatalogen märkligt definierad, vilket för med sig att den inte på ett tillfredsställande sätt
1572 omfattar sådana agerande som för gemene man uppfattas som betydande intrång som ej ska
1573 accepteras i en demokrati.

1574 Ett sådant problem är att skyddsvärdet är kopplat till vissa tvångsmedel som de definieras i
1575 rättegångsbalken, exempelvis husrannsakan. Detta för med sig att ageranden definitionsmässigt inte

1576 omfattas av rättegångsbalkens olika tvångsmedel inte heller omfattas av rätten till privatliv i
1577 regeringsformen. Ett exempel är genomsökningar av digitala lagringsutrymmen, som inte har ansetts
1578 omfattas begreppet husrannsakan och därför inte heller omfattas av rättegångsbalkens skydd för
1579 privatlivet, även om det motiveras på precis samma sätt som fysisk husrannsakan.

1580 Ett skydd mot vissa utpekade tvångsmedel är inte en ordning där den enskildes möjlighet att skydda
1581 sin integritet värnas. Utgångspunkten i skyddet bör därför flyttas. Mer lämpligt vore det att framhålla
1582 skyddsvärdet i den enskildes personliga integritet oavsett form av intrång samt föra med sig vissa
1583 krav avseende utformningen av inskränkelse i samma rättighet.

1584 En ordning där skyddsvärdet för den personliga integriteten och den kroppsliga autonomin tydligt
1585 definieras har blivit särskilt relevant under det senaste året, där fler röster höjts om att
1586 grundlagsskydda rätten till abort. Centerstudenter vill gå steget längre. Vi vill se ett skydd just för
1587 människors självbestämmande över den egna kroppen samt för den personliga integriteten. Därför
1588 menar vi att ett utökat grundlagsskydd för den personliga integriteten och den kroppsliga autonomin
1589 bör omfatta rätten till abort, rätten till aktiv dödshjälp samt till rätten att bära barn som
1590 surrogatmoder.

1591 **Att-sats**

1592 [7.58.1](#) att Centerpartiet verkar för att skyddet för privatlivet i regeringsformen omdefinieras för
1593 att ha förtydliga skyddsvärdet för den personliga integriteten istället för att enbart skydda
1594 från vissa former av legalt definierade tvångsmedel.

1595 [7.58.2](#) att Centerpartiet verkar för att stärka skyddet för den kroppsliga integriteten och
1596 autonomin genom att inkludera individers rätt att själv besluta kring abort, eutanasi och
1597 assisterad dödshjälp samt deltagande i surrogatarrangemang.

1598 **Yttrande Distrikt**

1599 Förbundsmotion, förbundsstyrelsen är avsändare och förbundet står således bakom motionen.

1600 [7.59 Värna yttrandefriheten i vår liberala demokrati](#)

1601 **Motionsskrivare:** Malin Johnson-Stampa

1602 Centerstudenter

1603 **Ange medmotionär/Motionärer**

1604 Centerstudenters förbundsstyrelse

1605 **Brödtext**

1606 Under förra hösten aktualiserades en grundlagsändring som medförde att så kallat utlandsspioneri
1607 kriminaliserades som bl.a. yttrandefrihetsbrott. I samband med att den andra omröstningen skedde i
1608 riksdagen uppdagades en hel del kritik, bl.a. i förhållande till medier som rapporterat kring
1609 internationella affärer där svensk försvarsmakt agerat och handlat på ett problematiskt sätt. Även
1610 om det i propositionen till den nya lagändringen uppgavs att det ska göras en avvägning i de fall där
1611 det kan finnas sådana uppgifter av stort allmänt intresse, så löper de medier och journalister som
1612 hanterar dessa uppgifter en risk i det att de inte omfattas av det skydd som yttrande- och
1613 tryckfrihetslagstiftningen medför. De kan vidare bli föremål för tvångsåtgärder i samband med
1614 brottsutredning som i en liberal demokrati kan ifrågasättas - inte minst i förhållande till de fria
1615 medierna. Verkligt fria media och journalister bör i vår mening inte leva med hotet att åtalas för sin
1616 befattning med viss uppgift. Detta underminerar en grundbult i vår fria demokrati och i den fria
1617 åsiktsbildningen.

1618 Centerpartiet måste som liberalt parti stå upp för det fria ordet - inte minst i fall som lämnar en stor
1619 gråzon i var gränsen mellan kriminellt förfarande och yttrandefriheten går. Centerpartiet borde
1620 därför framgent ta spjörn mot lagändringar som ämnar underminera yttrande- och tryckfriheten i
1621 Sverige, särskilt när den föreslagna lagstiftningen lämnar ett stort tolkningsutrymme.

1622 [Att-sats](#)

1623 [7.59.1](#) att Centerpartiet tar ställning mot lagändringar som innebär inskränkningar i yttrande-
1624 och tryckfriheten.

1625 [7.59.2](#) att Centerpartiet framgent motsätter sig lagändringar som innebär omotiverade
1626 inskränkningar i tryck- och yttrandefriheten, särskilt där tillämpningsområdet är otydligt.

1627 [Yttrande Distrikt](#)

1628 Förbundsmotion, förbundsstyrelsen är avsändare och förbundet står således bakom motionen.

1629 [7.60 Stärk det grundlagsstadgade diskrimineringskyddet](#)

1630 **Motionsskrivare:** Malin Johnson-Stampe

1631 Centerstudenter

1632 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

1633 Centerstudenters förbundsstyrelse

1634 [Brödtext](#)

1635 Den svenska grundlagen är i mångt och mycket en produkt av socialistiska tankar kring staten som ett
1636 verktyg men även garant för individen och hennes rättigheter. Detta märks inte minst i de relativt få
1637 rättigheter som vår egen grundlag innehåller, men därtill även i att hela rättighetskapitlet i
1638 regeringsformen, kapitel 2, omnämns som en målsättning för det offentliga eller de som utför
1639 offentliga förvaltningsuppgifter.

1640 Sedan EU-inträdet på 90-talet har det pågått en rättighetsrevolution i det svenska rättsväsendet. Det
1641 tidigare socialistiskt präglade svenska perspektivet har dels behövt anpassas dels utifrån Europeiska
1642 konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (EKMR) och
1643 EU:s rättighetsstadga, en utveckling där individen ses som bärare av de fri- och rättigheter som
1644 tillskrivs henne, inte att dessa enbart utgör mål för det offentliga. Denna utveckling har varit positiv i
1645 att stärka det faktiska skyddet av enskildas fri- och rättigheter. Det finns dock fortfarande
1646 tillkortakommanden i detta rättighetskydd, med grund i olika rättighetsdokument samt deras
1647 rättsteoretiska utgångspunkter.

1648 En svaghet som fortfarande idag existerar avser vårt grundlagsstadgade diskrimineringskydd. Idag är
1649 vårt diskrimineringsförbud utspritt över flera olika paragrafer i den svenska grundlagen. Att staten i
1650 sin verksamhet ska iaktta likhet mellan individer är grundläggande i en liberal demokrati. Vi vill samla
1651 diskrimineringsförbud och dessutom förtydliga att det inte bara är ett mål för statsskicket samt de
1652 som utövar offentliga förvaltningsuppgifter att behandla alla lika inför lagen. Genom att föra in ett
1653 diskrimineringsförbud baserat på tydliga diskrimineringsgrunder skulle vi dessutom leva upp till FN:s
1654 rättighetskonvention och göra det enklare för enskilda att driva process mot staten i fall där
1655 diskriminering förekommer. I en sådan omskrivning skulle även kunna förtydligas att
1656 diskrimineringsförbudet gäller allmänt i förhållande till någon diskrimineringsgrund, inte enbart
1657 minoriteter. Dessutom vill vi i en sådan omskrivning se att staten, eller de som utför offentliga
1658 förvaltningsuppgifter, inte längre ska tillåtas särbehandla med hänsyn till kön.

- 1659 [Att-sats](#)
- 1660 [7.60.1](#) att Centerpartiet ska verka för att ett generellt och allmänt diskrimineringsförbud införs i svensk grundlag som förbjuder diskriminering i lag, föreskrift eller av den som utför offentliga förvaltningsuppgifter med hänvisning till en diskrimineringsgrund.
- 1661
- 1662
- 1663 [7.60.2](#) att Centerpartiet ska verka för att undantaget för att tillåta diskriminering i lag, föreskrift eller av den som utför offentliga förvaltningsuppgifter med grund i kön tas bort ur den svenska grundlagen.
- 1664
- 1665
- 1666 [Yttrande Distrikt](#)
- 1667 Förbundsmotion, förbundsstyrelsen är avsändare och förbundet står således bakom motionen.
- 1668 [7.61 Stärk den grundlagsskyddade äganderätten](#)
- 1669 **Motionsskrivare:** Malin Johnson-Stamppe
- 1670 Centerstudenter
- 1671 [Ange medmotionär/Motionärer](#)
- 1672 Centerstudenters förbundsstyrelse
- 1673 [Brödtext](#)
- 1674 Äganderätten utgör en grundläggande rättighet i vår demokrati. Rätten att kunna äga såväl fat och lös egendom har varit en grundpelare för att kunna möjliggöra utveckling och rikare liv i flera generationer. Samtidigt är rätten till ägande i vår grundlag förknippad med många svagheter som inte kan anses på ett tillfredsställande sätt skydda ägandet från godtyckliga intrång samt rätten till kompensation vid vissa sådana intrång. Centerpartiet har länge varit ett parti som verkat för stärkt skydd av det privata ägandet, eftersom det är en förutsättning att kunna bo, leva och utveckla hela landet.
- 1675
- 1676
- 1677
- 1678
- 1679
- 1680
- 1681 Inledningsvis kan konstateras att äganderätten i 2 kap. 15 § i regeringsformen inte likt många andra rättigheter ställer krav om lagstöd för att inskränka densamma. Med andra ord kan ytterst det räcka med med föreskrifter från myndigheter för att inskränka det privata ägandet. Detta är inte en tillfredsställande ordning, eftersom det inte vidare skyddar ägandet rent lagstiftningprocessuellt mer än något annat intresse som för den delen inte finns nedtecknat i regeringsformens rättighetskatalog.
- 1682
- 1683
- 1684
- 1685
- 1686
- 1687 Ytterligare ett tillkortakommande avser när det allmänna tvingar vissa rådighetsinskränkningar avseende lös egendom. Detta kan exempelvis röra avyttringsförbud av aktier eller en tvångsupplåten licens avseende upphovsrätt. Rådighetsinskränkningar av all typ av egendom, inte bara mark och byggnad, bör därför omfattas av skyddet för att stipulera samma formkrav och rätt till ersättning vid begränsning som gäller i övrigt.
- 1688
- 1689
- 1690
- 1691
- 1692 Avslutningsvis menar vi att det vore lämpligt stt komplettera bestämmelsen med en skrivelse om att rätt till skäligen ersättning även vid rådighetsinskränkningar.
- 1693
- 1694 [Att-sats](#)
- 1695 [7.61.1](#) att Centerpartiet verkar för stärkt äganderätt i svensk grundlag.
- 1696 [7.61.2](#) att Centerpartiet verkar för att ta bort undantagen från skäligen ersättning vid inskränkt äganderätt av miljöhänsyn.
- 1697
- 1698 [7.61.3](#) att Centerpartiet verkar för krav om lagstöd för inskränkningar i äganderätten.

1699 [7.61.4](#) att Centerpartiet verkar för att även rådighetsinskränkningar av lös egendom ska
1700 omfattas av äganderättsskyddet.

1701 [7.61.5](#) att Centerpartiet verkar för att skälig ersättning ska tilldelas den som drabbas av
1702 rådighetsinskränkningar av lös egendom.

1703 [Yttrande Distrikt](#)

1704 Förbundsmotion, förbundsstyrelsen är avsändare och förbundet står således bakom motionen.

1705 [7.62 Motion angående demokrati](#)

1706 **Motionskrivare:** Nils Lewinsky

1707 GÖTEBORGS C-krets, GÖTEBORGS C-dist

1708 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

1709

1710 [Brödtext](#)

1711 Det är många personer, som önskar uttrycka sitt missnöje med hela politikerkåren. Om man i ett fall
1712 önskar göra således finns inte idag en reell möjlighet. En demokrati borde även tillfredsställa dessa
1713 yttringar genom att räkna alla blanka röster och inte bara lägga dem till ogiltiga rösterna.

1714 [Att-sats](#)

1715 [7.62.1](#) att man ändrar vallagen, så att blanka röster räknas för sig och redovisas i en särskild post.

1716 [Yttrande Distrikt](#)

1717 Avslag

1718 [7.63 Utbildning för framtida politiker](#)

1719 **Motionskrivare:** Yvonne Andrén

1720 BOLLEBYGD C-krets, Sjuhärad Centerorg. C-dist

1721 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

1722

1723 [Brödtext](#)

1724 Hur många vet vad en fritidspolitiker gör?

1725 Hur många vet vad som är skillnad mellan region-, kommun- och riksdagspolitik?

1726 Hur gör vi för att engagera människor för att stärka demokratin?

1727 Hur gör vi för att fler ska engagera sig och fortsätta att vara engagerade?

1728 [Att-sats](#)

1729 [7.63.1](#) att Centerpartiet går i framkant och tar fram material för kortare utbildning och information
1730 om vad man förväntas göra som politiker, vad det finns för skyldigheter, möjligheter och vad
1731 man kan åstadkomma. Såväl på kommun- som på region och riksdagsnivå.

1732 [Yttrande Distrikt](#)

1733 Även i det att skolan har i sin uppgift att undervisa om det svenska politiska systemet i sig så finns det
1734 många bevis på att stora grupper av medborgare inte förstår politikernas uppgift. Det är uppenbart

1735 att det finns ett stort behov av utbildning i denna fråga för att människor ska förstå vilka redskap att
1736 påverka som redan finns idag. Särskilt viktigt är detta i grupper som idag inte är engagerade i politiskt
1737 arbete av något skäl.

1738 Det finns ett enkelt material för denna typ av utbildning hos bland annat Studieförbundet
1739 Vuxenskolan. Centerpartiet bör ta större ansvar för att genomföra utbildning i att vara
1740 förtroendevald riktat mot allmänheten.

1741 **Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta:**

1742 Att motionen anses besvarad

1743 **Distriktsstämman beslutade:**

1744 att motionen anses besvarad

1745 [7.64 Förbjud manlig omskärelse av religiösa skäl på ickemyndiga](#)
1746 [barn/ungdomar](#)

1747 **Motionskrivare:** Rolf Jönsson

1748 Olofström C-krets, BLEKINGE C-dist

1749 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

1750

1751 [Brödtext](#)

1752 Religion är en central del i de flesta samhällen. Vi har också en lagstadgad rättighet om religionsfrihet
1753 i Sverige. Det finns parallellt med detta också en diskussion om hur långt denna religionsfrihet ska få
1754 gå. Vid våra två senaste förbundsstämmor har denna fråga diskuterats och röstningen har gett olika
1755 resultat. Kvinnlig omskärelse är sedan länge förbjuden (som väl är) medan det är tillåtet med
1756 omskärelse av pojkar. Min uppfattning är att detta också ska förbjudas. När pojkarna fyller 18 år är
1757 de myndiga och gör som de vill, omskärelse eller inte. Det är för mig främmande att kirurgiskt
1758 markera religionstillhörighet på barn. Finns det medicinska skäl så är det självklart att de gäller.

1759 Med detta som bakgrund yrkar jag:

1760

1761 [Att-sats](#)

1762 [7.64.1](#) att omskärelse av pojkar av religiösa skäl ska förbjudas innan de fyllt 18 år.

1763 [Yttrande Distrikt](#)

1764 Motionären tar upp ett svårt och omdebatterat ämne. Manlig omskärelse
1765 förekommer i stora delar av världen. Det görs av religiösa, kulturella, sociala
1766 eller medicinska skäl. Frågan är nära kopplad till religion och rätten till
1767 religionsfrihet. För judar, muslimer och i vissa kristna traditioner är manlig
1768 omskärelse en del av den religiösa seden. Ett förbud skulle i praktiken innebära
1769 ett hinder för dessa människor att kunna leva som utövare av sin tro i Sverige.
1770 Detta ska samtidigt ställas mot den personliga integriteten och rätten att
1771 bestämma över sin egen kropp. Det är svåra vägval. Frågan diskuterades

1772 ingående på förra stämman och bedömningen är att det ställningstagande som
1773 då gjordes fortfarande har störst stöd. Att förbjuda religiös omskärelse kan få
1774 till följd att omskärelsen utförs av icke medicinsk utbildad person och att den
1775 görs på olämpliga platser. Vilket kan få till följd att de som blir utsatta för
1776 ingreppet kan drabbas av svåra infektioner och svårt lidande.

1777 Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att avslå motionen.

1778 [7.65 Legalisera dödshjälp/Assisterat självmord!](#)

1779 **Motionskrivare:** Anders Danielsson

1780 OSKARSHAMN C-krets, Kalmar län C-dist

1781 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

1782

1783 [Brödtext](#)

1784 I Sverige är det inte tillåtet att med aktiv dödshjälp/assisterat självmord. Men det är tillåtet för svårt
1785 sjuka människor att åka till andra länder att göra det. Jag tycker det är dubbelmoral och ska tillåtas i
1786 Sverige. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/ost/lakaren-som-hjalpte-als-sjuk-man-att-do-forlorar-legitimationen?fbclid=IwAR2N2aQ0kGFDI47cW9VE6HYy33wWXUJzES4beGX2u-VjVw0DueB9gkWP4QE>
1787
1788

1789 [Att-sats](#)

1790 [7.65.1](#) att Centerpartiet verkar för att tillåta aktiv dödshjälp i Sverige.

1791 [7.65.2](#) att Centerpartiet verkar för att tillåta assisterat självmord i Sverige.

1792 [Yttrande Distrikt](#)

1793 Motionären vill att Centerpartiet skall verka för att tillåta aktiv dödshjälp och assisterad dödshjälp i
1794 Sverige.

1795 Frågan om dödshjälp är inte helt enkel, delvis beroende på att man använder relaterade termer på
1796 väldigt olika sätt.

1797 Ursprungligen har eutanasi (eu thanatos, god död) betytt död utan lidande, numera betyder eutanasi
1798 att en läkare avsiktligt på frivillig begäran av en person som äger rättshandlingsförmåga tar livet av
1799 en patient genom att administrera läkemedel.

1800 Aktiv dödshjälp är inte tillåtet i Sverige. Att döda en annan person är brottsligt (mord eller dråp),
1801 även om det sker med personens samtycke.

1802 Assisterad dödshjälp d.v.s. att en läkare gör i ordning en dödlig dos av t.ex. sömnmedel som
1803 patienten själv intar är däremot lagligt. Dock riskerar läkaren att bli av med sin läkarlegitimation.

1804 Enligt en Novusundersökning 2017 var 6 av 10 svenskar för att tillåta assisterad dödshjälp, när
1805 samma undersökning gjordes 2020 har andelen positiva ökat till 8 av 10.

1806 Centerpartiet i Kalmar län rekommenderar partistämman besluta:

1807 Att avslå att-sats 1

- 1808 Att besvara att-sats 2
- 1809 Att Centerpartiet verkar för att assisterad dödshjälp anses vara en naturlig insats vid t.ex.
1810 svår ALS
- 1811 [7.66 Motion om att göra svenskt teckenspråk till nationellt](#)
1812 [minoritetsspråk](#)
- 1813 **Motionskrivare:** Alexandra Royal
- 1814 ÖREBRO C-krets, ÖREBRO C-dist
- 1815 [Ange medmotionär/Motionärer](#)
1816
- 1817 [Brödtext](#)
- 1818 **Svenskt teckenspråk jämföras idag med de nationella minoritetsspråken men saknar samma stöd i**
1819 **lagen. Att bli det sjätte minoritetsspråket skulle innebära att svenskt teckenspråk får starkare**
1820 **ställning, döva får ett viktigt erkännande som grupp, och det blir en behövlig tydlighet för hur**
1821 **beslut som rör teckenspråk skall verkställas.**
- 1822 Sveriges döva och andra teckenspråksanvändare har i alla år upplevt att deras modersmål inte är
1823 tillräckligt tillgängligt i samhället. Först 1981 fick teckenspråket officiellt status som språk, och
1824 historien vittnar om ett starkt och ofta bortglömt förtryck av döva. Att uppta svenskt teckenspråk som
1825 officiellt minoritetsspråk skulle både innebära ett viktigt erkännande av döva som grupp, och framför
1826 allt stärka språkets ställning i samhället.
- 1827 Idag är svenskt teckenspråk jämfört med de fem nationella minoritetsspråken, men saknar mycket
1828 av det stöd i lagstiftningen som minoritetsspråken har. Detta leder till mycket stora skillnader i hur
1829 kommuner och regioner arbetar med teckenspråk och tillgänglighet, vilket drabbar döva över hela
1830 landet. Istället för samsyn och tydlighet råder ofta stora skillnader och godtycklighet när det gäller
1831 beslut kring exempelvis modersmålsundervisning för barn med svenskt teckenspråk som förstaspråk.
- 1832 I förlängningen behöver mycket förbättras: ökad teckenspråksundervisning för föräldrar till döva
1833 barn, bättre tillgång till teckenspråkstolk i alla lägen (något som idag sätter stopp för allt från
1834 vardagsaktiviteter och arbete till studier på komvux och yrkesskola)
- 1835 Som minoritetsspråk finns bättre möjligheter för människor som behöver teckenspråk att få rätt till
1836 det i olika skeenden i livet och i olika samhällsområden. Det ökar tillgängligheten till, och inkluderar
1837 fler, i samhället.
- 1838
- 1839
- 1840 [Att-sats](#)
- 1841 [7.66.1](#) att svenskt teckenspråk skall bli nationellt minoritetsspråk.
- 1842 [Yttrande Distrikt](#)
- 1843 **Distriktsstyrelsens utlåtande:**
- 1844 Distriktsstyrelsen instämmer med motionären att teckenspråkets status behöver stärkas, och bli en
1845 naturlig del i samhället och vardagen, för alla. Att bli det sjätte minoritetsspråket skulle i
1846 förlängningen medföra det som motionären efterfrågar; svenskt teckenspråk får starkare ställning,

1847 döva får ett viktigt erkännande som grupp, en likvärdighet över landet för hur beslut som rör
1848 teckenspråk skall verkställas. Det är inte rimligt att kostnader, brist på tolkar eller andra lokala
1849 förutsättningar ska få vara avgörande för hur barn, ungdomar och vuxna får sin språkutveckling och
1850 sina behov i vardagen uppfylla.

1851 Svenskt teckenspråk jämställs idag med de nationella minoritetsspråken, men saknar stöd i
1852 lagstiftning. Om det lagstiftas finns förutsättningar för en utvecklad, förbättrad och likvärdig
1853 hantering av teckenspråk i hela landet.

1854 **Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta**

1855 - att bifalla motionen- att vidarebefordra motionen till Centerpartiets riksstämma

1856

1857 Distriktsstämman beslutade att bifalla motionen.

1858 [7.67 Stoppa förföljelse av folkgrupp eller religion](#)

1859 **Motionskrivare:** Ann-Charlotte Johansson

1860 Ronneby C-krets, BLEKINGE C-dist

1861 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

1862 Hillevi Andersson Blekinge,

1863 [Brödtext](#)

1864 Yttrandefriheten är av stor betydelse för alla i vårt land, speciellt när vi ser så många som lever i
1865 andra länder där detta är livsfarligt. Ja det kan vara förenligt med döden. Det är något vi måste värna
1866 och bevara. Men kan det vara förenligt med det som vi också har, nämligen religionsfriheten. Detta
1867 bör inte ge oss rättigheten att ge oss på och förkasta den religion vi inte själva tillhör. Att bränna
1868 koranen eller för den delen bibeln kan inte ses som en rättighet med hänvisning till yttrandefriheten.
1869 I Centerpartiet har alltid alla människors "lika rätt och värde" varit ett ledord för mig och många
1870 andra. Kan ske kan den koranbränning som utförts i Sverige också klassas som Hets mot folkgrupp.

1871 Vi vill att Centerpartiet arbetar för:

1872 [Att-sats](#)

1873 [7.67.1](#) att allt som kan ses som förföljelse av folkgrupp eller religion upphör.

1874 [7.67.2](#) att detta blir straffbart.

1875 [7.67.3](#) att medborgare från andra länder inte får tillstånd att demonstrera i vårt land med detta
1876 syfte.

1877 [Yttrande Distrikt](#)

1878 Motionärerna vill belysa yttrandefrihet och när rättigheten slutar.

1879 Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att bifalla motionen.

1880

1881 [7.68 Stärk den personliga integriteten kopplat till söktjänster på nätet](#)

1882 **Motionskrivare:** Marie Högvist

- 1883 KARLSTAD C-krets, Värmlands C-dist
- 1884 [Ange medmotionär/Motionärer](#)
- 1885
- 1886 [Brödtext](#)
- 1887 Centerpartiet har en tradition att värna individens frihet. En av grundprinciperna i vårt idéprogram är
- 1888 att makt ska finnas så nära människor som möjligt. Vi behöver i denna anda ta tydliga steg för att
- 1889 värna individens integritet i den nya digitala världen. Ett exempel på individers frihet kopplat till
- 1890 integritet är söktjänster på internet. I dagsläget finns det ett flertal söktjänster på nätet som samlar
- 1891 och öppet tillhandahåller en stor mängd information om privatpersoner utan hänsyn till den
- 1892 personliga integriteten.
- 1893 Enligt EU:s dataskyddsförordning GDPR ska en person ha rätt att få sina personuppgifter borttagna
- 1894 om det inte finns någon laglig grund eller samtycke till att personuppgifterna behandlas. I Sverige
- 1895 finns dock ett kryphål i lagstiftningen: Genom att ansöka om ett frivilligt utgivningsbevis kan en
- 1896 söktjänst, genom att utse en ansvarig utgivare och betala en avgift på 3000 kr, helt kringgå det
- 1897 lagstadgade integritetsskydd som individen annars skulle ha .
- 1898 Möjligheten att ansöka om ett frivilligt utgivningsbevis infördes 2003 och syftade till att skydda de då
- 1899 framväxande digitala tidningarna. Redan då varnade Konstitutionsutskottet (KU) att det fanns risk för
- 1900 konflikter mellan frivilliga utgivningsbevis och de regler som avsåg att skydda den personliga
- 1901 integriteten. I en ny utredning från 2020 skriver utredaren att "Rena söktjänster som offentliggör
- 1902 personuppgifter om lagöverträdelser får sägas ligga långt från själva kärnan för det område som
- 1903 grundlagarna är tänkta att omfatta."
- 1904 Nyligen låg ett lagförslag på riksdagens bord med syfte att stärka den personliga integriteten kopplat
- 1905 till söktjänster på nätet (2021/22:59). Lagrådsremissen fick "tummen upp" och
- 1906 Integritetsskyddsmyndigheten IMY skrev bland annat "att det finns starka skäl att stärka skyddet för
- 1907 den personliga integriteten, särskilt i förhållande till sådana uppgiftssamlingar som kan liknas vid
- 1908 privata belastningsregister".
- 1909 Centerpartiet behöver åter ta ledartröjan i frågan om individens frihet, och verka för att stärka den
- 1910 personliga integriteten på nätet.
- 1911 [Att-sats](#)
- 1912 [7.68.1](#) att Centerpartiet verkar för att lagändringar skyndsamt införs för att stärka individers
- 1913 personliga integritet kopplat till söktjänster på internet.
- 1914 [7.68.2](#) att Centerpartiet verkar för att personuppgifter publicerade av söktjänster på internet ska
- 1915 falla under dataskyddsförordningen GDPR.
- 1916 [7.68.3](#) att Centerpartiet verkar för att grundlagsskyddet för frivilliga utgivningsbevis begränsas för
- 1917 söktjänster på internet.
- 1918 [Yttrande Distrikt](#)
- 1919 Centerpartiet i Värmlands distriktsstämma ställer sig bakom motionen och yrkar bifall.
- 1920 [7.69 Motion om sänkt rösträttsålder](#)
- 1921 **Motionskrivare:** Emil Nilsson
- 1922 NORRKÖPING C-krets, ÖSTERGÖTLAND C-dist

- 1923 [Ange medmotionär/Motionärer](#)
- 1924 Alva, Wärnsberg, Östergötland Lucas, Persson, Östergötland
- 1925 [Brödtext](#)
- 1926 Centerpartiet minskade i valet. CUF:s siffror har gått ner.
- 1927 Att fånga ungas politiska engagemang kan vara svårt. Inte minst när det enligt många unga inte finns
1928 någon mening med att engagera sig innan man är myndig och kan rösta i valet. Vad är egentligen
1929 orden hos en ungdom värda när de är så långt bort från den beslutande makten?
- 1930 Samtidigt är det framför allt ungdomar som påverkas hårdast av den utbildningspolitik som bedrivs.
1931 Det är framför allt unga som hamnar utanför på arbetsmarknaden på grund av den missgynnande
1932 arbetslagstiftningen som bedrivits. Det är framför allt även unga som upplever psykisk ohälsa, och
1933 skriker efter förändring inom elevhälsan och psykiatrin. Och det är framför allt unga som upplever att
1934 deras åsikter och idéer inte får genomslag. Det räcker inte med att bara väcka ett samhällsintresse,
1935 gnistan måste få ta plats i den beslutande makten.
- 1936 En sänkt rösträttsålder skulle göra tröskeln lägre för ungdomar att engagera sig politiskt. Det skulle
1937 också ge en bredare bild över ungdomars intressen, och göra det lättare att driva politik som speglar
1938 dessa intressen. Det skulle även öka pålästheten hos yngre människor, i och med att man genom
1939 rösträtt bär på ett större ansvar för de politiska beslut som tas. Vi behöver även yngre politiker, som
1940 engagerar sig tidigt och har chansen till en tidig och längre erfarenhet. Detta bör vara ett självklart val
1941 om vi som Centerpartiet vill att beslut ska fattas så nära människan som möjligt.
- 1942
- 1943 Därför bör den svenska rösträttsåldern sänkas från 18 år till 16 år.
- 1944
- 1945 Mot bakgrund av det yrkar vi:
- 1946 [Att-sats](#)
- 1947 [7.69.1](#) att Centerpartiet ska verka för att sänka den politiska rösträttsåldern till 16 år.
- 1948 [Yttrande Distrikt](#)
- 1949 I Sverige har vi en myndighetsålder på 18 år. Från 18-årsdagen kan man gifta sig, flytta hemifrån utan
1950 föräldrars godkännande, dricka alkohol, ta körkort och ingå bindande avtal. Myndighetsåldern är
1951 alltså kopplad till en rad olika rättigheter, däribland rösträtten.
- 1952 Ibland argumenteras det att om man får sommarjobba och således betalar skatt, borde man också få
1953 rösta. Men i Sverige är inte rösträtten kopplad till huruvida man betalar in i systemet, utan snarare
1954 ålder. Annars blir följden att de som inte arbetar och således inte betalar skatt inte heller borde få
1955 rösta.
- 1956 Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att avslå motionen.
- 1957 [7.70 Mer demokratiska och kraftfulla personval enligt finländsk modell](#)
- 1958 **Motionskrivare:** Simon Fredriksson
- 1959 Herrljunga C-krets, Sjuhärad Centerorg. C-dist

- 1960 [Ange medmotionär/Motionärer](#)
- 1961 Emma Blomdahl Wahlberg, Sjuhärad
- 1962 Hugo Peterson, VG Västra
- 1963 Clara Thulin, Göteborg
- 1964 [Brödtext](#)
- 1965 På 1990-talet gjorde man ett försök att stärka personvalsinslaget i de svenska valen. Ett par
 1966 decennier senare kan man konstatera att utfallet blivit föga imponerande. Andelen företrädare som
 1967 blir personvalda och inte hade blivit invalda tack vare sin listplacering är mycket låg. Tillika är väljarna
 1968 relativt obenägna att personrösta, blott var fjärde väljare nyttjar denna möjlighet.
- 1969 Dagens system gör att politiker får stora incitament till att nätverka och få en god ställning internt i
 1970 sina partier för att säkra en god listplacering. Desto sämre är incitamenten för att göra sig känd bland
 1971 väljarna och ta sig tiden att lyssna till och ta åt sig av deras önskemål. Med anledning av detta anser
 1972 jag att det finns behov av att göra en genomgripande reform av hur vi väljer våra politiska
 1973 företrädare.
- 1974 Här är vårt grannland i öster, Finland, en positiv förebild. Där röstar man som väljare på en enskild
 1975 kandidat istället för partier. Kandidaterna representerar dock fortfarande partier och rösterna på
 1976 kandidater inom ett parti är tillsammans resultatet för partiet. Partiets roll blir här att välja vilka som
 1977 får kandidera för partiet, inte att rangordna kandidaterna. Sverige borde anamma grunderna i det
 1978 finska systemet och anpassa dem till en svensk kontext som ett steg för att vitalisera vår demokrati
 1979 och överlämna makt från de politiska partierna direkt till väljarna.
- 1980 [Att-sats](#)
- 1981 [7.70.1](#) att Centerpartiet verkar för att införa personval enligt finländsk modell.
- 1982 [Yttrande Distrikt](#)
- 1983 Vi delar motionärernas uppfattning att personvalsinslaget i det Svenska vals-systemet bör ses över. Det
 1984 finska systemet kan vara ett bra alternativ, men det kanske finns andra varianter som också kan vara
 1985 bra? För att ta ställning till en fråga som är så grundläggande för det demokratiska systemet behövs
 1986 en rejäl genomlysning av olika möjligheter med för- och nackdelar innan man tar ställning för en
 1987 specifik modell.
- 1988 **Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta:**
- 1989 Att motionen avslås
- 1990 **Distriktsstämman beslutade:**
- 1991 Att avslå motionen
- 1992 [7.71 Motion om opt-out system för organdonation](#)
- 1993 **Motionskrivare:** Andreas Bill
- 1994 LIDKÖPING C-krets, SKARABORG C-dist
- 1995 [Ange medmotionär/Motionärer](#)
- 1996

1997 Brödtext

1998 För bara en dryg vecka sedan här i februari 2023 fick ett reportage stor spridning gällande lilla Alice 4
1999 år desperata jakt efter ett nytt hjärta då tiden börjar bli knapp för henne att klara sig utan ett nytt.
2000 För vi föräldrar som har varit inne i den världen där organdonation för barn är aktuell vet hur extremt
2001 svårt det är att få tag i ett organ för våra unga. I skrivande stund så väntar ca 30 barn akut på ett nytt
2002 organ för att inte behöva ta sitt sista andetag, föräldrar behöva i mångt och mycket helt i onödan
2003 behöva begrava sina älskade barn. Många av de som väntar på ett organ skulle kunna räddas om fler
2004 föräldrar ställer sig positiva till att donera sina barns organ när de inte kan räddas, tyvärr kommer
2005 den frågeställningen precis mitt i den obeskrivliga hjärtesorger som uppstår i samma stund man får
2006 beskedet att ens barn inte kommer överleva. Att då behöva ta ställning till att donera sitt barns organ
2007 slutar oftast i ett negativt besked till personalen som står där ivriga och vet att ett organ kan rädda
2008 något annat barns liv. Att införa ett opt-outsystem löser kanske inte allt men vad den kommer lösa är
2009 att föräldrar tvingas att diskutera frågan om man kan tänka sig att donera sitt/sina barns organ vid
2010 ett tillfälle där inte barnet svävar i absolut livsfara och deras liv är nära att slockna. En hel del
2011 föräldrar har i efterhand vittnat om att frågan har kommit i fel tidpunkt och att man inte varit
2012 förberedd på frågan och att man då instinktivt säger nej för att man där och då inte är kapabel att ta
2013 ett så stort beslut. Hade ett sådant här system funnits hade Alice och hennes föräldrar idag inte
2014 kanske behövt ha samma oro inför dagen då hennes eget hjärta inte orkar slå något mer, det hade
2015 kanske redan hunnits byta ut. Behovet av organ ihop med en allt växande befolkning gör att det
2016 behovet bara kommer att öka. Skall vi i samhället kunna hjälpa svårt sjuka barn och äldre till att
2017 förlänga sina liv behöver vi ett nytt organdonationssystem.

2018 Att-sats

2019 [7.71.1](#) att införa ett opt-out system för organdonation i Sverige.

2020 [7.71.2](#) att DCD (Donation after Circulatory Death) införs på alla intensivvårdsavdelningar över hela
2021 landet.

2022 Yttrande Distrikt

2023 Motionären beskriver i texten det som handlar om, ett opt-Out system då fler kan bli donatorer
2024 genom att man förs in i ett donationsregister och man aktivt måste välja att gå ur registret istället
2025 för att aktivt går med i donationsregistret. Detta tog Skaraborgsdistriktet ställning till på stämman
2026 2020 då motionen blev bifallen. Vi tycker fortfarande så och detta behöver tas upp på nationell nivå.

2027 Vad gäller DCD donationer så är distriktsstyrelsen positivt inställd till ett sådant införande. Vilket
2028 påbörjats i hela landet.

2029

2030 Idag används metoden enligt DBD -Donation after Brain Death. Man optimerar donatorns organ med
2031 hjälp av att vara kopplad till respirator och blodtryckshöjande medicin med mera så organen är i så
2032 bra skick som möjligt innan operationen på donatorn utförs. Respiratorn stängs av när donatorns
2033 hjärta och lungor är utplockade, fler organ plockas ut därefter och tas om hand för transport till sina
2034 nya mottagare. I Sverige används numer även DCD-Donation after Circulatory Death. Eftersom det är
2035 brist på organ och behovet av organdonatorer ökar. Den form av DCD som är aktuell i Sverige kallas
2036 DCD III dvs kontrollerad DCD i samband med planerad avbruten livsuppehållande behandling inom
2037 ramen för intensivvård. Man avbryter livsuppehållande vård och donatorn konstateras avliden.
2038 Därefter omhändertas organ och vävnader. Både DBD och DCD föregås av ett brytpunktssamtal som
2039 tas med anhöriga i samband med att det kan bli aktuellt. I nuläget så är väldigt många

2040 operationsavdelningen och IVA avdelningar i Sverige utbildade i DCD donationer. **Med ovanstående**
2041 **föreslår distriktsstyrelsen distriktsstämman besluta att:**

2042 - **bifalla motionen.**

2043 **Distriktsstämmans beslut**

2044 **Beslutar att bifalla motionen**

2045 [7.72 Skild valdag för region och kommunvalen](#)

2046 **Motionskrivare:** Simon Fredriksson

2047 Herrljunga C-krets, Sjuhärad Centerorg. C-dist

2048 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

2049 Anders Dahlberg, Fyrbodol

2050 [Brödtext](#)

2051 Kommunvalen och framförallt regionvalen står allt som oftast i skuggan av rikspolitiken som
2052 konsumerar allt syre i den offentliga debatten, inte minst inom de stora medierna. Ett sätt att rucka
2053 på detta är att hålla de kommunala och regionala valen på en separat tidpunkt från riksdagsvalet,
2054 förslagsvis under mitten av de nuvarande mandatperioderna för att skapa tid och utrymme för de
2055 mindre valen att få ta sin rättmätiga plats.

2056 Valresultaten mellan de tre olika valen varierar stort och det finns stor lokal och regional variation. På
2057 en metanivå ser vi dock att resultaten för alla partier på kommun och regionnivå är tätt knutna till
2058 resultaten och förändringar på riksnivå. Detta är en tydlig indikation på att den rikspolitiska debatten
2059 har stort inflytande på väljarnas beslut i de två andra valen.

2060 En risk med att dela upp valdagarna är att valdeltagandet sjunker. Högt valdeltagande är viktigt men
2061 Sverige har redan internationellt sett högt valdeltagande, ett fall skulle innebära ett tapp från ett gott
2062 läge. Lika viktigt är ett informerat valdeltagande där det för väljarna är möjligt att få information om
2063 och förkovra sig i de olika valen utan att dränkas av all bevakning av rikspolitiken. Skilda valdagar
2064 skulle ge väljarna mycket bättre möjligheter till detta.

2065 [Att-sats](#)

2066 [7.72.1](#) att Centerpartiet verkar för att region- och kommunval hålls på en skild valdag från
2067 riksdagsvalet.

2068 [Yttrande Distrikt](#)

2069 Skilda valdagar har varit en fråga som debatterats inom Centerpartiet i många år, sedan valdagarna
2070 blev gemensamma i början av 1970-talet. Det finns både för och nackdelar men en stor risk är att
2071 engagemanget och valdeltagandet minskar om valdagarna blir fler. Ett parti som Centerpartiet som
2072 har ett stort lokalt engagemang skulle troligen ha lätt att hantera skilda valdagar och kanske till och
2073 med tjäna på skilda valdagar. Men det kan troligen bli så att partiledarna ändå drar till sig mycket
2074 uppmärksamhet av riksmedia.

2075 EU-valet har ju en egen valdag, men det är tydligt att engagemanget och valdeltagandet är mycket
2076 lägre än de val som är till riksdag, region och kommun. Det finns också en stor nytta av att kunna
2077 driva frågor om t ex statsbidrag till kommuner och regioner i en samlad process. Det finns också stora
2078 risker med en valtrötthet hos väljarna med att införa en fjärde valdag utöver allmänna val, EU-val och
2079 kyrkoval. Sveriges höga valdeltagande riskerar att hamna mera i paritet med övriga länder som har

2080 skilda valdagar, dessutom riskerar det demokratiska arbetet att lamslås p g a valrörelse och
2081 förhandlingar mellan region, kommun och stat får startas om.

2082 **Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta:**

2083 Att motionen avslås

2084 **Distriktsstämman beslutade:**

2085 Att avslå motionen

2086 [7.73 Enbart kandidera i en riksdagsvalkrets](#)

2087 **Motionskrivare:** Simon Fredriksson

2088 Herrljunga C-krets, Sjuhärad Centerorg. C-dist

2089 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

2090 Emma Blomdahl Wahlberg, Sjuhärad

2091 Alexandra Stenlund, Fyrbodal

2092 Hugo Peterson, VG Västra

2093 Clara Thulin, Göteborg

2094 Tobias Leverin, Skaraborg

2095 [Brödtext](#)

2096 För att kandidera till riksdagen krävs enbart att man har rösträtt i valet och någon gång varit

2097 folkbokförd i landet. Detta i sig är rimligt. Men möjligheten att kandidera i obegränsat antal

2098 valkretsar ruckar på systemet.

2099 Idag ser vi hur partierna utnyttjar möjligheten att skriva kandidater i flera valkretsar samtidigt,

2100 kandidater ofta helt utan anknytning till den relevanta valkretsen. Detta är ett verktyg för att

2101 garantera vissa företrädare en plats i riksdagen, oavsett utfall i deras hemmavalkrets. Det är även ett

2102 sätt att röstmaximera. I praktiken innebär det även en neutralisering av personvalselementet. Har

2103 man sina kändaste nationella företrädare högst upp på en massa olika listor får de i regel ett stort

2104 antal personkryss vilket omöjliggör för lokala kandidater att bedriva framgångsrika

2105 personvalskampanjer.

2106 Vissa partiet går längre och har inte i någon egentlig mening lokala listor utan använder enbart

2107 nationellt fastställda kandidater, då undergräver man helt det lokala självbestämmandet och nästan

2108 garanterar att valkretsen kommer få representation från helt andra delar av landet. Detta ger

2109 knepiga utfall där ledamöter blir invalda i valkretsar dom inte varit det minsta närvarande i under

2110 hela valrörelsen. Det finns en komik i hur de bedrivit valrörelsen och synts i lokala medier i en annan

2111 del av landet än den de kommer att representera.

2112 Lösningen är enkel, tillåt bara riksdagskandidater att kandidera i en valkrets.

2113 [Att-sats](#)

2114 [7.73.1](#) att Centerpartiet verkar för en förändring av vallagen så att kandidater till riksdagsvalet

2115 enbart får kandidera i en valkrets.

2116 [Yttrande Distrikt](#)

2117 Vi förstår den problematik som motionärerna lyfter. Men det finns också fördelar med att kunna
2118 kandidera i flera valkretsar. I vårt parti har vi till exempel haft en rikslista till riksdagen de senaste
2119 valen. Det är ett sätt att röstmaximera som varit bra för partiet.

2120 **Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta:**

2121 Att motionen avslås

2122 **Distriktsstämman beslutade:**

2123 att avslå motionen

2124 [7.74 Dags att lagstadga oppositionen](#)

2125 **Motionskrivare:** Andreas Hansson

2126 STRÖMSTAD KOMMUNKRETS C-krets, Fyrbodals C-distrikt

2127 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

2128

2129 [Brödtext](#)

2130 Efter valet 2022 har vi sett ett ökat antal exempel, främst på kommunal nivå, att majoriteten varit
2131 med och röstat när det funnits fler grupperingar inom oppositionen. Oavsett vilka partier som gör
2132 detta är det ett hot för demokratin när en majoritet kan välja vilka de vill ha som opposition.

2133 På partistämman 2021 togs programmet "En starkare liberal demokrati" och där går att läsa:

2134 *Oppositionens ställning ska skyddas i lag. En parlamentarisk utredning ska tillsättas med uppdrag att*
2135 *formalisera praxis i riksdagen och skydda oppositionens ställning i lagstiftning. En utredning ska*
2136 *undersöka motsvarande behov hos regioner och kommuner.*

2137 Vi har sett i flera olika kommuner att utifrån det förändrade politiska landskapet har den praxis som
2138 av respekt varit rådande nu börjar luckras upp. Därmed måste en utredning om oppositionens roll
2139 komma till stånd så snart som möjligt innan detta sprider sig ytterligare. Efter kontakt med SKR under
2140 hösten 2022 så är uppluckrad praxis bekymmersamt för demokratins funktionssätt och om praxis
2141 gällande oppositionens representation i kommunerna luckras upp bör lagstiftningen ses över.

2142 Det vi sett i kommunerna är ett hot mot de demokratiska grundstenarna och kan liknas med att
2143 förbundskaptenen för fotbollslandslaget är den som tar ut spelarna i motståndarlaget för att på så
2144 sätt skulle kunna dra fördelar i sitt egna spel.

2145

2146 [Att-sats](#)

2147 [7.74.1](#) att Centerpartiet verkar för att stärka och lagstifta oppositionens roll och dess oberoende av
2148 majoriteten.

2149 [Yttrande Distrikt](#)

2150 Motionen är aktuell, av främst två anledningar:

2151 Centerpartiet är i oppositionsställning i fler demokratiskt valda församlingar idag än före valet.

2152 Motionären pekar på att det funnits ett upplägg grundat i respekt för valresultat och därmed

- 2153 väljarnas rätt att bli företrädna utifrån sina röster som nu i många kommuner inte respekteras och
2154 att detta verkar bli allt vanligare.
- 2155 Denna motion syftar till att cementera betydelsen av redan fattade beslut vid förra partistämman
2156 och är således av sin egen kraft egentligen onödig – men givet att riksorganisationen inte drivit på i
2157 frågan känns det angeläget att återigen lyfta behovet att säkerställa demokratiska spelregler i lag.
- 2158 Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman
2159 att **bifalla motionen**
- 2160 [7.75 Allmänhetens tillgång till information](#)
2161 **Motionskrivare:** Lennart Petterson
- 2162 HELSINGBORGSKOM KRETS C-krets, SKÅNE C-dist
- 2163 [Ange medmotionär/Motionärer](#)
2164
- 2165 [Brödtext](#)
2166 Det finns idag mycket information om oss privatpersoner som ligger öppen för andra människor och
2167 organisationer. Tyvärr har den öppenheten börjat användas även av kriminella, som därmed kan
2168 begå brott som annars inte hade varit lika enkla att genomföra.
- 2169 Exempel på det är adresser, där det framgår både namn och ålder och om man bor ensam på den
2170 adressen. Det kan vara bilregistret, där man systematiskt kollar parkeringsplatser och de som
2171 t.ex. åker över Öresundsbron, för att därefter göra inbrott i tomma bostäder.
- 2172 Ifall verkligheten förändras, behöver lagstiftningen ibland också justeras. Så kan det vara i detta
2173 fallet. De flesta är överens om att vi vill ha ett så öppet samhälle som möjligt. För att det ska fungera,
2174 kan det bli nödvändigt att ta bort vissa registeruppgifter, som idag är öppna för allmänheten. Såväl
2175 tryggheten som integriteten bör beaktas vid de bedömningarna.
- 2176 Svalöv 2023-02-16
2177 Lennart Pettersson
2178 Svalöv
2179 Centerpartiet i Svalöv beslöt vid sitt årsmöte att med bifall vidarebefordra motionen.
- 2180 [Att-sats](#)
2181 [7.75.1](#) att omfattningen av allmänhetens tillgång till information om privatpersoner utreds.
- 2182 [Yttrande Distrikt](#)
2183 Motionären tar upp en väldigt viktig fråga gällande den personliga integriteten. I en av våra
2184 grundlagar Tryckfrihetsförordningen (1949:105) så kunde man inte ens föreställa sig vårt digitala
2185 samhälle med smartphones och internet. Information kan numera blixtnabbt tas fram oavsett var
2186 du befinner dig.
- 2187 Informationen kan användas av både kriminella och någon som vill göra någon annan ont. Det är
2188 därför viktigt att alla våra lagar följer med i den utveckling som finns i samhället.
- 2189

- 2190 **Beslut:**
- 2191 att motionen bifalles
- 2192 [7.76 Barnkonventionen och principen av barnets bästa måste bli mer än ett fint ord på pappret, följ den norska modellen!](#)
- 2193
- 2194 **Motionskrivare:** Alexander Finstad
- 2195 KALMAR C-krets, Kalmar län C-dist
- 2196 [Ange medmotionär/Motionärer](#)
- 2197 Abetare Gashi, distrikt: Kalmar Län, Krets: Kalmar kommunkrets
- 2198 [Brödtext](#)
- 2199 **Bakgrund**
- 2200 Den 1:e januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag i Sverige. Detta innebär att den bör ge ett
- 2201 större rättsskydd för barn. Vi vet av erfarenhet att så inte är fallet. Tyvärr så är all annan lagstiftning
- 2202 överordnad barnkonventionen vilket ofta leder till att den inte har den makt som den borde.
- 2203 Man kan se att barnkonventionen inte alltför sällan saknas i myndigheters bedömning. När en
- 2204 myndighet tar ett beslut som går emot barnkonventionen ska de redogöra för varför de gjort den
- 2205 bedömningen och hur de gjort den avvägningen. Detta saknas ibland i myndighetsutövningen,
- 2206 åtminstone i de fall vi tagit del av.
- 2207 Om barnkonventionen inte bara ska bli en annan "börslag" måste den få mer makt och annan
- 2208 lagstiftning behöver bli underordnad.
- 2209 Ett exempel på land som gjort så är Norge, där har man gjort all annan lagstiftning underordnad
- 2210 barnkonventionen, vilket i praktiken innebär att barns rättigheter alltid måste komma först, inte bara
- 2211 i teorin utan framförallt i praktiken.
- 2212 **Motivering**
- 2213 Barnkonventionen är en internationell överenskommelse om barns rättigheter och det är viktigt att
- 2214 Sverige tar sitt ansvar på allvar för att säkerställa att alla barn har tillgång till sina rättigheter. Genom
- 2215 att göra barnkonventionen till den överordnade lagstiftningen skulle det säkerställa att alla beslut
- 2216 och politiska åtgärder som påverkar barns liv och välbefinnande är i linje med barnkonventionen. Att
- 2217 ge barnombudsmannen i uppdrag att bedriva tillsyn över frågan skulle stärka barnens rättigheter och
- 2218 säkerställa att deras röster tas på allvar och att deras rättigheter respekteras. Att underteckna det
- 2219 tredje tilläggsprotokollet skulle ge barnen möjlighet att lämna klagomål direkt till den internationella
- 2220 kommittén för barnkonventionen, vilket skulle öka skyddet för barns rättigheter på en internationell
- 2221 nivå. Sammantaget skulle dessa åtgärder stärka barnkonventionen och barns rättigheter i Sverige och
- 2222 säkerställa att alla barn har tillgång till en trygg och främjande miljö där deras rättigheter respekteras
- 2223 och upprätthålls.
- 2224 En särskild barnrättsdomstol skulle behövas för att säkerställa att ärenden gällande barn hanteras på
- 2225 ett adekvat sätt. Barn har specifika behov och rättigheter som kräver en särskild expertis och
- 2226 förståelse för att säkerställa att de blir rättvist behandlade. En särskild barnrättsdomstol skulle också
- 2227 kunna fokusera på att hantera ärenden som rör barns rättigheter, inklusive frågor som rör
- 2228 diskriminering, våld, övergrepp, familjeåterförening och utbildning m.fl. Genom att ha en särskild
- 2229 domstol som är specialiserad på barns rättigheter skulle det bidra till att säkerställa att de beslut som

2230 fattas är i linje med barnkonventionen och att barnens bästa står i fokus. En särskild barnrättsdomstol
2231 skulle också kunna arbeta nära med andra relevanta aktörer, såsom socialtjänsten,
2232 utbildningssystemet och hälso- och sjukvården, för att säkerställa en helhetssyn på barns rättigheter
2233 och behov. Sammantaget skulle en särskild barnrättsdomstol bidra till att stärka barnkonventionen
2234 och barns rättigheter i Sverige genom att säkerställa att ärenden gällande barn hanteras på ett
2235 adekvat sätt och att barnens rättigheter respekteras och upprätthålls.

2236 Det är i samhällets intresse att tillgodose barns rättigheter eftersom det har en direkt påverkan på
2237 deras livskvalitet, hälsa och utveckling. Barn är vår framtid och deras välbefinnande och framgång är
2238 avgörande för samhällets framgång och utveckling. När barn har tillgång till sina rättigheter, såsom
2239 utbildning, hälsa och omsorg, skydd från våld och diskriminering, och rätt till lek och fritid, har de
2240 bättre förutsättningar att utvecklas till friska, kompetenta och produktiva
2241 medborgare. Tillgodoseande av barns rättigheter är också avgörande för att förebygga social
2242 exkludering och ojämlikhet. När barn inte har tillgång till sina rättigheter är de mer benägna att bli
2243 utsatta för diskriminering och utsatthet, vilket kan leda till en ond cirkel av fattigdom, utanförskap
2244 och marginalisering. Sammantaget är det i samhällets intresse att tillgodose barns rättigheter
2245 eftersom det bidrar till en mer jämlik, frisk och framgångsrik samhällsutveckling för alla.

2246 Att-sats

2247 [7.76.1](#) att Centerpartiet ska verka för att barnkonventionens ställning stärks och att den måste tas
2248 hänsyn till i myndighetsutövningar. Det ska inte vara frivilligt för myndigheterna. Det innebär
2249 att en bedömning av barnets rättigheter enligt barnkonventionen samt en analys av barnets
2250 bästa måste finnas med i beslutsunderlaget.

2251 [7.76.2](#) att Centerpartiet ska verka för att barnkonventionen blir överordnad all annan nationell
2252 lagstiftning. Det vill säga tar efter den norska modellen.

2253 [7.76.3](#) att Centerpartiet ska verka för att Sverige undertecknar det tredje tilläggsprotokollet till
2254 Barnkonventionen, vilket ger enskilda rätt att klaga hos FN:s barnrättskommitte.

2255 [7.76.4](#) att Centerpartiet ska verka för att barnombudsmannen ges ett tillsynsuppdrag för att
2256 barnkonventionen och principen om barnets bästa efterlevs.

2257 [7.76.5](#) att Centerpartiet ska verka för att en särskild barnrättsdomstol upprättas som hanterar
2258 ärenden gällande barn, exempelvis vårdnadstvister, LVU ärenden m.fl.

2259 Yttrande Distrikt

2260 Motionen handlar om att stärka barnets rättigheter. Barnkonventionen blev lag i Sverige den 1
2261 januari 2020, men sammanfattningsvis pekar motionen på att implementeringen lämnar mycket att
2262 önska.

2263 I samband med att barnkonventionen blev lag gjordes en nyöversättning av svenska texten, från det
2264 engelska originalet. Detta ledde till att barnkonventionens artikel 3 om barnets bästa kom att få en
2265 ny lydelse: "Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets
2266 bästa." Den nya lydelsen innebär att en prövning av barnets bästa alltid ska göras. Utveckling pågår
2267 på området, men det skulle kunna gå snabbare.

2268 För att flytta fram positionerna för barnets rättigheter beslutade riksdagen att inkorporera
2269 barnkonventionen i den nationella lagstiftningen. Det innebär att hela konventionen i fråga togs in i
2270 den svenska lagstiftningen. Parallellt används metoden transformering som innebär att svenska lagar
2271 ändras och anpassas till konventionens bestämmelser. Praxis i Sverige är att lagstiftning som mer i

2272 detalj berör ett område har företrädare framför lagar som är mer svepande. I takt med att ny lag stiftas
2273 bör konsekvensen bli att den blir alltmer anpassad till att säkra barnets bästa.

2274 Barnet ges i praktiken begränsade möjligheter att överklaga beslut som rör dem. Särskilt med tanke
2275 på att barnet nästan alltid måste ha vårdnadshavarens godkännande för ett klagomål och det finns få
2276 tillfällen då barnet har rätt till andra ombud som kan begripliggöra processer och många gånger
2277 krångligt formulerade myndighetsbeslut. Därför vore det rimligt att Sverige undertecknar det tredje
2278 tilläggsprotokollet till FN:s konvention om barnets rättigheter.

2279 De tillsynsmyndigheter som idag genomför tillsyn i offentliga verksamheter, till exempel IVO och
2280 Skolinspektionen, kan tillsyna utifrån Barnkonventionen. I takt med att tillsyner av denna typ görs
2281 och beslut kopplat till dem fattas desto större följsamhet.

2282 Skulle Sverige ratificera det tredje tilläggsprotokollet om en individuell klagomekanism för barn,
2283 skulle det kunna påverka på systemnivå och på sätt flytta fram positionerna för barnets bästa. Istället
2284 för en särskild barnrättsdomstol skulle hela rättsväsendet kunna ha fördjupad kompetens om barnets
2285 rättigheter.

2286

2287 Centerpartiet i Kalmar län rekommenderar partistämman besluta:

2288 Att anse motionens att-satser 1 och 2, samt 4 besvarade.

2289 Att avslå att-sats 5

2290 Att bifalla att-sats 3

2291 Att besluta att ett helhetsgrepp ska tas kopplat till rättsväsendets kunskap om barnets
2292 rättigheter.

2293 [7.77 Angående nya politiker till Riksdagen](#)

2294 **Motionskrivare:** Mirjam Johansson

2295 SÄVSJÖ KOMMUN C-krets, Jönköpings län C-dist

2296 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

2297 Sven Andersson, Jönköpings läns distrikt, Centerpartiet Sävsjö kommun

2298 [Brödtext](#)

2299 Idag är genomsnittsåldern för en riksdagspolitiker 46 år i jämförelse med i USA där
2300 genomsnittsåldern är 66 år.

2301

2302 Det är inte realistiskt för nya politiker att gå in i riksdagen utan någon som helst arbets-, yrkes- eller
2303 näringslivserfarenhet.

2304

2305 Detta handlar om att skapa en bredd i kunskap och erfarenhet utanför det politiska, som är till stor
2306 nytta när stora avgörande politiska beslut skall fattas. I förlängningen kommer detta minska politiska
2307 grador och ett växande politiker-förakt.

2308

2309
2310
2311
2312
2313
2314
2315
2316
2317
2318
2319
2320
2321
2322
2323
2324
2325
2326
2327
2328
2329
2330
2331
2332
2333
2334
2335
2336
2337
2338
2339
2340
2341
2342
2343
2344
2345
2346
2347

Att-sats

[7.77.1](#) att den som blir invald på riksdagslistan, skall ha minst 3 års erfarenhet inom näringsliv/arbetsliv

Yttrande Distrikt

Vi delar motionärernas syn på att bred kunskap och erfarenhet är till stor nytta även som riksdagsledamot. Samtidigt ser vi att det också är viktigt med god representativitet i riksdagen jämfört med befolkningen i stort i olika avseenden. Jämfört med den röstberättigade befolkningen i Sverige i sin helhet är både de yngsta (18-29 år) samt de äldsta (över 65 år) kraftigt underrepresenterade bland riksdagens invalda ledamöter 2022.

I Sverige idag gäller att den som har rösträtt också är valbar till respektive församling. Vi ser inte att det är rimligt eller önskvärt att formellt inskränka valbarheten utifrån några särskilda kriteriet. Även om man kan anse att erfarenhet inom näringsliv/arbetsliv är värdefullt.

Vi ser att det är upp till de politiska partierna i sin egen nomineringsprocess och sedan väljarna när man kryssar i vallokalen att värdera olika kvalifikationer som respektive kandidat besitter och ta hänsyn till detta när man förordar en viss kandidat och sedan avger sin röst. Det är detta som är själva kärnan i en fungerande demokrati.

Distriktsstyrelsen föreslår att avslå motionen.

Distriktsstämman beslutade i enlighet med distriktsstyrelsens förslag

[7.78 Motion om införandet av medborgarförsamling](#)

Motionskrivare: Mikaëla Thorén

Åmål C-krets, Fyrbodals C-distrikt

Ange medmotionär/Motionärer

Brödtext

Demokrati handlar om att alla medborgare har rätt att delta i beslutsfattandet om frågor som berör deras liv och samhälle. Många föreningar och politiska partier vittnar dock om svårigheten i att rekrytera nya, engagerade medlemmar. I vårt alltmer individuella samhälle är det färre som anser sig ha tiden att engagera sig över en hel mandatperiod, sätta sig i en föreningsstyrelse eller lägga tiden som fotbollstränare för lokala flicklaget. Det betyder dock inte att människor blivit mindre engagerade. Men man engagerar sig i stället i en enskild fråga under kortare tid. Man hör också att medborgare känner att de inte blir lyssnade på och inte har tillräckligt inflytande över beslut som tas i olika politiska församlingar. Detta är på lång sikt ett hot mot vår demokrati.

Samhället står samtidigt inför stora, komplexa frågor som klimatomställning, energiförsörjning och artificiell intelligens påverkan på arbetsmarknaden med eventuell hög arbetslöshet. Valrörelsen visade på hur svårt det är för ansvarstagande politiker att föreslå viktiga förändringar inom

- 2348 klimatomställningen. Den förenklades av vissa partier till att bygga ut kärnkraft. Det är självklart
2349 skönt för väljare att få enkla svar på svåra frågor, men tyvärr inte representativt för fungerande
2350 lösningar. En politiker som vill bli omvald vart fjärde år är inte benägen att föreslå lösningar som är
2351 svåra att förstå och som även kan innebära något som kan uppfattas som negativt för väljare.
2352 Politiker behöver därför hjälp att ta tuffa men viktiga beslut.
- 2353 Ett sätt att stärka det demokratiska systemet och få medborgare att vara mer delaktiga är
2354 Medborgarförsamlingar. De fungerar som en plattform där medborgare kan diskutera, debattera och
2355 rekommendera beslut om frågor som berör deras samhälle. Det är en möjlighet för medborgarna att
2356 under en begränsad tid engagera sig och sätta sig in i en fråga och deras röster kan då göra sig höra
2357 genom att rekommendera en väg framåt för politikerna. De får också en ökad förståelse för de frågor
2358 som rör deras samhälle. Detta går att göra med både lokala, nationella och globala frågor. Politikerna
2359 kan på detta sätt få stöd för beslut i svåra, komplexa frågor. För att en medborgarförsamling ska
2360 uppfattas som folkets röst ska de sättas ihop av ett slumpmässigt representativt urval.
- 2361 Jag anser därför att medborgarförsamlingar är ett viktigt steg för att stärka det demokratiska
2362 systemet och yrkar därför att:
- 2363 [Att-sats](#)
2364 [7.78.1](#) att Centerpartiet ska driva införandet av rådgivande medborgarförsamlingar.
- 2365 [Yttrande Distrikt](#)
2366 SKR har idag ett uppdrag att utveckla medborgardialog som skulle kunna vara en "kusin" till
2367 medborgarförsamling. Krasst skulle vi kunna uttrycka att varje facebook-grupp är en
2368 medborgarförsamling där man diskuterar sakfrågor utifrån sitt eget perspektiv. Det finns länder som
2369 arbetar med medborgarförsamlingar men då är det oftast att den representativa församlingen lottar
2370 ut ett antal platser för en specifik fråga och så kan den församlingen uttrycka sig som en undergrupp
2371 till den representativa församlingen. Domstolarna i USA är ett exempel. I den demokrat vi idag
2372 representerar i Sverige så ges den enskilde många möjligheter till att påverka både via folkrörelser,
2373 äldreråd, funktionshinderråd, lokala utvecklingsråd, bygderåd och Lrfs kommungrupp samt
2374 ungdomsfullmäktige mm.
- 2375 Många kommuner har överenskommelser med civilsamhället där dialog sker och det finns också
2376 kommuner som redan påbörjat medborgardialog utifrån SKRs förlaga. Det är bra att politiken, det
2377 offentliga och medborgarna möts för att diskutera frågor men det bör göras gemensamt för att öka
2378 tilliten till den valda församlingen. Det finns en risk att medborgarförsamlingar skulle kunna bli starkt
2379 ansvarsutkrävande utifrån ett tyckande som vilar på felaktig grund såsom lagar, förordningar och
2380 helhetssyn som då den representativa församlingen behöver ta hänsyn till.
- 2381 Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman
2382 att **avslå motionen**
- 2383 *Vid distriktsstämmans behandling reserverade sig följande ombud till förmån för bifall till motionens*
2384 *att-sats*
- 2385 *Mikaëla Thorén och Anne Sörqvist*
2386
- 2387 [7.79 Motion om partigemensamma valsedlar](#)
2388 **Motionskrivare:** Linus Karlén

2389 Uppsala C-krets, UPPSALA C-dist

2390 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

2391

2392 [Brödtext](#)

2393 I samband med de allmänna valen år 2022 lät valmyndigheten trycka totalt 710 miljoner valsedlar,
2394 varav 556 miljoner namnvalsedlar, 140 miljoner partivalsedlar och 14 miljoner blanka valsedlar. Det
2395 är väldigt mycket valsedlar för ett land med ca 7,7 miljoner röstberättigade i riksdagsvalet och ca 8,1
2396 miljoner röstberättigade i kommun-och regionvalen. Totalt sett blir det drygt 90 valsedlar per person
2397 bara i riksdagsvalet från alla olika partier.

2398 I närliggande länder såsom Danmark och Tyskland är redan system med partigemensamma valsedlar
2399 etablerade och i Finland har man ett etablerat system där varje enskild kandidat får ett nummer som
2400 sedan används vid röstning på en blank valsedel. Det finns med andra ord många sett att skapa
2401 partigemensamma lösningar som blir både mer effektiva och praktiska än dagens system. Vidare
2402 skulle det även underlätta för exempelvis mindre partier som kanske annars hade haft svårt att nå ut
2403 med sina valsedlar i vallokalerna. Med andra ord skulle det även stärka vår demokrati. Med rätt
2404 utformning skulle det även vara kunna bli en positiv förändring för exempelvis personer i behov av
2405 olika tillgänglighetslösningar, såsom personer med synnedsättning, som idag har svårt att rösta på
2406 egen hand utan att behöva röja sin valhemlighet.

2407 Jag yrkar med anledning av detta

2408 [Att-sats](#)

2409 [7.79.1](#) att Centerpartiet verkar för införande av ett system med partigemensamma valsedlar.

2410 [7.79.2](#) att Centerpartiet verkar för införande av ett mer tillgänglighetsanpassat valsedelssystemet.

2411 [Yttrande Distrikt](#)

2412 I Tidöavtalet anges att det kommer att tillsättas en parlamentarisk kommitté som ska se över det
2413 svenska systemet med partispecifika valsedlar. Distriktsstyrelsen välkomnar en sådan utredning, men
2414 anser att resultatet av kommitténs arbete bör inväntas innan partiet tar ställning för ett specifik
2415 alternativ.

2416 Distriktsstyrelsen föreslår därför distriktsstämman besluta

2417 Att motionen anses besvarad

2418 Distriktsstämman beslutade

2419 Att motionen anses besvarad

2420 [7.80 En ny övergripande grundlagsberedning behövs](#)

2421 **Motionskrivare:** Lars Vikinge

2422 LINKÖPING C-krets, ÖSTERGÖTLAND C-dist

2423 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

2424 Else-Marie Petersson, Östergötland

2425 [Brödtext](#)

2426 År 1966 sjösattes den senaste stora översynen av Sveriges grundlagar, den så kallade
2427 grundlagsberedningen. Den beredningen resulterade i ett antal genomgripande förändringar. Sedan
2428 dess har grundlagarna förändrats i mindre delar och utredningar har oftast föregått dessa
2429 förändringar. En sådan utredning pågår just nu och behandlar den i sig mycket viktiga frågan om
2430 frågan hur demokratin ska skyddas, inte minst i ljuset av ökade hot mot den svenska demokratin.

2431

2432 Detta innebär emellertid att ingen genomgripande utredning av alla grundlagar i Sverige gjorts under
2433 de senaste femtio åren. Samtidigt har Sverige som land och som samhällskontrakt förändrats på ett
2434 omvälvande sätt sedan 1960-talets slut. Inträdet i EU den 1 januari 1995 och ansökan om
2435 medlemskap i försvarsalliansen Nato i maj 2022 är bara två exempel på hur både den svenska staten
2436 och det svenska samhällskontraktet förändrats sedan 1960-talets slut.

2437

2438 Under senare tid har också behovet av en mer genomgripande översyn av Sveriges grundlagar blivit
2439 tydligt. I augusti 2021 lanserade Centerpartiet förslaget att Sverige bör få en författningsdomstol.
2440 Förslaget är i våra ögon mycket klokt och väl underbyggt, men kräver också en genomgripande
2441 utredning av grundlagarna för att kunna genomföras.

2442

2443 Under senare tid har också polisen kritiserats hårt från olika håll för till synes inkonsekventa
2444 tillståndsbeslut. Mest uppmärksamhet har ju hanteringen av ansökningar om koranbränning fått. Vi
2445 menar att kritiken mot polisen för inkonsekvens i hanteringen av dessa ansökningar åtminstone i viss
2446 mån är orättvis. Det handlar istället i hög grad om att flera grundlagsskyddade rättigheter och
2447 nationella intressen här möts och att grundlagarna inte är uppdaterade för att hantera dessa frågor
2448 idag.

2449

2450 Mot bakgrund av detta menar vi att en ny genomgripande beredning av Sveriges grundlagar krävs.
2451 Den nu pågående utredningen om hur demokratin ska skyddas i ljuset av inre och yttre hot kan med
2452 fördel göras till en del av denna större utredning/beredning av Sveriges grundlagar.

2453

2454 Vi yrkar därför på att:

2455 [Att-sats](#)

2456 [7.80.1](#) att Centerpartiet verkar för en ny genomgripande grundlagsberedning, som utifrån försvaret
2457 av frihetens principer och värnandet av vårt samhällskontrakt för riksdagen presenterar
2458 förslag till förändringar av Sveriges grundlagar.

2459 [Yttrande Distrikt](#)

2460 Den senaste större grundlagsutredningen ägde rum i början av 2000 – talet och det är därför lämpligt
2461 att en sådan tillsätts för en genomsyn av grundlagarna utifrån motionsställarnas förslag.

2462 Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att bifalla motionen.

2463

2464

2465

2466 [7.81 Utred om missaktning för nationella och religiösa symboler bör omfattas i lagen om hets mot folkgrupp](#)

2467

2468 **Motionskrivare:** Eva Koch

2469 Stockholms Stad C-krets, STOCKHOLMS STAD C-dist

2470 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

2471 Per Lagerstedt, Gunilla Gustafsson, Eva Nilsson

2472 [Brödtext](#)

2473 Lagen om hets mot folkgrupp har funnits i Sverige sedan 1949. Den har i olika omgångar utvidgats
2474 och skärpts. Dess inledande andemening var att hets mot härstamning och trosbekännelse skulle
2475 stävjas. Lagen har särskilt stor betydelse när det gäller brott med rasistiska eller främlingsfientliga
2476 inslag. Den tillkom med de historiska erfarenheten från andra världskriget

2477 För straffbarhet krävs att det är fullt klart att uttalandet eller handlandet överskrider gränsen för en
2478 saklig och vederhäftig diskussion om folkgruppen i fråga. Hets mot folkgrupp har i praxis fått en
2479 vidsträckt tillämpning och kommit att omfatta i princip även indirekta, uttryck för rasism eller
2480 främlingsfientlighet. Således är handlingar som heilande eller bärande av SS-uniformer exempel som
2481 visar missaktning och därigenom är brottsligt utifrån lagen om hets mot folkgrupp när detta görs i ett
2482 sammanhang där missaktningen sprids, exempelvis demonstrationer.

2483 I vår mening omfattas inte missaktande handlingen, såsom brännande av religiösa föremål eller
2484 nationella symboler, en saklig och vederhäftig diskussion syftande att kritisera religion eller nation,
2485 utan är i sin natur en kränkande handling som syftar till att visa missaktning och hetsa mot
2486 folkgrupper.

2487 I en tid då vi ser att rasism och aktiva försök till hetsande mot folkgrupper ökar i omfattning, både i
2488 det offentliga rummet och på nätet, behöver vi se över lagstiftningen så att den omfattar vår tids
2489 kränkande och hetsande handlingar.

2490 [Att-sats](#)

2491 [7.81.1](#) att vi initierar en en rättsutredning, för att utreda hur lagstiftningen behöver förändras för
2492 att missaktande handlingar mot nationella och religiösa symboler ska bli lagstridiga.

2493 [Yttrande Distrikt](#)

2494 Vår grundlagsfästa yttrandefrihet är en hörnsten i vår liberala demokrati. Den ger alla medborgare
2495 rätt att offentligt uttrycka sina åsikter, även sådana som är misshagliga. Yttrandefriheten innefattar
2496 rätten att kritisera religiösa företrädare eller figurer, något exempelvis Lars Vilks gjorde genom att
2497 avbilda profeten Muhammed som rondellhund. Yttrandefrihetens gränser är dock inte absoluta, och
2498 det finns goda skäl att ha en livfull debatt om var dessa gränser ska dras, och när den som använder
2499 sig av sin yttrandefrihet passerat gränsen för vad som borde vara tillåtet.

2500 Att som motionärerna föreslår tillsätta en utredning med inriktningen att förbjuda handlingar som
2501 riktar sig mot religiösa och nationella symboler, t.ex. Koranen och den svenska flaggan, innebär
2502 långtgående avsteg från hur yttrandefriheten är reglerad i Sverige idag. Så som förslaget är utformat

2503 innebär det sådana begränsningar av yttrandefriheten att dessa inte kan anses vara förenliga med
2504 det starka skydd som yttrandefriheten bör ha idag.

2505 Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att avslå motionen.

2506 [7.82 Idéutveckling kring demokrati](#)

2507 **Motionskrivare:** Stefan Skoglund

2508 ÖSTHAMMARS KOMMUNKRETS C-krets, UPPSALA C-dist

2509 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

2510 Jacob Spangenberg, Uppsala distrikt

2511 [Brödtext](#)

2512 Demokratin kan inte tas för given. Vi ser förtroendet för etablerade
2513 institutioner och arbetssätt vackla. Uppgivenhet, och bilden av att vara
2514 övergiven av samhället, sätter sig fast i samhällen och bygder.
2515 Missnöjesyttringar blir också våldsammare. Vi ser hur populistiska och
2516 odemokratiska krafter vinner mark i hela världen genom att rida på bristen på
2517 förtroende för politiken och det demokratiska samhället. Det är mycket
2518 oroande. Vi behöver hitta vägar att återvinna förtroende och utveckla nya
2519 demokratiska arbetsformer.

2520 Det finns processer och verktyg som prövats. Inom den sk sociala ekonomin
2521 hittar vi sociala företag, IOP och medborgarbudet som exempel på detta. De
2522 omfattas dock ofta av krångliga och byråkratiska regler och stelbenta
2523 handläggningar som hämmar utvecklingen av alternativa lösningar på
2524 samhällets allt mer tilltagande utmaningar.

2525 Det offentliga vill gärna "äga frågorna" och har många gånger en ovilja, eller
2526 oförmåga, att öppna för initiativ i civilsamhället och nya okonventionella
2527 lösningar. Att tänka "utanför boxen" blir ofta svårt och tidsödande då regler,
2528 inte minst gällande upphandlingar, är svåröverskådliga och och hämmar
2529 kreativitet och nytänkande.

2530 När vi upplever det offentligas tillkortakommande, och bristande intresse, minskar också
2531 medborgarnas vilja att delta och bidra konstruktivt. Det räcker inte att glänta på ett fönster för lokala
2532 aktörer. Vi måste öppna dörren på vid gavel och välkomna det ideella och privata in.

2533 Då behöver vi både förändrade synsätt och nya instrument att spela på. Nya demokratiska rum och
2534 former som inte begränsas av lagar och författningar. Nya sätt att arbeta och nya former för
2535 utövandet av demokrati.

2536 Centerpartiet är det parti som har bäst möjlighet att driva på en förändring i denna riktningen. Vi har
2537 alltid företrätt ett samhälle där makten finns så nära den enskilde som möjligt. Vi har också ett eget
2538 internt behov av förnyelse och nytänk.

- 2539 [Att-sats](#)
- 2540 [7.82.1](#) att partistyrelsen initierar ett arbete med idéutveckling kring demokrati och inflytande, där
2541 nya roller och samverkan mellan det ideella, privata och offentliga bygger hållbara
2542 samhällen.
- 2543 [Yttrande Distrikt](#)
- 2544 Motionärerna har identifierat den utanför dagens säkerhetssituation, viktigaste demokratiutveckling
2545 som behöver göras. T.ex. har man länge diskuterat att införa digital röstning i olika omfattning,
2546 speciellt för att återföra beslutsprocesser närmare invånarna. Just nu genomförs utredning för hur
2547 kommande valprocesser skall kunna göras mer rättssäkert och samtidigt rationellt, även det ger en
2548 möjlighet att påverka för förenklad process och förhoppningsvis öka deltagandet i våra val. Ett arbete
2549 för att stärka vår grundlags stöd för demokrati och jämställdhet har redan påbörjats inom
2550 Centerpartiet.
- 2551 Distriktsstyrelsen föreslår därför distriktsstämman besluta
- 2552 Att bifalla motionen
- 2553 Distriktsstämman beslutade
- 2554 Att bifalla motionen
- 2555 [7.83 Låt FN:s konvention för personer med funktionsnedsättning bli](#)
2556 [svensk lag](#)
- 2557 **Motionskrivare:** Viktoria Skure-Eriksson
- 2558 Västerås C-krets, VÄSTMANLAND C-dist
- 2559 [Ange medmotionär/Motionärer](#)
- 2560 Jonathan Taki, Västerås kommunkrets, Västmanlands distrikt
- 2561 Henrik Eriksson, Västerås kommunkrets, Västmanlands distrikt
- 2562 [Brödtext](#)
- 2563 Den 13 december 2006 antog FN, Förenta Nationerna, den internationella konventionen om
2564 rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Den förtydligar att mänskliga rättigheter fullt ut
2565 även gäller personer som föds med eller förvärvar skador eller sjukdomar som leder till
2566 funktionsnedsättningar. Konventionen ratificerades i Sverige i december 2008 och trädde i kraft den
2567 14 januari 2009.
- 2568 2017 antog riksdagen ett nytt nationellt mål för funktionshinderpolitiken där kopplingen till
2569 mänskliga rättigheter tydliggörs som utgångspunkt, att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full
2570 delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning. För att nå det nationella målet
2571 inriktas arbetet mot fyra området:
- 2572 1. Principen om universell utformning, dvs att allt nytt som utformas, byggs och tillverkas är
2573 tillgängligt för så många som möjligt från början, utan specialanpassning i efterhand.
- 2574 2. Befintliga brister i tillgängligheten.
- 2575 3. Individuellt stöd och individuella lösningar för individens självständighet.
- 2576 4. Att förebygga och motverka diskriminering.

2577

2578 Sedan dess kan vi tyvärr se att många människor som borde ha rätt till insatser enligt LSS fortsätter
2579 att få avslag och exempelvis blir av med hela eller delar av den personliga assistansen. Trots att
2580 lagen om enkelt avhjälpna hinder skulle vara genomförd till 2010 och principen om universell
2581 utformning funnits sedan 2017, är det fortfarande möjligt att bygga och utforma nya exkluderande
2582 och otillgängliga miljöer utan att det får konsekvenser.

2583 [Att-sats](#)

2584 [7.83.1](#) att Centerpartiet verkar för att FN:s konvention om rättigheter för personer med
2585 funktionsnedsättning ska införlivas i svensk lag.

2586 [7.83.2](#) att plan- och bygglagen kompletteras med tydliga krav och viten om man inte bygger efter
2587 normer och principen om universell utformning.

2588 [Yttrande Distrikt](#)

2589 Centerpartiet har ett Funktionsnedsättning Manifest som lyfter frågor inom det området.

2590 1. Bifall

2591 2. Först måste väl Plan och bygglagen ändras för att innehålla normer och principer om universell
2592 utformning?

2593 **Distriktsstämman föreslår partistämman besluta**

2594 1. Att Centerpartiet verkar för att FN:s konvention om rättigheter för personer med
2595 funktionsnedsättning ska införlivas i svensk lag.

2596 2. Att plan- och bygglagen kompletteras med tydliga krav och viten om man inte bygger efter
2597 normer och principen om universell utformning.

2598 [7.84 Inför Barnrättsråd i Sveriges kommuner.](#)

2599 **Motionsskrivare:** CECILIA Runesson

2600 Karlskrona C-krets, BLEKINGE C-dist

2601 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

2602 Rödeby C och Rödeby CK

2603 [Brödtext](#)

2604 Inför ett barnrättsråd i Sveriges kommun för att belysa barnrättsperspektivet, skapa ett forum på
2605 kommun-nivå för barnrätt och upprätthålla barnkonventionen som lag. Numera är barnkonventionen
2606 lag. Det är av vikt att ett barnperspektiv tas i beaktan vid beslutsfattande. Det ska fungera på samma
2607 sätt som vissa andra rådgörande råd gör och som idag finns. I Karlskrona finns ett
2608 funktionshindersråd verksamt i kommunen. Det är tillsatt av representanter från föreningar och
2609 folkvalda representanter från olika nämnder. Barnrättsråden ska organiseras på de sätt som passar
2610 de olika kommunerna. Motionären yrkar på att Centerpartiet verka för att ett barnrättsråd.

2611 **Inför Barnrättsråd i Sveriges kommuner för att belysa barns rätt.**

2612

- 2613 [Att-sats](#)
- 2614 [7.84.1](#) att Centerpartiet verkar för att undersöka hur ett barnrättsråd kan fungera i Sveriges
2615 kommuner.
- 2616 [7.84.2](#) att Centerpartiet verka för att ett barnrättsråd införs i Sveriges kommuner.
- 2617 [Yttrande Distrikt](#)
- 2618 Motionären beskriver en angelagen sak nämligen att se till att få barnens röst hörd. Att inrätta ett
2619 barnrättsråd kan vara en viktig del i den kommunala verksamheten och i samhället. Flera olika råd
2620 finns i dag; pensionärsråd, trygghetsråd, råd för funktionsvariation m.fl. Att det ska komma genom
2621 lagstiftning uppifrån och att det ska vara tvingande att ha detta råd ser vi inte som någon framgång.
2622 Det ska vara upp till kommunerna själva att bestämma om man vill ha ett barnrättsråd. Idén är bra
2623 men det bör inrättas av kommunerna själva.
- 2624 Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att anse motionen besvarad.
- 2625 [7.85 Motion för uppluckrad LOU samt utökat tjänstemannaansvar](#)
- 2626 **Motionskrivare:** Marko Janicic
- 2627 Stockholms Stad C-krets, STOCKHOLMS STAD C-dist
- 2628 [Ange medmotionär/Motionärer](#)
- 2629 Marko Janicic, Stockholm
- 2630 Suzanna Viswalingam, Stockholm
- 2631 [Brödtext](#)
- 2632 Offentlig upphandling kan vara svårt och komplicerat. I allafall när man behöver hantera regelverken
2633 och direktiven som råder idag. I 13 kapitlet 1§, som har rubriken "Tilldelning av kontrakt", står det att
2634 man ska välja leverantör/produkt i följande prioriteringsordning:
- 2635
- 2636 *Det anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga*
- 2637 *Det anbud som innehåller det lägsta priset.*
- 2638
- 2639 Båda punkterna anspelar på prisnivå. Eller rättare sagt, prisnivå och värdet man får för det. Pris är en
2640 väldigt enkel sak att mäta och jämföra, medan det andra lämnar gott om tolkningsutrymme. Speciellt
2641 när man gör upphandling av icke materiella tjänster, så som exempelvis it-system. Centerpartiet har
2642 uttryckt en ambition om att offentlig upphandling ska fungera som en hävstång i näringslivet och
2643 formas så att mindre företag kan vara med. Så som reglerna ser ut idag blir chanserna väldigt små för
2644 ett litet bolag att vinna en upphandling när det konkurrerar med stora prispressande bolag och den
2645 största mätparametern är värde per krona. Med en uppluckrad upphandlingslag skulle kommuner,
2646 regioner och staten få en helt annan handlingskraft i form av flexibilitet, hastighet och förmåga att
2647 påverka det lokala näringslivet.
- 2648
- 2649 Men för att bejaka demokratin, motverka korrupcion och säkerställa att nepotism inte förekommer
2650 behövs ett åtstramat regelverk kring tjänstemannaansvaret. Alternativt återinförande av ett modern
2651 ämbetsmannaansvar. Den 1 januari 1976 avskaffades ämbetsmannaansvaret och ersattes med

2652 brottsbalkens regler om tjänstefel, vilket är ett relativt svagt alternativ som har möjliggjort fall där ex.
2653 skattepengar har slösats på orimliga kommunala projekt, en generaldirektör mobiliserade för 280
2654 000 kronor och kommunala tjänstemän har trakasserat enskilda näringsidkare.

2655

2656 För att ge kommuner och regioner mer handlingskraft, modernisera förlegad lagstiftning och stärka
2657 allmänhetens tilltro till vår demokrati yrkar vi...

2658 [Att-sats](#)

2659 [7.85.1](#) att Centerpartiet ska verka för ett nytt, utökat och moderniserat tjänstemannaansvar /
2660 ämbetsmannaansvar.

2661 [7.85.2](#) att Centerpartiet ska verka för ett nytt, uppluckrat LOU där kommuner och regioner får mer
2662 rörelsefrihet och handlingskraft.

2663 [Yttrande Distrikt](#)

2664 Dagens straffrättsliga tjänstemannaansvar innebär att den som under myndighetsutövning begår fel
2665 kan dömas för brottet tjänstefel. Dessutom finns en rad administrativa och arbetsrättsliga sanktioner
2666 att tillgå mot en person som missköter sitt arbete. En utredning som lämnade sitt betänkande våren
2667 2022 (SOU 2022:2) hade bl.a. till uppdrag att se över nuvarande tjänstemannaansvar. Utredningen
2668 fann inte skäl att utvidga det, och hänvisade till att nackdelarna med ett sådant utökat ansvar skulle
2669 vara större än eventuella fördelar. Centerpartiet instämde i utredningens bedömning och fann inte
2670 skäl att utreda frågan vidare.

2671 Vad gäller offentlig upphandling finns det inom ramen för dagens lagstiftning goda möjligheter för
2672 den aktör som genomför en upphandling att specificera krav på anbudsgivaren, t.ex. miljökrav och
2673 sociala hållbarhetskrav. Det stämmer visserligen, som motionärerna uppger, att priset är avgörande
2674 för tilldelning av kontrakt, men det innebär inte att det är den enda parametern som är avgörande
2675 för valet av anbudsgivare.

2676 Den svenska lagstiftningen bygger på bindande EU-reglering på området, varför Sverige inte fritt kan
2677 utforma sin lagstiftning avseende upphandling. Hur offentliga aktörer tillämpar lagen om offentlig
2678 upphandling, LOU, skiljer sig dock mycket åt. Det beror bl.a. på att kunskapen om lagstiftningen hos
2679 de tjänstepersoner som arbetar med att utforma upphandlingar ser mycket olika ut. Det leder till att
2680 upphandlingar långt ifrån alltid utformas så att mindre aktörer också kan delta på ett framgångsrikt
2681 sätt. Därför behöver kunskapen på detta område spridas. DS menar att motionens förslag bör ha en
2682 sådan inriktning.

2683 Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att:

2684 att avslå första att-satsen

2685 anse motionens andra att-sats besvarad.

2686 Samt att uppdraga till distriktets delegation att även yrka på att:

2687 verka för att tjänstepersoner har kunskap om hur man kan säkerställa att alla typer av företag kan
2688 vara med i offentliga upphandlingar och aktivt arbeta för att mindre företag bjuds in till dessa

2689 [7.86 Av jord är du kommen...](#)

2690 **Motionskrivare:** Ylva Belin

2691 Surahammar C-krets, VÄSTMANLAND C-dist

2692 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

2693

2694 [Brödtext](#)

2695 **Från statskyrka till trossamfund**

2696 Det sägs att Sverige är ett av världens mest sekulariserade länder. Sedan år 2000 då Svenska kyrkan
2697 skiljdes från staten har medlemsantalet stadigt minskat och numera är nästan hälften (46,1%) av
2698 Sveriges invånare inte medlemmar i Svenska kyrkan. Svenska kyrkan är idag bara ett trossamfund
2699 bland andra och inte en statskyrka. Men när det kommer till livets ände har Svenska kyrkan
2700 fortfarande mer eller mindre monopol på begravningsverksamheten. Detta trots att många inte
2701 känner sig bekväma med tanken på att tillbringa den eviga vilan på en plats med kyrkliga förtecken.
2702 Istället har man en annan plats i tankarna som man har en anknytning till och känner sig trygg med.
2703 Det kan vara ett stycke mark som har älskats och brukats kanske inte bara under en livstid utan i
2704 generationer.

2705 **Teoretiskt möjligt men i praktiken omöjligt**

2706 Regler för begravning styrs av Begravningslagen 1990:1144 och Begravningsförordningen 1990:1147.
2707 I förordningen står bl a att "Askan efter en avliden får strös ut på någon annan plats än en
2708 begravningsplats, om länsstyrelsen ger tillstånd till det". Med tillägget att platsen ska vara lämplig
2709 och att askan ska hanteras på ett pietetsfullt sätt. Den teoretiska möjligheten finns alltså men i
2710 praktiken är det nära nog omöjligt att få tillstånd att sprida askan på land annat än på kyrklig mark.

2711 Det är till länsstyrelsen man skickar sin ansökan och det är de som gör tolkningen av lagen och
2712 förordningen och meddelar beslut. Ett exempel är länsstyrelsen i Skåne som under 19 år fick 116
2713 ansökningar om spridning på land varav två (2) beviljades. Av de som överklagade sina beslut fick
2714 ytterligare två rätt i Förvaltningsdomstolen. Resten fick avslag med eller utan motiveringar.

2715 **Få platser bedöms som lämpliga**

2716 Ett rättsfall som ofta används som motivering av avslag är Rå 1998 ref 46. Det är alltså ett 25 år
2717 gammalt fall och innan Svenska kyrkan skiljdes från staten. Efter yttranden från Svenska kyrkan slår
2718 domen fast att lämpliga platser är "stora skogs- och fjällområden" och "vid hav eller i större sjöar".
2719 Motiven till att begränsa en spridning till ovan nämnda landskap är bl a att "det rörliga friluftslivet
2720 inte ska begränsas". På vilket sätt spridning av aska skulle hindra friluftslivet preciseras inte i varken
2721 Rå 1998 ref 46 eller i länsstyrelsens motiveringar till avslag.

2722 Dessutom hänvisas ofta till platsers naturvärden, som i sig skulle utgöra en grund för avslag eftersom
2723 dessa antas föra med sig ett högt besöksstryck, vilket kan stämma i vissa fall men knappast alltid. Även
2724 då det gäller kulturvärden dras i många beslut den förhastade slutsatsen att ett fornminne
2725 nödvändigtvis skulle innebära högt besöksstryck på en plats.

2726 Det finns inte heller några undersökningar som visar på vilken attityd allmänheten har angående
2727 spridning av aska i naturen. Aska försvinner snabbt och något som märker ut spridningsplatsen får
2728 inte sättas upp.

2729 **Pietetsfullt – för vem?**

2730 Ett krav i Begravningslagen för att få sprida aska är att det sker på ett "pietetsfullt sätt". Hur ordet
2731 pietetsfullt definieras framgår dock inte och därför är det svårt för de anhöriga att leva upp till lagens

2732 krav. Eftersom lagen skrevs medan Svenska kyrkan var statskyrka kan man utgå ifrån att ett
2733 "pietetsfullt sätt" utgår från en kyrklig kontext. Antingen måste ordet definieras eller så får man helt
2734 enkelt lita på de anhöriga att avgöra vad som är pietetsfullt utifrån kultur och personliga preferenser.
2735 Vilken anhörig skulle hantera och sprida askan på ett ovärdigt sätt på en plats som varit kär för den
2736 avlidne?

2737 **Bedömningen beror på vilken länsstyrelse som handlägger**

2738 För att effektivisera länsstyrelsernas arbete med ansökningar så är det uppdelat på sju handläggande
2739 enheter. Till exempel så handlägger länsstyrelsen i Stockholms län även ärenden inom
2740 Södermanland, Uppsala, Västmanland och Gotland. I Stockholms län avslås alla ansökningar om
2741 spridning på land med automatik med motiveringen att länet är tätbefolkat och att det därför inte
2742 finns några platser som bedöms som lämpliga. För att göra det enkelt för sig avslår de även alla
2743 ansökningar från de övriga länen trots att befolkningstätheten är betydligt lägre där. Hur man får sin
2744 ansökan behandlad beror alltså delvis på vilken länsstyrelse som handlägger det län man tillhör och
2745 inte utifrån lokala förhållanden.

2746 **Förhandsbesked är inte tillåtet**

2747 För den som önskar en kyrklig begravning finns i många församlingar möjlighet att "tinga på" en
2748 gravplats under sin levnad (familjegrav eller en s k återgångsgrav). När det gäller spridning av aska
2749 utanför en begravningsplats avslås alla sådana förtida ansökningar med automatik. Det finns en
2750 ojämlikhet mellan de båda alternativen som är omotiverad. En sådant förhandsbesked skulle både
2751 kunna ge den sökande trygghet inför livets slut samt underlätta för de anhöriga efter dödsfallet även
2752 om det behöver göras en ny prövning utifrån aktuella förhållanden. Dessutom skulle det säkerställa
2753 att platsen är den avlidnes vilja, något som betraktas som viktigt i Begravningslagen (kap 5, paragraf
2754 1).

2755 **Ingen påverkan på naturen**

2756 Om jag vill får jag (efter tillstånd) gräva ner en hel häst på min mark och utan tillstånd kan jag gräva
2757 ner eller sprida aska efter hur många hundar som helst och var jag vill. Jag kan sprida flera ton per
2758 hektar av gödningsmedlet Biofer, som består av slaktavfall, på mina åkrar. Jag kan med fördel sprida
2759 kalk på mina åkrar för att motverka försurning. Askans av en människa består efter kremering av 1-4
2760 kg finmalda benrester. Eventuellt kvicksilver förångas under processen och alla metalldelar skiljs av
2761 och återvinns. Benresterna är rika på mineraler som kalcium och fosfor och har ett högt pH-värde
2762 vilket motverkar försurning.

2763 Även om det inte så ofta anförs som motivering till avslag finns en rädsla för hur aska från människor
2764 påverkar naturen. På Skogskyrkogården i Stockholm har det sedan 1961 i ett område på 2,4 hektar
2765 spridits i genomsnitt 10 kilo aska per kvadratmeter. Enligt en undersökning som gjorts var påverkan
2766 på vegetation och markförhållanden trots det minimal och biotopen hade förblivit oförändrad. Det
2767 finns alltså inga vetenskapliga belägg för att aska från människor skulle påverka naturen negativt.

2768 **Olika synsätt**

2769 Synen på spridning av aska utanför begravningsplatser är något som skiljer stort mellan länder och
2770 många länder har en liberalare syn än vi har i Sverige. I Japan har till exempel askspridning lyfts fram
2771 som ett alternativ till traditionell begravning som tar hänsyn till miljön. Detta eftersom askan ger
2772 näring åt naturen och förs in i det naturliga kretsloppet. Det är ett synsätt som är högst aktuellt idag
2773 men kanske inte 1990 då Begravningslagen skrevs.

2774 **Lagen behöver anpassas efter dagens samhälle**

2775 Spridning av aska handlar även om den individualiserade människans rätt till ett fritt val. Vårt
2776 samhälle erbjuder närmast oändliga val då det gäller det mesta. Vi får välja om vi vill vara
2777 medlemmar i Svenska kyrkan eller inte och vi är fria att välja vilken livsåskådning vi vill.
2778 Religionsfriheten räknas som en av de mänskliga rättigheterna t ex i Europakonventionen. Däremot
2779 upphör valfriheten nästan helt efter döden där alternativen är kraftigt begränsade till de som
2780 Svenska kyrkan eller andra trossamfund erbjuder inom ramen för Begravningslagen.

2781 Länsstyrelsens roll är att bejaka allmänhetens intressen. I dagens sekulariserade samhälle bör
2782 myndigheten företräda även dem som inte delar Svenska kyrkans värderingar. Myndighetens beslut
2783 bör grunda sig i fakta om vad aska innehåller, hur den påverkar platsen och kunskap om
2784 allmänhetens faktiska syn på företeelsen snarare än antaganden. Myndigheterna bör även ta hänsyn
2785 till vad askspridning innebär för den som önskar spridning och dennes anhöriga. En människas sista
2786 önskan bör bemötas med respekt. Vi behöver en moderniserad begravningslag!

2787 **Att-sats**

2788 [7.86.1](#) att begravningslagen och begravningsförordningen moderniseras så att de inte utgår endast
2789 från kyrkliga värderingar utan baseras på fakta och är tillämpbara även i en sekulär kontext.

2790 [7.86.2](#) att beslutet inte ska bero på vilken länsstyrelse som handlägger ansökan utan baseras på
2791 lokala förhållanden.

2792 [7.86.3](#) att göra det möjligt att söka förhandsbesked om önskad plats för att likställa med kyrklig
2793 begravning, underlätta för anhöriga och säkerställa att platsen är den avlidnes vilja.

2794 **Yttrande Distrikt**

2795 Distriktsstyrelsen har tagit hjälp av präst Karin Perers för svar på detta då distriktsstyrelsen inte
2796 besitter kunskap inom detta område.

2797 Stämman har beslutat att bifalla motionen.

2798 Först är det av vikt att reda ut en del sakfel.

2799 Vem har ansvar och vem ansvaret att utföra tjänsten.

2800 Svenskkyrkan är ett trossamfund med medlemmar som skiljdes från Staten 2000.

2801 Staten och Svenskkyrkans trossamfund har fortsatt ett stort gemensamt ansvar och uppdrag.

2802 Svenskkyrkan är således en medlemskyrka med mer än 5 miljoner medlemmar, för att bli medlem
2803 är dopet eller anmälan om medlemskap i väntan på Dop det som ger medlemskap.

2804 Kyrkan som samfund ansvarar för kyrkliga handlingar för medlemmar. Svenska kyrkan är en öppen
2805 Folkkyrka vad gäller gudstjänster och kyrkorum dit alla även de som inte är medlemmar kan delta.

2806

2807 **Kammarkollegiet**

2808 Är en statlig förvaltningsmyndighet, som sorterar under Finansdepartementet. Kammarkollegiet har
2809 ansvar avseende miljö rätt, stiftelserätt, registrering, av trossamfund fastställande av avgiftssatser
2810 inom begravningsområdet.

2811

2812 **Fakta: Svenska kyrkan och begravningar**

2813 Svenska kyrkans församlingar är huvudmän för begravningar i hela landet, med undantag för
2814 Stockholms och Tranås kommuner. Där har begravningsverksamheten varit kommunal sedan 1800-
2815 talet.

2816 Huvudmannen definieras som den som är skyldig att anordna och hålla allmänna begravningsplatser
2817 inom visst geografiskt avgränsat förvaltningsområde. Vem ansvarar för vad?

2818 I nu gällande begravningslag anges under rubriken "Huvudmannaskapet" att det åligger de
2819 territoriella pastoraten inom Svenska kyrkan eller, för de fall regeringen så beslutat, en kommun att
2820 anordna och hålla allmänna begravningsplatser. Svenskakyrkan är huvudman på nästan alla ställen i
2821 Sverige utom Tranås och Stockholm.

2822 Det är önskvärt att begreppet huvudmannaskap förtydligas ytterligare något. *Huvudmannaskapet*
2823 *bör därför ses som ett ansvar att anordna och hålla allmänna begravningsplatser inom ett visst*
2824 *geografiskt avgränsat område. Detta innebär att det för varje område endast finns en huvudman för*
2825 *begravningsverksamheten. Att så är fallet är naturligt mot bakgrund av det totala ansvar denne*
2826 *huvudman har för verksamheten, jämte det sätt på vilket verksamheten finansieras. Med*
2827 *huvudmannaskapet följer således en skyldighet att på allmän begravningsplats bereda gravplats åt*
2828 *alla dem som vid dödsfallet var folkbokförda inom huvudmannens förvaltningsområde.*
2829 Huvudmannen har, genom sitt övergripande ansvar, även ett ansvar för att verksamheten bedrivs på
2830 ett sådant sätt att den kan upplevas som tillfredsställande av alla, oavsett trosinriktning.

2831 Där kommunen är huvudman för begravningsverksamheten förekommer jämväl allmänna
2832 begravningsplatser som innehas av territoriella pastorat inom Svenska kyrkan. Det finns också på ett
2833 antal orter enskilda begravningsplatser som anordnats av andra trossamfund än Svenska kyrkan eller
2834 av stiftelser.

2835 Betalning till begravningsverksamheten är samma för alla som är svenska medborgare, en avgift som
2836 tas ut via skattsedeln. Den avgiften är enbart för verksamheten Begravning.

2837 Svenska kyrkan ombesörjer på uppdrag av Kammarkollegiet att ansvara för begravningsplatser mm.

2838 Är man medlem i Svenska kyrkan kan man genom svenskakyrkan få möjlighet att begravas av Präst
2839 och musiker i Svenskakyrkans ordning, i en kyrka om man så vill. Det finns flera trossamfund som har
2840 andra ordningar för begravningar, det finns också begravningar som förrättas av valda borgerliga
2841 förrättare.

2842 **Nu till sakfrågan om att strö aska från en avliden vart man vill.**

2843 Denna fråga har inget med begravningsverksamheten eller Svenska kyrkan att avgöra. Den frågan är
2844 rent Etisk, och Kammarkollegiets ansvar som delegerat det till Länsstyrelsen.

2845 Att begrava husdjur mm är etiskt ur den aspekten att ett djur kan du äga vilket du inte kan med en
2846 kropp.

2847 Tillsynsansvaret i denna fråga ligger utanför Begravningsverksamhetens ansvar och även utanför
2848 svenskakyrkans ansvarsområde, vad gäller avglidna djur.

2849 Ur ett etiskt perspektiv är det av största vikt att förstå att om askan av en avliden strös ut i naturen
2850 blir platsen en gravplats.

2851 Detta kan innebära svåra dilemman för anhöriga på sikt, då askan strös på en bestämd plats på mark.
2852 Det kan innebära att den dödes aska är så förknippad med den markbiten att man inte kan lämna
2853 platsen utan blir på sikt bunden till platsen eftersom det är en gravplats. Om man däremot väljer att
2854 strö askan i ett vatten finns det ingen specifik plats, utan askan är fri att följa vattnets rörelser.

2855 **Så på din motion vill jag svara att ansvaret för att strö aska är en Etisk fråga där Kammarkollegiet**
2856 **som är underställd Finansinspektionen har det fulla ansvaret att fatta beslut i detta.**

2857 **I detta beslut har varken begravningsverksamheten eller svenskakyrkan, någon beslutande rätt.**
2858 Ylva Belin har skickat in ett yrkande på avslaget från distriktsstyrelsen med att hon anser bifall. Hon
2859 anser att det är riksdagen är de som bestämmer över lagen och inte kammarkollegiet som ds
2860 yttrande påstår. (bifoga Ylvas svar)

2861 Sönke tillägger – Han får inte ihop argumentation som ds lämnat (genom Karin) Svaret har inte med
2862 motionen att göra. Han yrkar bifall.

2863 Jonathan tillägger – Prästen som svarat är Centerpartist. DS fick ta hjälp på grund av att de inte
2864 besitter denna kunskap.

2865 Motion: Av jord är du kommen...

2866 *Motionärer: Ylva Belin, Hallstahammar*

2867 **Från statskyrka till trossamfund**

2868 Det sägs att Sverige är ett av världens mest sekulariserade länder. Sedan år 2000 då Svenska kyrkan
2869 skiljdes från staten har medlemsantalet stadigt minskat och numera är nästan hälften (46,1%) av
2870 Sveriges invånare inte medlemmar i Svenska kyrkan. Svenska kyrkan är idag bara ett trossamfund
2871 bland andra och inte en statskyrka. Men när det kommer till livets ände har Svenska kyrkan
2872 fortfarande mer eller mindre monopol på begravningsverksamheten. Detta trots att många inte
2873 känner sig bekväma med tanken på att tillbringa den eviga vilan på en plats med kyrkliga förtecken.
2874 Istället har man en annan plats i tankarna som man har en anknytning till och känner sig trygg med.
2875 Det kan vara ett stycke mark som har älskats och brukats kanske inte bara under en livstid utan i
2876 generationer.

2877 **Teoretiskt möjligt men i praktiken omöjligt**

2878 Regler för begravning styrs av Begravningslagen 1990:1144 och Begravningsförordningen 1990:1147.
2879 I förordningen står bl a att "Askan efter en avliden får strös ut på någon annan plats än en
2880 begravningsplats, om länsstyrelsen ger tillstånd till det". Med tillägget att platsen ska vara lämplig
2881 och att askan ska hanteras på ett pietetsfullt sätt. Den teoretiska möjligheten finns alltså men i
2882 praktiken är det nära nog omöjligt att få tillstånd att sprida askan på land annat än på kyrklig mark.

2883 Det är till länsstyrelsen man skickar sin ansökan och det är de som gör tolkningen av lagen och
2884 förordningen och meddelar beslut. Ett exempel är länsstyrelsen i Skåne som under 19 år fick 116
2885 ansökningar om spridning på land varav två (2) beviljades. Av de som överklagade sina beslut fick
2886 ytterligare två rätt i Förvaltningsdomstolen. Resten fick avslag med eller utan motiveringar.

2887 **Få platser bedöms som lämpliga**

2888 Ett rättsfall som ofta används som motivering av avslag är Rå 1998 ref 46. Det är alltså ett 25 år
2889 gammalt fall och innan Svenska kyrkan skiljdes från staten. Efter yttranden från Svenska kyrkan slår
2890 domen fast att lämpliga platser är "stora skogs- och fjällområden" och "vid hav eller i större sjöar".
2891 Motiven till att begränsa en spridning till ovan nämnda landskap är bl a att "det rörliga friluftslivet

2892 inte ska begränsas". På vilket sätt spridning av aska skulle hindra friluftslivet preciseras inte i varken
2893 Rå 1998 ref 46 eller i länsstyrelsens motiveringar till avslag.

2894 Dessutom hänvisas ofta till platsers naturvärden, som i sig skulle utgöra en grund för avslag eftersom
2895 dessa antas föra med sig ett högt besöksstryck, vilket kan stämma i vissa fall men knappast alltid. Även
2896 då det gäller kulturvärden dras i många beslut den förhastade slutsatsen att ett fornminne
2897 nödvändigtvis skulle innebära högt besöksstryck på en plats.

2898 Det finns inte heller några undersökningar som visar på vilken attityd allmänheten har angående
2899 spridning av aska i naturen. Aska försvinner snabbt och något som märker ut spridningsplatsen får
2900 inte sättas upp.

2901 **Pietetsfullt – för vem?**

2902 Ett krav i Begravningslagen för att få sprida aska är att det sker på ett "pietetsfullt sätt". Hur ordet
2903 pietetsfullt definieras framgår dock inte och därför är det svårt för de anhöriga att leva upp till lagens
2904 krav. Eftersom lagen skrevs medan Svenska kyrkan var statskyrka kan man utgå ifrån att ett
2905 "pietetsfullt sätt" utgår från en kyrklig kontext. Antingen måste ordet definieras eller så får man helt
2906 enkelt lita på de anhöriga att avgöra vad som är pietetsfullt utifrån kultur och personliga preferenser.
2907 Vilken anhörig skulle hantera och sprida askan på ett ovärdigt sätt på en plats som varit kär för den
2908 avlidne?

2909 **Bedömningen beror på vilken länsstyrelse som handlägger**

2910 För att effektivisera länsstyrelsernas arbete med ansökningar så är det uppdelat på sju handläggande
2911 enheter. Till exempel så handlägger länsstyrelsen i Stockholms län även ärenden inom
2912 Södermanland, Uppsala, Västmanland och Gotland. I Stockholms län avslås alla ansökningar om
2913 spridning på land med automatik med motiveringen att länet är tätbefolkat och att det därför inte
2914 finns några platser som bedöms som lämpliga. För att göra det enkelt för sig avslår de även alla
2915 ansökningar från de övriga länen trots att befolkningstätheten är betydligt lägre där. Hur man får sin
2916 ansökan behandlad beror alltså delvis på vilken länsstyrelse som handlägger det län man tillhör och
2917 inte utifrån lokala förhållanden.

2918 **Förhandsbesked är inte tillåtet**

2919 För den som önskar en kyrklig begravning finns i många församlingar möjlighet att "tinga på" en
2920 gravplats under sin levnad (familjegrav eller en s k återgångsgrav). När det gäller spridning av aska
2921 utanför en begravningsplats avslås alla sådana förtida ansökningar med automatik. Det finns en
2922 ojämlikhet mellan de båda alternativen som är omotiverad. En sådant förhandsbesked skulle både
2923 kunna ge den sökande trygghet inför livets slut samt underlätta för de anhöriga efter dödsfallet även
2924 om det behöver göras en ny prövning utifrån aktuella förhållanden. Dessutom skulle det säkerställa
2925 att platsen är den avlidnes vilja, något som betraktas som viktigt i Begravningslagen (kap 5, paragraf
2926 1).

2927 **Ingen påverkan på naturen**

2928 Om jag vill får jag (efter tillstånd) gräva ner en hel häst på min mark och utan tillstånd kan jag gräva
2929 ner eller sprida aska efter hur många hundar som helst och var jag vill. Jag kan sprida flera ton per
2930 hektar av gödningsmedlet Biofer, som består av slaktavfall, på mina åkrar. Jag kan med fördel sprida
2931 kalk på mina åkrar för att motverka försurning. Askan av en människa består efter kremning av 1-4
2932 kg finmalda benrester. Eventuellt kvicksilver förångas under processen och alla metalldelar skiljs av

2933 och återvinns. Benresterna är rika på mineraler som kalcium och fosfor och har ett högt pH-värde
2934 vilket motverkar försurning.

2935 Även om det inte så ofta anförs som motivering till avslag finns en rädsla för hur aska från människor
2936 påverkar naturen. På Skogskyrkogården i Stockholm har det sedan 1961 i ett område på 2,4 hektar
2937 spridits i genomsnitt 10 kilo aska per kvadratmeter. Enligt en undersökning som gjorts var påverkan
2938 på vegetation och markförhållanden trots det minimal och biotopen hade förblivit oförändrad. Det
2939 finns alltså inga vetenskapliga belägg för att aska från människor skulle påverka naturen negativt.

2940 **Olika synsätt**

2941 Synen på spridning av aska utanför begravningsplatser är något som skiljer stort mellan länder och
2942 många länder har en liberalare syn än vi har i Sverige. I Japan har till exempel askspridning lyfts fram
2943 som ett alternativ till traditionell begravning som tar hänsyn till miljön. Detta eftersom askan ger
2944 näring åt naturen och förs in i det naturliga kretsloppet. Det är ett synsätt som är högst aktuellt idag
2945 men kanske inte 1990 då Begravningslagen skrevs.

2946 **Lagen behöver anpassas efter dagens samhälle**

2947 Spridning av aska handlar även om den individualiserade människans rätt till ett fritt val. Vårt
2948 samhälle erbjuder närmast oändliga val då det gäller det mesta. Vi får välja om vi vill vara
2949 medlemmar i Svenska kyrkan eller inte och vi är fria att välja vilken livsåskådning vi vill.

2950 Religionsfriheten räknas som en av de mänskliga rättigheterna t ex i Europakonventionen. Däremot
2951 upphör valfriheten nästan helt efter döden där alternativen är kraftigt begränsade till de som
2952 Svenska kyrkan eller andra trossamfund erbjuder inom ramen för Begravningslagen.

2953 Länsstyrelsens roll är att bejaka allmänhetens intressen. I dagens sekulariserade samhälle bör
2954 myndigheten företräda även dem som inte delar Svenska kyrkans värderingar. Myndighetens beslut
2955 bör grunda sig i fakta om vad aska innehåller, hur den påverkar platsen och kunskap om
2956 allmänhetens faktiska syn på företeelsen snarare än antaganden. Myndigheterna bör även ta hänsyn
2957 till vad askspridning innebär för den som önskar spridning och dennes anhöriga. En människas sista
2958 önskan bör bemötas med respekt. Vi behöver en moderniserad begravningslag!

2959 **Distriktsstämman föreslår partistämman besluta**

2960 Att begravningslagen och Begravningsförordningen moderniseras så att de inte utgår endast från
2961 kyrkliga värderingar utan baseras på fakta och är tillämpbara även i en sekulär kontext.

2962 Att beslutet inte ska bero på vilken länsstyrelse som handlägger ansökan utan baseras på lokala
2963 förhållanden.

2964 Att göra det möjligt att söka förhandsbesked om önskad plats för att likställa med kyrklig begravning,
2965 underlätta för anhöriga och säkerställa att platsen är den avlidnes vilja.

2966

2967 [7.87 Avskaffa legal vigselrätt för religiösa trossamfund](#)

2968 **Motionskrivare:** Ashna Ibrahim

2969 Stockholms Stad C-krets, STOCKHOLMS STAD C-dist

2970 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

2971 Ashna, Ibrahim, Stockholm stad

2972 Svante, Linusson, Stockholm stad

2973 Fredrik, Adolfsson, Stockholm stad

2974 [Brödtext](#)

2975 Den 1 januari 2000 skiljdes Svenska kyrkan formellt från staten; trots detta agerar Svenska kyrkan

2976 och andra religiösa samfund som myndighetsutövare genom att vara vigselförrättare. Utöver att

2977 detta står i strid med tanken om den sekulära staten skapar den också en konflikt mellan statens

2978 demokratiska inställning och trossamfundens uppfattningar om vilka man kan förena inför Gud.

2979 Under Kyrkomötet 2022 avslog t.ex. Svenska Kyrkan motioner om tvång att viga samkönade. Det har

2980 dessutom nyligen uppdragats att ett flertal moskéer i Sverige krävt att kvinnor har med sig en manlig

2981 förmyndare för att ingå äktenskap.

2982 Genom denna myndighetsutövning sanktionerar den svenska staten att kvinnor omyndigförklaras

2983 och tas ifrån bestämmanderätten över vilka de gifter sig med. Homosexuellas rätt att viga ifrågasätts

2984 fortfarande samtidigt som staten också ägnar sig åt diskriminering när sekulära officianter som till

2985 exempel Humanisterna utbildar i regel inte kan få förordnande som vigselförrättare, på samma sätt

2986 som de religiösa samfundens officianter. Det finns med andra ord ingen logik att vi å ena sidan skiljer

2987 kyrkan från staten samtidigt som vi behåller ett system där det krävs gudstro för att få utföra

2988 myndighetsuppgifter.

2989 Det är i själva verket en mycket vanligt förekommande ordning i många länder, att alla måste viga sig

2990 juridiskt hos en representant för staten, men att det sen står var och en fri att manifestera vigseln

2991 hos valfritt samfund. Inte bara i ett stort antal länder i Europa utan även länder i Mellanöstern, som

2992 till exempel Irak. Där räcker det inte med ett besök hos en Imam för att anses som gifta. Ett officiellt

2993 dokument från en domare är det som är juridiskt giltigt.

2994 Det är den tydliga ordning som vi anser bör gälla även i Sverige. Då slipper vi denna osunda

2995 sammanblandning där staten lägger sig i vilka människor som präster i Svenska Kyrkan kan tänka sig

2996 att förena inför sin gud. Samtidigt som vissa religiösa samfund vägrar vigselrätt till människor på

2997 grund av deras religiösa läras syn på t.ex. kvinnor eller homosexuella.

2998

2999 [Att-sats](#)

3000 [7.87.1](#) att Centerpartiet verkar för att avskaffa religiösa trossamfunds legala vigselrätt.

3001 [Yttrande Distrikt](#)

3002 Kärlek är viktigt. Att bestämma sig för att leva tillsammans och ge varandra löften för att detta ska

3003 vara livslångt och med stor respekt för varandra, är bland det starkaste vi människor kan medverka

3004 till i positivt andra. Motionärerna tar upp det viktiga principerna för att få utföra vigselrätt.

3005 Distriktsstyrelsen instämmer i motion #735 krav att de som får utföra detta, gör det i full enlighet

3006 med lagen och inte diskriminerar enligt rådande diskrimineringsgrunder. Men att avskaffa legala 709

3007 vigselrätt för religiösa trossamfund enligt # skulle innebära att de stora flertalet som väljer att gifta

3008 sig kyrkligt, inte omfattas av det regelverk som idag gäller personer som gör så, utan för att

3009 lagstiftningen ska omfattas behöver de viga borgerligt. En sak till att tänka på och kan riskeras att

3010 uppfattas mer som ett försvårande regelverk av politiker. I detta läge kan det finnas behov avvägning

3011 om detta ger det stöd i en väljaropinion Centerpartiet så väl behöver.

3012 Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att avslå motionen.

3013 [7.88 Avskaffa rätten och möjlighet för samfund att diskriminera vid](#)
3014 [vigsel](#)

3015 **Motionskrivare:** Claes Nyberg

3016 Stockholms Stad C-krets, STOCKHOLMS STAD C-dist

3017 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

3018

3019 [Brödtext](#)

3020 Lagstiftningen kring äktenskap reglerar det rättsliga förhållandet mellan personer som vill ingå i en
3021 hushållsgemenskap och ger också staten verktyg att rättsligt kunna reda ut de fall där konflikter
3022 uppstår i efterhand, där någon ska ärva den andra parten i ett förhållande eller underlätta vid tvister
3023 om vårdnad och ansvar för barn.

3024 Ur samhällets synvinkel är det viktigt och effektivt med en tydlig reglering som gör att alla oavsett
3025 egen nivå av förståelse för juridik kan få ta del av ett helt paket av rättigheter och klagjorda
3026 skyldigheter där det både finns rättspraxis och handlingsalternativ beroende på vad som händer i
3027 människors liv. Det ger också trygghet till många människors som står inför ett stort livsbeslut.

3028 Sverige har efter många decenniers kamp äntligen sällat sig, om än sent, till den allt längre lista av
3029 demokratier som har infört en könsneutral äktenskapslagstiftning. Staten ska därmed inte heller
3030 acceptera eller medverka till att avsteg från den myndighetsutövning som sker i samband med
3031 äktenskapet avviker från den principen och andra principer om likhet inför lagen. Vi ska exempelvis
3032 inte heller acceptera att personer som vill ingå äktenskap förvägras det utifrån fysisk funktionalitet,
3033 religiös tillhörighet, etnicitet eller hudfärg.

3034 Staten beviljar genom länsstyrelserna vigselrätt till de förrättare som kan viga par och där ingår
3035 givetvis i myndighetsutövningen att fullgöra lagens principer om likabehandling. Det ska givetvis vara
3036 tydligt att ingen ska kunna förordnas som inte fullt ut står upp för den demokratiskt fattade
3037 lagstiftningen då det begränsar rättigheterna för den enskilde medborgaren.

3038 Däremot skiljer sig Sverige och Skandinavien åt jämfört med de flesta andra västliga liberala
3039 demokratier på en punkt: Vi tillåter religiösa företrädare att utan individuell vigselrätt genomföra
3040 juridiskt giltiga vigslar där de under samvetsfrihetens täckmantel ges rätt att åsidosätta lagens
3041 mening och diskriminera par som vill viga sig med deras hjälp.

3042 Dessutom tilldelas samfunden idag dessa rättigheter på ofta tveksamma grunder såsom storlek på
3043 samfundet, hur de är organiserade om de skiljer sig mot svenska kyrkans ordning, hur länge de har
3044 funnits etc. Det står i strid med religionsfriheten och kravet att staten inte ska ha synpunkter på
3045 religiöst liv eller organiserande så länge som det inte skadar andra.

3046 För ett liberalt parti som Centerpartiet som verkar för alla människors lika värde är detta inte
3047 acceptabelt. Nu måste en förändring till för att inte religiösa föreställningar och dogmer ska ges
3048 företräde framför demokratiska principer och mänskliga rättigheter. Statligt sanktionerade
3049 kränkningar sker dagligen på denna grund i Sverige.

3050 Som konsekvens av detta ska inga religiösa samfund, kyrkor eller församlingar ges kollektiv rätt att
3051 myndighetsutöva. Framför allt inte inom området vigsel som reglerar rättslig status mellan makar
3052 och mellan individen och staten. Vilka kulturella band och föreställningar som samfunden vill
3053 inkludera de som viger sig i ska staten inte heller ha några synpunkter på och det är fritt fram att
3054 välja vilken ceremoni man önskar bortanför den juridiska processen. Huruvida en församlings

3055 företrädare vägrar att utföra en religiös ceremoni eller inte för några individer är en sak för dess
3056 medlemmar och ska inte tillmätas något värde av staten som ska vara neutral till religiösa
3057 föreställningar så länge det inte begränsar människors frihet, välmående eller andra ansvar inför
3058 samhället. Det är också en rimlig konsekvens utifrån de stärkta demokratikriterier som numera gäller
3059 när staten ska tilldela bidrag till samfund.

3060 Staten ska därför endast tilldela individuella vigselrätter där det är ett grundläggande krav att ingen
3061 diskriminering i linje med det som angivits ovan får ske. Den som ansöker om förordnade och som,
3062 oavsett tillhörighet till samfund eller inte, ej kan skriva under på lagens fulla bokstav ska också nekas
3063 vigselrätt. Om någon som ansöker om vigselrätt också är religiös företrädare eller inte ska inte spela
3064 någon roll. Den stora grupp vigselförrättare inom kyrkorna som redan idag är beredda att verka utan
3065 diskriminering kommer därför inte att påverkas alls då de istället får en stärkt ställning i ett offentligt
3066 förordnade skilt från de strukturer som finns inom samfunden.

3067 Hur registreringen av äktenskapet ska ske kan ges olika lösningar. Men i grunden bör det inte finnas
3068 krav på en hel ceremoni bortanför att med vittnen bekräfta att man förstår innebörden i den del som
3069 utgör regleringen mellan makar och mellan dem och staten. Vill personerna som ingår äktenskap ha
3070 en ceremoni i samband med det juridiska förrättandet, vid annat tillfälle eller helt avstå ska stå dem
3071 fritt. Vilka ceremonier som ska vara möjliga att utföra ska staten inte heller ha några synpunkter på
3072 bortanför att följa annan lagstiftning.

3073 Denna förändring kommer inte på något sätt förhindra någon att ha den ceremoni de önskar eller
3074 fullfölja någon av de traditioner de håller högt. Det förhindrar endast diskriminering av enskilda och
3075 ett upprätthållt kulturellt religiöst inflytande över det svenska samhället där vi åtnjuter
3076 religionsfrihet. Inte heller begränsar det något samfund att utföra sin verksamhet, upprätthålla sina
3077 traditioner eller hålla fast vid den samvetsfrihet som de menar ger grund att diskriminera.

3078 Jag yrkar därför att Centerpartiet beslutar att verka för:

3079 [Att-sats](#)

3080 [7.88.1](#) att staten endast tilldelar individuella vigselrätter via Länsstyrelserna.

3081 [7.88.2](#) att alla som tilldelas vigselrätt avkrävs att intyga att de kommer att utföra sin
3082 myndighetsutövning i full enlighet med lagen och inte diskriminera utefter sexuell läggning,
3083 kön, könsidentitet, etnicitet, fysisk funktionalitet eller annan tillämplig diskrimineringsgrund.

3084 [7.88.3](#) att den som inte kan eller vill fullgöra sina plikter i enlighet med detta intygande fråntas
3085 vigselrätt skyndsamt av tilldelande myndighet.

3086 [7.88.4](#) att inget krav på ceremoni kvarstår bortanför att säkerställa att de parter som ingår
3087 äktenskap förstår dess innebörd och har fattat beslutet vid sina sinnens fulla bruk.

3088 [7.88.5](#) att de som ingår äktenskap har fortsatt rätt att genomföra den eller de ceremonier de önskar
3089 i samband med den juridiska akten eller vid tillfälle de finner lämpligt.

3090 [Yttrande Distrikt](#)

3091 Kärlek är viktigt. Att bestämma sig för att leva tillsammans och ge varandra löften för att detta ska
3092 vara livslångt och med stor respekt för varandra, är bland det starkaste vi människor kan medverka
3093 till i positiv anda.

3094 Motionen tar upp det viktiga principerna för att få utföra vigselrätt. Distriktsstyrelsen instämmer i
3095 motionen krav att de som får utföra detta, gör det i full enlighet med lagen och inte diskriminerar

3096 enligt rådande diskrimineringsgrunder. Men att avskaffa legala vigselrätt för religiösa trossamfund
3097 enligt skulle innebära att de stora flertalet som väljer att gifta sig kyrkligt, inte omfattas av det
3098 regelverk som idag gäller personer som gör så, utan för att lagstiftningen ska omfattas behöver de
3099 viga borgerligt. En sak till att tänka på och kan riskeras att uppfattas mer som ett försvårande
3100 regelverk av politiker. I detta läge kan det finnas behov avvägning om detta ger det stöd i en
3101 väljaropinion centerpartiet så väl behöver.

3102 Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman

3103 Att avslå att-sats 1 och 5

3104 Att bifalla att-sats 2,3,4

3105 Samt att uppdra till distriktets delegation

3106 Att staten tillhandahåller en borgerlig, icke-konfessionell vigselceremoni.

3107 [7.89 Samhällsomstörtande verksamhet.](#)

3108 **Motionskrivare:** ULF Svensson

3109 Sölvesborg C-krets, BLEKINGE C-dist

3110 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

3111

3112 [Brödtext](#)

3113 Till Centerpartiets partistämma 2023.

3114 Att bedriva samhällsomstörtande verksamhet såsom koranbränning anser jag ska upphöra.

3115 Religionsfrihet innebär för mej inte att man kan skymfa andra religioner hur som helst för att man

3116 inte tycker om en viss religion. Extremistorganisationer kan tycka vad de vill om olika religioner eller

3117 religionsfrihet men att utmana världsomfattande religiösa värderingar och samtidigt uppvigla är

3118 frågan om det handlar om yttrandefrihet. Jag tycker inte att det är förknippat med yttrandefrihet

3119 eller religionsfrihet att bränna koranen eller bibeln. Snarare är det ett sätt att uppvigla olika länders

3120 sympatisörer som har en annan religion. Att sätta vårt land i en situation som kan innebära ex. vis att

3121 vår Natoansökan riskerar att fördröjas eller inte bli av är inte bra. Vem vet vad nästa skymfning av

3122 bibeln eller koranen för med sej? Att sätta Sverige i ogynnsam situation för att folk från andra länder

3123 kommer hit och bedriver uppvigling och hatar en viss religion är helt förkastligt.

3124 Jag vill:

3125

3126

3127 [Att-sats](#)

3128 [7.89.1](#) att Centerpartiet arbetar för att extremister och extremistorganisationer inte tillåts att

3129 skymfa religiösa heliga skrifter som exempelvis Koranen eller Bibeln.

3130 [7.89.2](#) att Centerpartiet arbetar för att inte häda andra religioner så som koranbränning.

3131 [Yttrande Distrikt](#)

3132 Motionären tar upp en aktuell situation som är viktig att belysa fram för allt om man tänker på

3133 Natoansökan och den inre situationen i landet.

3134 Distriktsstämman uppmanar partistämman att bifalla motionen.